

การบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน

พระสมชาย วชิรญาโณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2566

การบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน

พระสมชาย วชิรญาโณ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2566

AN INTEGRATION OF ETHNIC CULTURAL CAPITAL WITH BUDDHIST PRINCIPLES FOR PHRAPARIYATTIDHAMMA SCHOOLS ADMINISTRATION IN LAMPHUN PROVINCE

PHRA SOMCHAI VACHIRAYANO

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE MASTER DEGREE OF EDUCATION
PROGRAM IN EDUCATIONAL ADMINISTRATION
FACULTY OF EDUCATION
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
2023

หัวข้อวิทยานิพนธ์	:	**การบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน**
ชื่อนักศึกษา	:	**พระสมชาย วชิรญาโณ**
ชื่อปริญญา	:	**ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**
สาขาวิชา	:	**การบริหารการศึกษา**
ปีพุทธศักราช	:	**2566**
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	:	**ศาสตราจารย์ ดร. พศิน แตงจวง**
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	:	**พระมหาสกุล มหาวีโร, ผศ.ดร.**

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ .....
(พระครูศรีวีรคุณสุนทร, ผศ.ดร.)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :
ประธานกรรมการ .....
(ดร.ประพัฒน์พงศ์ เสนาฤทธิ์)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษา) .....
(ศาสตราจารย์ ดร. พศิน แตงจวง)

กรรมการ .....
(พระมหาสกุล มหาวีโร, ผศ.ดร.)

กรรมการ .....
(ดร. ชาลี ภักดี)

กรรมการ .....
(ดร. ฉัตรชัย ศิริกุลพันธ์)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thesis Topic	:	An Integration of Ethnic Cultural Capital with Buddhist Principles for Phrapariyattidhamma Schools Administration in Lamphun Province
Student's Name	:	Phra Somchai Vachirayano
Degree Sought	:	Master of Education
Program	:	Educational Administration
Academic Year	:	2023
Advisor	:	Prof. Dr. Phasina Tangchuang
Co-Advisor	:	Phramaha Sakun Mahavīro, Asst. Prof. Dr.

Accepted by the Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master of Education (Educational Administration)

Dean of Faculty of Education .....
(Phrakhrusriveerakhunsunthon, Asst. Prof. Dr.)

Thesis Committee :

Chairman .....
(Dr. Prapatpong Senarith)

Member (Advisor) .....
(Prof.Dr. Phasina Tangchuang)

Member .....
(Phramaha Sakun Mahavīro, Asst. Prof. Dr.)

Member .....
(Dr. Chalee Pakdee)

Member .....
(Dr. Chatchai Sirikulpan)

Copyright of Mahamakut Buddhist University

บทคัดย่อ

หัวข้อวิทยานิพนธ์	:	**การบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน**
ชื่อนักศึกษา	:	**พระสมชาย วชิรญาโณ (วังมัน)**
ชื่อปริญญา	:	**ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**
สาขาวิชา	:	**การบริหารการศึกษา**
ปีพุทธศักราช	:	**2566**
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	:	**ศาสตราจารย์ ดร.พศิน แตงจวง**
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	:	**พระมหาสกุล มหาวีโร, ผศ.ดร**

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน 3) เพื่อทดลองรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน 4) เพื่อประเมินรูปแบบการการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน ผู้ให้ข้อมูลหลักได้แก่ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 รูป รองผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน หัวหน้าฝ่ายบริหารวิชาการ 1 คน หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป 1 รูป และครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา จังหวัดลำพูน 2 รูป และ 2 คน ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบรูปแบบด้วยการสนทนากลุ่ม จำนวน 7 คน ผู้ใช้รูปแบบ และผู้ประเมินผลหลังการใช้รูปแบบ จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับการศึกษาสภาพ แบบสนทนากลุ่ม และแบบสอบถามความพึงพอใจของรูปแบบ โดยวิเคราะห์ผลและสรุปผลอธิบายในเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า :

สภาพการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน แนวทางการจัดกิจกรรมประจำวันและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนนั้น ควรมีการบูรณาการกับคำสอนของพระสงฆ์ ครูบา ที่คนในชุมชนเคารพนับถือเข้าไปด้วยตลอดจนการนำความรู้เข้ามาประยุกต์ใช้กับกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่มีอย่างหลากหลาย และจากผลการวิเคราะห์องค์กรพบว่าผู้เรียนสามารถปฏิบัติและเรียนรู้ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ปฏิบัติตนตามความเหมาะสมของสมณะสารูป มีผู้บริหาร ที่มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนา ตลอดจนมีครูที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ แต่ยังมีข้อจำกัดในความแตกต่างทางชาติพันธุ์ ความเชื่อการปลูกฝังภายในครอบครัวและยังขาดการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานหรือองค์กรภายนอกที่จะเข้ามาพัฒนาการจัดการศึกษาร่วมกัน ซึ่งมีความจำเป็นที่จะต้องนำโอกาสทางสภาพแวดล้อมภายนอกคือการนำทุนทางวัฒนธรรม ที่ทุกคนในท้องถิ่นมีความเชื่อและศรัทธาร่วมกัน มาดำเนินการบูรณาการร่วมเพื่อใช้ในกระบวนการบริหารจัดการภายในโรงเรียนเพื่อให้

เกิดการขับเคลื่อนที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน และผลการพัฒนารูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญทุกคนเห็นสอดคล้องกันว่า รูปแบบการการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน มีประเด็นการสนทนา คือ กระบวนการของรูปแบบการบูรณาการมีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน นำไปใช้กับบริบท/กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีความถูกต้องที่สุด มีผลการประเมินเป็นที่ยอมรับได้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับบริบทอื่น ๆ ที่ใกล้เคียงกันได้ และจากการนำรูปแบบไปทดลองใช้ พบว่าเมื่อนำรูปแบบฯ บูรณาการลงในแผนการจัดการเรียนรู้ สอดรับกับวิชาพุทธประวัติสาวกพระพุทธเจ้าคำสอนของครูบาที่นำมาบูรณาการไม่ขัดแย้งกับหลักธรรมของพระพุทธเจ้าและคำสอนของครูบาสามารถนำมาบูรณาการและเสริมวิชาสังคมศึกษา หลักสูตรท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม สามารถบูรณาการเข้ากับกิจกรรมประจำวันของสถานศึกษาและกิจกรรมของสงฆ์ ได้อย่างเหมาะสม มีคุณค่าและเมื่อประเมินรูปแบบการการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูนแล้วพบว่าผู้ประเมินผลหลังการใช้รูปแบบมีความพึงพอใจในความชัดเจนของหลักการและเหตุผลตลอดจนวัตถุประสงค์ในการใช้รูปแบบ และรูปแบบมีความสอดคล้องกับสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาเป้าหมายในการดำเนินงานและนำไปใช้ในสถานการณ์จริงเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้จริง ส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้น เป็นรูปแบบที่เป็นประโยชน์และสามารถพัฒนารูปแบบดังกล่าวในการบูรณาการกับชนเผ่าหรือชาติพันธุ์อื่น ๆ ได้ ถือว่าเป็นการพัฒนาที่มีคุณภาพและเกิดความยั่งยืน

คำสำคัญ : การบูรณาการ, การบริหารจัดการ, ทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่า

Abstract

Thesis Topic	:	**An Integration of Ethnic Cultural Capital with Buddhist Principles for Phrapariyattidhamma Schools Administration in Lamphun Province**
Student's Name	:	**Phra Somchai Vachirayano**
Degree Sought	:	**Master of Education**
Program	:	**Educational Administration**
Academic Year	:	**2023**
Advisor	:	**Prof. Dr. Phasina Tangchuang**
Co-Advisor	:	**Phramaha Sakun Mahavīro, Asst. Prof. Dr.**

The objectives of this research were: 1) To study the management conditions of Phrapariyattidhamma Schools in Lamphun Province; 2) To develop a model for integrating tribal cultural capital and Buddhist principles in the management of Phrapariyattidhamma schools in Lamphun Province; 3) To experiment the model; and 4) To evaluate the effectiveness of the model. Key informants included the school director, the school deputy director, the head of academic affairs, the head of general affairs, 2 monks and 2 lay teachers of Phrapariyattitham Phra Chaiyavongsapattana School, Lamphun Province. The model examine experts with focus groups were 7 persons. Model users and evaluators after using the model were also totally 8 people. The research instrument was an in-depth interview form regarding the study of conditions, group discussion and the model satisfied questionnaire. Analysis and summary of results were described in descriptive terms.

The research findings indicated that:

The management of Phrapariyattidhamma Schools in Lamphun Province had been found to integrate daily activities and various events in the school with the teachings of the monks or Krubas who were highly respected and revered by the local community. The application of knowledge in various school activities was considered on account of the individual differences and cultural diversity. The organizational analysis revealed that students were able to practice and learn according to the principles of Buddhist teachings, adapting their behavior to the appropriate moral qualities. The administrators had a vision for development and encouraged collaboration among teachers in conducting various activities. However, there were limitations related to ethnic and cultural differences, beliefs, and family values.

Additionally, there was a lack of participation from external organizations or agencies to contribute to the joint educational development. It was leveraging opportunities from the external environment, especially the tribal cultural capital, of which people in the community share beliefs and faith. This could be harnessed to integrate effective and sustainable management processes within the school, fostering a collaborative and efficient educational environment. The results of developing the integrated model of tribal cultural capital and Buddhist principles in the management of Phrapariyattidhamma Schools in Lamphun Province showed that all experts agreed that the model was consistent. The discussions highlighted the interconnectedness of the integrated model, and it was applicable to contexts where the information providers were most accurate. The evaluation results were widely accepted and could be applied to similar contexts. The experimental use of the integrated model found that when incorporating the model into the curriculum management plan, it aligned well with the subject of Buddhist Followers Biography. The teachings of the Krubas, when integrated, did not conflict with the principles of the Buddha. Additionally, the teachings of the Krubas could be effectively integrated into the local curriculum of social studies. The integration was suitable and aligned well with the daily activities of the school and the activities of the monks, adding significant value. The evaluation of the model integrating the tribal cultural capital with the principles of Buddhism in the management of Phrapariyattidhamma Schools in Lamphun Province revealed that evaluators were satisfied with the clarity of the principles, reasons, and objectives of using the model. The model was found to be aligned with the operational context of the school, meeting the goals, and being applicable in real situations to address arising issues. As a result, students showed improved development. The model proved to be beneficial and adaptable for integration with various ethnic groups, indicating a high-quality and sustainable development effort.

Keywords: Integration, management, tribal cultural capital

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้เนื่องจากบุคคลหลายฝ่ายที่ได้ช่วยเหลือในครั้งนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งเป็นสถาบันที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ทางการศึกษาด้านการบริหารการศึกษา ระดับปริญญาโท

ขอกราบขอบพระคุณรองอธิการบดี วิทยาเขตล้านนา และคณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ที่ได้อำนวยความสะดวกในการศึกษาตลอดหลักสูตร ขอกราบขอบพระคุณ ดร. ประพัฒน์พงศ์ เสนาฤทธิ์ ที่กรุณาเป็นประธานควบคุมการสอบ ขอขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอนให้ความรู้ระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ขอขอบคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับความถูกต้องของเนื้อหาในเล่มวิทยานิพนธ์ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ ศ.ดร.พศิน แตงจวง และพระมหาสกุล มหาวีโร, ผศ. ดร. ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้ให้คำปรึกษาตลอดจนตรวจสอบข้อบกพร่องต่าง ๆ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จนสำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาระดับปริญญาโททุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมาและให้ข้อคิด กำลังใจ ในการทำวิทยานิพนธ์จนประสบผลสำเร็จ ตลอดจนผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการและครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูนทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จนสำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี

ขอขอบคุณครอบครัว และญาติมิตรทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาในครั้งนี้ ที่คอยห่วงใย ให้การสนับสนุน และเป็นกำลังใจตั้งแต่เริ่มเรียนจนถึงจบการศึกษา

คุณงามความดี และประโยชน์อันเกิดจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอใช้เป็นเครื่องสักการบูชา คุณพระรัตนตรัย พระคุณของมารดา บิดา ครูอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ที่มีคุณค่ายิ่ง และขอแผ่คุณความดีนี้ให้แก่เพื่อนมนุษย์และสรรพสัตว์ทุกรูปทุกนาม พร้อมทั้งเจ้ากรรมนายเวรในทุกภพทุกชาติด้วย

พระสมชาย วชิรญาโณ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... จ

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... ซ

กิตติกรรมประกาศ ..... ฌ

สารบัญ ..... ญ

สารบัญตาราง ..... ฏ

สารบัญภาพ ..... ฐ

บทที่ 1 บทนำ 1

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย 4

1.3 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) 5

1.4 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย 6

1.5 ขอบเขตของการวิจัย 6

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ 7

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 8

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมในประเทศไทย 8

2.2 แนวคิดการบูรณาการ 14

2.3 หลักธรรมคำสอนครูบาเจ้าศรีวิชัย ครูบาเจ้าอภิชัยขาวปี ครูบาเจ้าชัยยะวงศาพัฒนา 19

2.4 ทุนวัฒนธรรมชนเผ่ากะเหรี่ยง 22

2.5 หลักการ SWOT Analysis 24

2.6 หลักการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) 28

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 32

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย 37

3.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก 37

3.2 วิธีดำเนินการวิจัย 38

3.3 การนำเสนอข้อมูล 40

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	**41**
4.1 ผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน	41
4.2 ผลการพัฒนารูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน	46
4.3 ผลการทดลองรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพระพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน	53
4.4 ผลการประเมินรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน	54
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	**56**
5.1 สรุปผลการวิจัย	56
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	58
5.3 ข้อเสนอแนะ	62
บรรณานุกรม	**63**
ภาคผนวก	**69**
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม	70
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	73
ภาคผนวก ค หนังสือยินยอมโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ	75
ภาคผนวก ง ภาพประกอบการวิจัย	83
ภาคผนวก จ หนังสือตอบรับการลงตีพิมพ์บทความวิจัย	88
ประวัติผู้วิจัย	**90**

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 4.1 สภาพความคาดหวังและสภาพเป็นจริงในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน..... 42
ตารางที่ 4.2 แสดงผลการวิเคราะห์องค์กร โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา 45

มหามกุฏราชวิทยาลัย

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)..... 5
ภาพที่ 4.1 รูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน..... 47

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นรากฐานของชีวิตและเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความรุ่งเรืองและสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้คนได้รับการพัฒนาในทุกด้าน ตั้งแต่การวางรากฐานของชีวิต การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการดำรงชีวิตและประกอบสัมมาชีพได้ ซึ่งการจัดการศึกษาในปัจจุบันเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ทบวงมหาวิทยาลัย, 2545, ออนไลน์) ซึ่งเป็นสาระสำคัญการจัดการศึกษาที่มีระบบและมีองค์ประกอบหลายประการที่จะนำไปสู่เป้าหมาย คือ การพัฒนามนุษย์ให้มีคุณภาพ รู้จักแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นคนดี มีความสามารถและอยู่ในสังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2561, หน้า 1-2) และการศึกษาของไทยแต่เดิมนั้นอยู่ที่วัดกับวัง มีประเพณีการบวชเรียนและใช้วัดเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ จึงมีการจัดการศึกษาโดยให้พระสงฆ์ที่อยู่ในวัดเข้ามามีบทบาทหน้าที่ในการสอนทั้งวิชาหนังสือและวิชาธรรม ซึ่งต่อมาได้พัฒนาเป็นการศึกษาพระปริยัติธรรม โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ทางธรรมและทางโลกเพื่อเป็นศาสนทายาทสืบต่อพระพุทธศาสนา และเป็นพลเมืองที่ดีของบ้านเมือง โดยใช้แนวทางของศาสนาและศีลธรรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิต การจัดการศึกษาให้คณะสงฆ์จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง และที่สำคัญพระสงฆ์เป็นผู้นำทางศีลธรรม จริยธรรม อันเป็นแบบอย่างที่ดีงามของชุมชน เป็นผู้นำท้องถิ่นที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาให้เกิดความผาสุกในสังคมได้ (พระเทพกวี, 2531, หน้า 3)

ในการศึกษาของพระสงฆ์ - สามเณรที่เรียกว่า การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญและแผนกธรรมบาลี ถือเป็นระบบการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่งของคณะสงฆ์ที่จะเป็นตัวช่วยในการพัฒนาองค์กรพระพุทธศาสนาให้มีความเจริญงอกงามและพระสงฆ์คือหมู่สาวกของพระพุทธเจ้า (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2530, หน้า 39-40) ซึ่งสอดรับกับมาตรฐานการศึกษาของชาติและวิธีการดำเนินงานของการจัดการศึกษาตามกฎหมาย ว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 17 สถานศึกษาพระปริยัติธรรม ต้องมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้ 1.เป็นศาสนทายาทที่ดีของพระพุทธศาสนา และเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม 2.มีความรู้และทักษะในวิชาการทางพระพุทธศาสนา 3.มีนิสัยใฝ่หาความรู้ ปฏิบัติตามข้อบังคับระเบียบและวินัยสงฆ์ 4.มีสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ 5.รู้จักบำรุงรักษาศาสนาสมบัติ อนุรักษ์และเสริมสร้างสภาพแวดล้อม 6.มีความภูมิใจความเป็นสมณะจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ 7.มีความคิดสร้างสรรค์และส่งเสริมสนับสนุนแนวทางปฏิบัติให้เกิดความเจริญ แก่ชุมชน สังคม และพระพุทธศาสนา โดยมีการแบ่งแยกสายทางการศึกษาของพระภิกษุสงฆ์ – สามเณรที่สนใจในการเลือกเข้ารับการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 แผนก คือ 1.การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีสนามหลวง เป็นการศึกษาพระพุทธศาสนาภาคภาษาบาลี 2.การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรมสนามหลวง เป็นการศึกษาพระพุทธศาสนาภาคภาษาไทย

3.การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นการศึกษาพระพุทธศาสนาทั้งแผนกบาลีสนามหลวงและแผนกธรรมสนามหลวง ควบคู่กับหลักสูตรขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ

ทั้งนี้จากการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา รอบ 3 ของสถานศึกษาพระปริยัติธรรม (พ.ศ. 2554-2558) สรุปรายงานว่า มีโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ได้รับการประเมินแล้ว 391 แห่ง สรุปผลการประเมิน ดังนี้

1. โรงเรียนที่ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐาน 209 แห่ง (ร้อยละ 53.45)

2. โรงเรียนที่ไม่ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐาน 182 แห่ง (ร้อยละ 46.55)

3.ระดับคุณภาพผลการประเมินภายนอก สถานศึกษาสังกัดของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ คือโรงเรียนพระปริยัติธรรม พบว่า ร้อยละ 31.97 ของสถานศึกษาทั้งหมดอยู่ในระดับพอใช้เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายมาตรฐานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่ 3 พบว่า สถานศึกษาในเขตชนบทผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ มีมาตรฐานด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด จึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่ามาตรฐาน จึงส่งผลให้ระบบการศึกษาไม่มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2556, หน้า 24)

ทั้งนี้การบริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นองค์การหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการจัดการการศึกษา โดยมีผู้บริหารคอยควบคุมดูแลให้การจัดการการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีคุณภาพ และการปฏิบัติงานของผู้สอนเป็นไปด้วยความเรียบร้อยตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำ เพื่อให้เห็นว่าผู้บริหารมีความรู้ความสามารถและภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับตำแหน่ง และผู้บริหารในฐานะผู้นำของหน่วยงานจะต้องได้รับความร่วมมือด้วยดีจากผู้ร่วมงาน หรือผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาการศึกษา โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเพื่อให้การจักการศึกษาเป็นไปตามจุดแกร่งหรือเอกลักษณ์ของโรงเรียน ที่สำคัญยัง คงมุ่งมั่นในการรักษา สืบทอด เผยแผ่คำสอนของพระพุทธเจ้า ไม่ให้เกิดอันตรธานเสื่อมสูญไป และเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นที่สนใจ ศรัทธาในพระพุทธศาสนา ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องจัดหลักสูตรการเรียนการสอน การวัดประเมินผล และการปฏิบัติ ตามหลักพุทธธรรมที่ทำให้ผู้เรียนเห็นว่าหลักพุทธธรรมสำคัญเป็นสิ่งที่ตนควรศึกษาเล่าเรียน (พระคึกฤทธิ์ โสตฺถิผโล, 2553, หน้า 3)

สำหรับการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดลำพูนนั้น เป็นการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่งของคณะสงฆ์ที่รัฐกำหนดให้มีขึ้น เพื่อสนองความต้องการของพระภิกษุสามเณร โดยให้เรียนวิชาธรรมและวิชาสามัญควบคู่กันไปซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วย โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาขึ้นเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2514 (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2546, ออนไลน์) และในปัจจุบันใช้ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2546 (กรมการศาสนากระทรวงศึกษาธิการ, 2543, หน้า 30) โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้การศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นประโยชน์ต่อฝ่ายศาสนจักร และจะได้ศาสนทายาทที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง เป็นผู้ประพฤติดีปฏิบัติ

ชอบ ดำรงตนอยู่ในสมณธรรมสมควรแก่ภาวะเพศของตน สามารถดำรงตำแหน่งและสืบต่อพระพุทธศาสนาให้เจริญสถาพรต่อไป

จากการสังเกตบริบทของของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในเขตอำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ที่ผู้วิจัยสังกัดตั้งอยู่ และจากการศึกษาเอกสารแผนปฏิบัติการสถานศึกษา ประจำปีการศึกษา 2564 การปฏิบัติงานของบุคลากรตลอดจนการสัมภาษณ์คณะผู้บริหาร และครูในโรงเรียน พบว่า นักเรียนที่มาศึกษาทั้งหมดมาจาก ชนเผ่ากะเหรี่ยงที่จำแนกออกเป็นชนเผ่ากะเหรี่ยงโปว์ และชนเผ่ากะเหรี่ยงสะกอ ที่มีความเชื่อที่ถูกขัดเกลาแตกต่างกันตามพื้นฐานความเชื่อของครอบครัวติดตัวมา ความแตกต่างของนักเรียนดังกล่าว กอปรกับความแตกต่าง ความเชื่อและความคาดหวังของผู้ปกครองล้วนมีอิทธิพลทำให้พฤติกรรมของนักเรียนแตกต่างกันไป สร้างปัญหาให้กับการบริหารงานของสถานศึกษาซึ่งมีกรอบ ปรัชญา แนวคิด หลักการที่รับมาจากต้นสังกัด

ยิ่งไปกว่านั้น สถานศึกษายังขาดบุคลากรที่มีความชำนาญการด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ในเรื่องการวิเคราะห์ความแปลกแยกของวัฒนธรรมได้ จึงกำหนดกิจกรรม กฎเกณฑ์ วิถีปฏิบัติตามที่หลักสูตรซึ่งกำหนดมาจากส่วนกลาง ทำให้การดำเนินการ บริหารจัดการเรียนการสอนที่ส่วนใหญ่อ้างอิงตามหลักวิชาการมีผลทำให้ใช้หลักบริหารกิจการนักเรียนที่มีพื้นฐานหลากหลายทางวัฒนธรรมกล่าวคือ ความเชื่อพื้นฐานของนักเรียนคือการนับถือผี ในขณะที่การจัดการเรียนการสอนจะเน้นการนับถือหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาซึ่งมีความขัดแย้งกันในกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย จึงพบว่านักเรียนส่วนใหญ่ราวร้อยละ 60 มีปัญหาครอบครัวและมีความเชื่อดั้งเดิม ได้สร้างปัญหาหลัก คือ เข้าถึงเทคโนโลยีที่จำเป็นในการศึกษาได้ยาก นักเรียนที่มีพื้นฐานการใช้ภาษาดั้งเดิมราวร้อยละ 20 จะไม่สามารถเข้าใจข้อมูลสารสนเทศได้ ซึ่งมีผลทำให้นักเรียนในกลุ่มดังกล่าวราวร้อยละ 40-60 มีปัญหาการขาดเรียน ไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของสถานศึกษา ผนวกกับการที่ผู้วิจัยได้รับนิมนต์ไปยังชุมชนในวาระพิธีต่าง ๆ ได้มีโอกาสพูดคุยกับชาวบ้านทั้งที่เป็นผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน พบว่าชาวบ้านต่างชาติพันธุ์มีความเชื่อแตกต่างกัน แต่มีประเด็นที่น่าสนใจคือ ประชาชนชาติพันธุ์ที่แตกต่างกัน ที่นับถือ ศรัทธาในครูบาเจ้าศรีวิชัย ครูบาเจ้าอภิชัยขาวปี และครูบาเจ้าชัยยะวงศาพัฒนา มาช้านานยังคงนับถือศรัทธาสืบต่อกันมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทำให้สามารถเชื่อมโยงในแนวคิดทางการปฏิบัติและการให้ความเคารพในพระพุทธศาสนา

จากประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัย ในฐานะที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม วัดพระธาตุห้าดวง แผนกสามัญศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัย เงื่อนไขที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมและรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพและหาแนวทางการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมของชนเผ่า ผ่านความเชื่อ คำสอนของท่านครูบาที่มีชื่อเสียงเป็นที่เคารพนับถือของชาวอำเภอลี้ ได้แก่ ครูบาเจ้าศรีวิชัย (ถือกำเนิดที่ตำบลศรีวิชัย อำเภอลี้) แห่งวัดบ้านปาง ครูบาเจ้าอภิชัยขาวปี ศิษย์เอกของครูบาเจ้าศรีวิชัย แห่งวัดพระพุทธบาทผาหนาม ครูบาชัยยะวงศาพัฒนา แห่งวัดพระบาทห้วยต้ม ซึ่งล้วนเป็นที่เคารพนับถือและมีอิทธิพลในความเชื่อดั้งเดิมของประชาชนในอำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่ง ๆ ขึ้นไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดลำพูน

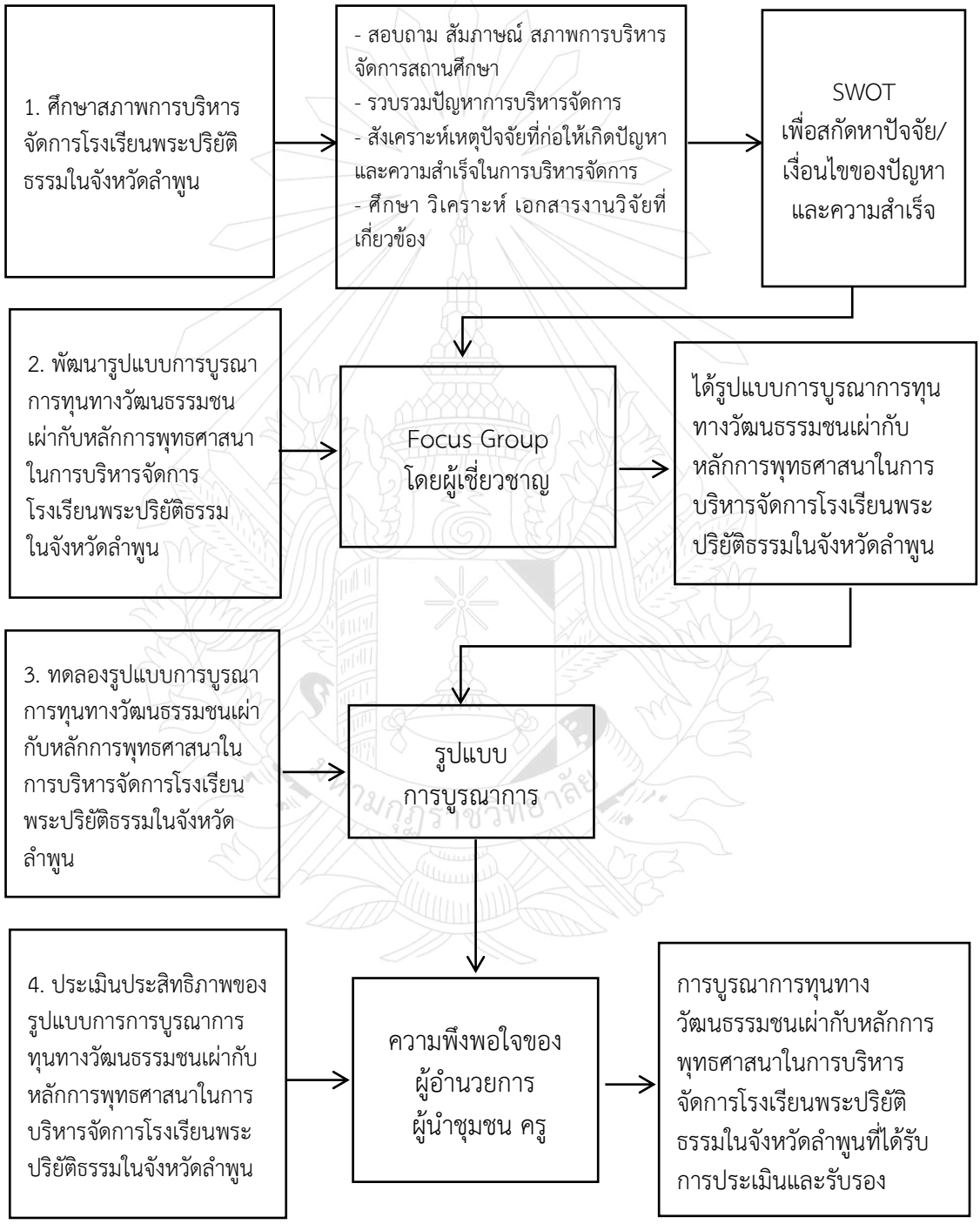
1.2.2 เพื่อพัฒนารูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน

1.2.3 เพื่อทดลองรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน

1.2.4 เพื่อประเมินรูปแบบการการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน

1.3 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

ในการศึกษาการวิจัย เรื่อง การบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมจังหวัดลำพูน ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร หลักการ แนวคิดทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเรื่องการบริหารสถานศึกษาตามแนวคิดในงานวิจัย และได้ทำการสังเคราะห์จนได้กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)

1.4 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1.4.1 ได้ทราบถึงสภาพปัญหาการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน

1.4.2 ได้ทราบรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน

1.4.3 ได้รูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน โดยผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษา ดังนี้

1.5.1 ขอบเขตเนื้อหา

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมในประเทศไทย
2. แนวคิดการบูรณาการ
3. หลักธรรมคำสอนครูบาเจ้าศรีวิชัย ครูบาเจ้าอภิชัยขาวปี ครูบาเจ้าชัยยะวงศาพัฒนา
4. ทุนวัฒนธรรมชนเผ่า

1.5.2 ขอบเขตประชากร

การศึกษาวิจัยครั้งนี้แบ่งผู้ให้ข้อมูลออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย 8 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 รูป รองผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน หัวหน้าฝ่ายบริหารวิชาการ 1 คน หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป 1 รูป และครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา จังหวัดลำพูน 2 รูป และ 2 คน ในปีการศึกษา 2565 และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย 7 คน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนา จำนวน 1 คนผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นอาจารย์สอนวิจัย ในระดับอุดมศึกษา จำนวน 1 รูป/คน ผู้ที่มีความรู้ทางด้านความเชื่อของชนเผ่าและพระพุทธศาสนา จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน/รูป ครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม จำนวน 2 คน/รูป

1.5.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ที่ศึกษา

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาและสถานที่ทดลองการใช้รูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน ที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

1.5.4 ขอบเขตด้านเวลา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย ตั้งแต่เดือนมกราคม 2565 – สิงหาคม 2565

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

การบูรณาการ หมายถึง การประสานกลมกลืนกันของแผน กระบวนการ สารสนเทศ การจัดสรรทรัพยากร การปฏิบัติการ ผลลัพธ์ และการวิเคราะห์ เพื่อสนับสนุนเป้าประสงค์ที่สำคัญขององค์กร การบูรณาการที่มีประสิทธิผล เป็นมากกว่าความสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน (Alignment) และจะสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อการดำเนินการของแต่ละองค์ประกอบภายในระบบการจัดการผลการดำเนินการมีความเชื่อมโยงกันเป็นหนึ่งเดียวอย่างสมบูรณ์

ทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่า หมายถึง สิ่งที่ดีงามที่คนในอดีตคิด ทำขึ้น แสดงออกและสืบทอดด้วยการปฏิบัติ ซึ่งมีทั้งสิ่งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ของชนเผ่าในจังหวัดลำพูน

หลักการพุทธศาสนา หมายถึง หลักคิดตามคำสอนของท่าน ครูบาเจ้าศรีวิชัย ครูบาเจ้าอภิชัยขาวปี และครูบาชัยยะวงศาพัฒนา

การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม หมายถึง การบริหารงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดลำพูน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารงานทั่วไป 2) งานด้านการบริหารวิชาการ 3) งานด้านบริหารงานบุคคล และ 4) งานด้านงบประมาณ

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพระพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในอำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดและนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมในประเทศไทย

2.2 แนวคิดการบูรณาการ

2.3 หลักธรรมคำสอนครูบาเจ้าศรีวิชัย ครูบาเจ้าอภิชัยขาวปี ครูบาเจ้าชัยยะวงศาพัฒนา

2.4 ทุนวัฒนธรรมชนเผ่ากะเหรี่ยง

2.5 หลักการ SWOT Analysis

2.6 หลักการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมในประเทศไทย

2.1.1 ความเป็นมาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในประเทศไทย

การจัดการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาเป็นการศึกษารูปแบบหนึ่งของการศึกษาคณะสงฆ์ซึ่งจัดตั้งขึ้น เพื่อให้พระภิกษุสามเณรได้มีโอกาสศึกษาวิชาสามัญตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย โดยเทียบกับชั้นมัธยมศึกษาสายสามัญ จัดหลักสูตรให้มีวิชาที่เหมาะสมแก่ภาวะของพระภิกษุสามเณรที่จะศึกษาได้โดยไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย และเป็นวิชาที่จำเป็นต่อพระพุทธศาสนาเป็นหลักสูตรที่ให้การศึกษาวิชาพระปริยัติธรรมควบคู่กับวิชาสามัญ ได้แก่ ภาษาบาลี ธรรม วินัย ศาสนปฏิบัติ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ สุขศึกษา หลักสูตรที่โรงเรียนจัดขึ้นและจบในตัวเองหรือเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อมุ่งให้พระภิกษุสามเณรมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมตามสมณเพศช่วยให้มีความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม ปรับตัวเข้ากับสังคมได้ และไม่ขัดต่อวินัยสงฆ์มุ่งให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาในระดับที่สูงขึ้นทั้งในมหาวิทยาลัยสงฆ์ หรือในสถาบันอุดมศึกษาทั่วไป การดำเนินการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษามีลักษณะการบริหารโดยมีสภาการศึกษาของคณะสงฆ์เป็นองค์กร หลักที่ควบคุมส่งเสริมโดยตรงส่วนการบริหารโรงเรียนให้อยู่ในการปกครองของคณะสงฆ์ เช่น ให้เจ้าคณะจังหวัดมีหน้าที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในระดับอำเภอโดยมีเจ้าอาวาสเป็นเจ้าสำนักโรงเรียนของแต่ละโรงเรียนแต่ละวัด (กิตติ ธีรศานต์, 2539, หน้า 4)

การศึกษาในพระพุทธศาสนาดำเนินตามแนวไตรสิกขา โดยถือพุทธพจน์เป็นหลักมีความมุ่งหมายสำคัญ เพื่อให้พระภิกษุสามเณรประพฤติปฏิบัติดำรงรักษาและเผยแพร่พรหมจรรย์อันเป็นระบบดำเนินชีวิตตามหลักแห่งพระธรรมวินัยโดยอาศัยพระไตรปิฎกเป็นพื้นฐานและใช้คัมภีร์

เพื่ออธิบายความในพระไตรปิฎกเป็นตำราหรือแบบเรียนการศึกษาระบบนี้เรียกว่า “การศึกษาพระปริยัติธรรม”

มานพ พลไพรินทร์ (2539, หน้า 4) กล่าวว่า เมื่อพระพุทธศาสนาได้เผยแพร่เข้ามายังประเทศไทยในราวศตวรรษที่ 3 หรือ พ.ศ. 303 ชนชาวไทยได้นับถือพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติมาโดยตลอด ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี โดยในอดีตการศึกษาพระปริยัติธรรมเน้นหนักในแผนกธรรมและแผนกบาลี พระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ทรงเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ทรงทะนุบำรุงพระศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองตลอดมา จะเห็นได้จากหลักฐานต่าง ๆ ที่ปรากฏทั้งในเรื่องโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และเอกสารวรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์การศึกษาพระปริยัติธรรมเจริญรุ่งเรืองมาก จากการที่พระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ ทรงออกผนวช จนเป็นประเพณีของชาวพุทธมาโดยตลอดที่ชายไทยที่มีอายุ 20 ปีบริบูรณ์ จะต้องออกบวชแม้การคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการก็ให้ความสำคัญกับผู้ที่ผ่านการบวชมาแล้วเป็นต้น

พระครูใบฎีกาบุญชู ชุติปญฺโญ (บุญยงค์) (2554, บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา พบว่า เป็นรูปแบบที่ถูกต้องเหมาะสมสามารถนำไปปฏิบัติได้มีประโยชน์อย่างมาก และคณะกรรมการบริหารโรงเรียนพร้อมด้วยคณะครูมีส่วนร่วมมากในการบริหารและทดลองบริหารได้ผลดีพร้อมกันนั้นก็สร้างรูปแบบมาจากปัญหาการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จากนั้นได้เชิญให้ผู้เชี่ยวชาญระดมความคิดปรับปรุงรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาแล้วจึงประเมินผลรูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาที่สำคัญยิ่งคือได้นำรูปแบบนี้ไปทดลองปฏิบัติการบริหารจริงได้รับผลเป็นที่ประจักษ์ว่าการบริหารตามรูปแบบนี้ได้ผลดี

โกศล เพียสา (2555, บทคัดย่อ) ทำการวิจัย แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) โรงเรียนพระปริยัติธรรมมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเร่งด่วน ด้านปัจจัย คือ มาตรฐานที่ 8 ครูมีคุณลักษณะ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ ด้านกระบวนการ คือ มาตรฐานที่ 12 โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและด้านผลผลิต คือ มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะดนตรีและกีฬา 2) แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา มีดังนี้ ด้านปัจจัย คือ จัดครูผู้สอนให้ตรงตามวิชาเอกวิชาโทหรือความถนัด โดยเชิญบุคคลภายนอกมาสอนร่วมและรับครูให้ตรงกับสาขา ให้มีการอบรมครูที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อพัฒนาสมรรถภาพงานที่รับผิดชอบจ้างครูพิเศษในรายวิชาที่ขาดและดึงศิษย์เก่ามาช่วยสอนในด้านกระบวนการ ควรให้มีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ โดยมีการปรับภูมิทัศน์ เพื่อให้สถานที่พร้อมรองรับการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมและมีการไปศึกษานอกสถานที่ ส่วนด้านผลผลิต พัฒนาให้ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมของสงฆ์ โดยเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบและเป็นสิ่งที่ต้องทำและมีกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาก็จะให้สามเณรเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรม

พิชชาวริน ชนะคุ้ม (2554, บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องการประเมินผลการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานครผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1) ผลการประเมินโดยภาพรวม พบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างครูพระและผู้เรียนจะมีความแตกต่างกัน คือ ครูพระจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังอยู่ในระดับดี แต่สิ่งที่เกิดขึ้นจริงอยู่ในระดับพอใช้ แต่นักเรียนจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังและสิ่งที่เกิดขึ้นจริงอยู่ในระดับดี

2) คุณลักษณะส่วนบุคคลที่แตกต่างกันของกลุ่มตัวอย่างครูพระมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินผลการศึกษาไม่แตกต่างกัน สำหรับผู้เรียนแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ได้แก่ พรรษา วิทยฐานะแผนกธรรม แผนกบาลีและกลุ่มที่มีคุณลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ได้แก่ อายุ ระดับชั้นเรียน และเกรดเฉลี่ยสะสม

3) ขนาดของโรงเรียนและการสังกัดคณะสงฆ์ที่แตกต่างกัน ครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันผู้เรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

4) สิ่งนำปฏิบัติการและผลลัพธ์ มีความสัมพันธ์กัน

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาเป็นการศึกษารูปแบบหนึ่งของการศึกษาคณะสงฆ์ซึ่งจัดตั้งขึ้นเพื่อให้พระภิกษุสามเณรได้มีโอกาสศึกษา สามัญตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งปัจจุบันการศึกษาของคณะสงฆ์นอกจากมุ่งเน้นเรื่องการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรมและแผนกบาลียังมุ่งเน้นด้านการศึกษาวิชาสามัญที่เป็นพื้นฐานจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ของบุคคลทั่วไปด้วยเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่พระธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนาอีกด้วย

2.1.2 ลักษณะองค์การของโรงเรียนพระปริยัติธรรม

โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษารูปแบบหนึ่งที่คณะสงฆ์รับรองโดยดำเนินตามแนวหลักไตรสิกขาควบคู่กับวิชาการทางโลก เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นถึงมัธยมศึกษาตอนปลายโดยเป้าหมายของการจัดการศึกษา คือ

1. จัดการศึกษาเพื่อสร้างศาสนทายาทในการสืบทอดพระพุทธศาสนา

2. จัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมสนับสนุนพระภิกษุสามเณรให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานและดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

3. จัดการศึกษาเพื่อช่วยเหลือสังคมโดยเปิดโอกาสให้เด็กยากจนและและเด็กด้อยโอกาสได้รับการศึกษาขึ้นพื้นฐาน

4. ไม่เก็บค่าใช้จ่าย หรือเก็บค่าใช้จ่ายน้อย

โดยยึดถือพุทธพจน์เป็นหลักมีความมุ่งหมายสำคัญ เพื่อให้พระภิกษุสามเณรประพฤติปฏิบัติดำรงรักษาและเผยแพร่พรหมจรรย์อันเป็นระบบดำเนินชีวิต ตามหลักแห่งพระธรรมวินัย โดยอาศัยพระไตรปิฎกเป็นพื้นฐาน และใช้คัมภีร์เพื่ออธิบายความในพระไตรปิฎกเป็นตำราหรือแบบเรียน การศึกษาระบบนี้เรียกว่าการศึกษาพระปริยัติธรรม เมื่อพระพุทธศาสนาได้เผยแพร่เข้ามายังประเทศไทยในราวศตวรรษที่ 3 คือ พ.ศ. 303 ชนชาวไทยได้นับถือพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติตลอดมา ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี แม้ในสมัยกรุงศรีอยุธยาและกรุงธนบุรี

เป็นราชธานี การศึกษาพระปริยัติธรรมก็ยังเป็นที่นิยมในบรรดาผู้ที่เลื่อมใสพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์การศึกษาพระปริยัติธรรมยังคงเน้นหนักในเรื่องการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรมและแผนกบาลี พระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ทรงเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาทรงส่งเสริมทำนุบำรุงพระศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองตลอดมา จะเห็นได้จากหลักฐานต่าง ๆ ที่ปรากฏทั้งในเรื่องของโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และเอกสารทางวรรณคดีที่เกี่ยวข้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาซึ่งล้วนแต่เกิดโดยพระบรมราชูปถัมภ์ทั้งสิ้นในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ทางการศึกษาพระปริยัติธรรมได้เจริญรุ่งเรืองมากโดยเฉพาะในยุคต้น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากการออกทรงผนวชของพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ จนเป็นประเพณีที่นับถือของชาวพุทธตลอดมาว่าชายไทยที่มีอายุครบ 20 ปีบริบูรณ์ จะต้องออกบวช แม้การคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการก็ให้ความสำคัญกับผู้ที่ผ่านการบวชมาแล้วเป็นต้น โดยเริ่มจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในรูปสถาบันทรงสถาปนามหาวิทยาลัยสงฆ์แห่งแรกขึ้นที่วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎ์ ในปีพุทธศักราช 2432 เรียกว่ามหาธาตุวิทยาลัย (ปัจจุบันคือมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย) เพื่อให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาเล่าเรียนทั้งทางคดีโลกและคดีธรรม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในอนาคตและระยะต่อมาได้เกิดมหาวิทยาลัยสงฆ์แห่งที่ 2 ขึ้นคือ มหามกุฏราชวิทยาลัย (ปัจจุบันคือ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย) ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาของพระสงฆ์ฝ่ายธรรมยุติกนิกาย โดยมีโครงการว่าสถาบันศาสนาสองแห่งนี้จะเป็นแหล่งที่พระภิกษุสามเณร ได้ศึกษาทั้งปริยัติธรรมที่มีพระไตรปิฎกเป็นแกนและวิชาชีพชั้นสูงอย่างสมัยใหม่และต่อมาสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงเริ่มจัดตั้งการศึกษาพระปริยัติธรรมขึ้นอีกระบบหนึ่ง เรียกว่า นักธรรมโดยจัดเสริมเข้ากับการศึกษาบาลีแบบเปรียญโดยสัมพันธ์กันอย่างถูกต้องจะช่วยให้ผู้ศึกษาพัฒนาความสามารถ ในการเข้าถึงสาระแห่งความรู้ในคัมภีร์นำความรู้ในคัมภีร์ออกมาแสดงและใช้ประโยชน์พร้อมมีทรรศนะที่ลึกและกว้างขวางยิ่งขึ้นสำหรับการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษานั้นมีมูลเหตุสืบเนื่องจากการจัดการศึกษาสาขาบาลีมัธยมศึกษาและบาลีวิสามัญศึกษาสำนักเรียนวัดซึ่งเป็นแผนกหนึ่งของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และได้เจริญก้าวหน้ามาจนปัจจุบันนี้ สมัยรัชกาลที่ 6ระบบการศึกษาของรัฐ และคณะสงฆ์ได้แยกออกจากกันอย่างเด็ดขาดและการศึกษาของรัฐได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เจริญรุดหน้าอย่างมาก จึงทำให้ค่านิยมในหมู่เยาวชนและพระภิกษุสามเณรให้ความสนใจเรียนวิชาการต่าง ๆ ทางโลกมากกว่าวิชาพระปริยัติธรรมปัจจุบันการศึกษาของคณะสงฆ์ นอกจากจะมุ่งเน้นเรื่องการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและแผนกบาลีแล้วยังมุ่งเน้นด้านการศึกษาวิชาสามัญที่เป็นพื้นฐานจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ของบุคคลทั่ว ๆ ไปด้วย เพราะการที่พระภิกษุสามเณรได้เรียนรู้พระปริยัติธรรมควบคู่ไปกับวิชาสามัญจะช่วยให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในสังคมปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น อันมีผลทำให้สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่หลักธรรมคำสอนได้เหมาะสมกับสถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบันอีกด้วย กระทรวงศึกษาธิการโดยกรมการศาสนา (ปัจจุบันขึ้นต่อสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ) จึงได้จัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยความเห็นชอบของคณะสงฆ์เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้พระภิกษุ สามเณรได้ศึกษาพระปริยัติธรรมควบคู่กับการศึกษาวิชาสามัญ เพื่อให้เกิดประโยชน์เกื้อกูลต่อการศึกษาของชาติและพระพุทธศาสนาสืบไป

ในปีการศึกษา 2562 นี้ มีกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาทั่วประเทศ จำนวน 14 กลุ่ม มีโรงเรียนจำนวน 409 โรง มีบุคลากรจำนวน 2,722 รูป / คน มีนักเรียนจำนวนทั้งสิ้น 55,354 รูป โดยแยกได้ ดังนี้

1. กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 ประกอบด้วย จังหวัดกรุงเทพมหานคร, ปทุมธานี, สมุทรปราการ, นครปฐม มีโรงเรียนจำนวน 16 โรง

2. กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วย จังหวัดปัตตานี, สตูล, ยะลา, นครศรีธรรมราช, สุราษฎร์ธานี, ชุมพร, สงขลา, ตรัง, ระนอง, กระบี่

3. กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 3 ประกอบด้วย จังหวัดราชบุรี, กาญจนบุรี, สุพรรณบุรี, เพชรบุรี, ประจวบคีรีขันธ์, พระนครศรีอยุธยา, ลพบุรี, อ่างทอง, สระบุรี, สิงห์บุรี, ชัยนาท, อุทัยธานี มีโรงเรียนจำนวน 25 โรง

4. กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 4 ประกอบด้วยจังหวัดเพชรบูรณ์, นครสวรรค์, พิจิตร, อุตรดิตถ์, ตาก, สุโขทัย, พิษณุโลก, กำแพงเพชร มีโรงเรียน จำนวน 24 โรง

5. กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 5 ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่, ลำพูน, มีโรงเรียนจำนวน 42 โรง

6. กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 6 ประกอบด้วย จังหวัดน่าน, เชียงราย, ลำปาง, แพร่, พะเยา มีโรงเรียนจำนวน 49 โรง

7. กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 7 ประกอบด้วย จังหวัดขอนแก่น, เลยหนองบัวลำภู มีโรงเรียนจำนวน 45 โรง

8. กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 ประกอบด้วยจังหวัดอุดธานี, หนองคาย สกลนคร มีโรงเรียนจำนวน 39 โรง

9. กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 9 ประกอบด้วย จังหวัดอุบลราชธานี, อำนาจเจริญ, ยโสธร, มุกดาหาร

10. กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 10 ประกอบด้วยจังหวัดร้อยเอ็ด, มหาสารคาม, กาฬสินธุ์,นครพนม มีโรงเรียนจำนวน 45 โรง

11. กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 11 ประกอบด้วยจังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ, บุรีรัมย์, ศรีสะเกษ, สุรินทร์ มีโรงเรียนจำนวน 46 โรง

12. กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 12 ประกอบด้วยจังหวัดฉะเชิงเทรา, ชลบุรี, นครนายก, ระยอง, ปราจีนบุรี มีโรงเรียนจำนวน 12 โรง

13. กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 13 ประกอบด้วยจังหวัดกรุงเทพมหานคร, เชียงราย, ชลบุรี มีโรงเรียนจำนวน 3 โรง

14. กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 14 ประกอบด้วยจังหวัดกรุงเทพมหานคร, สงขลา, อุดธานี

สำนักงานพระพุทธศาสนา (2546, ออนไลน์) ระบุว่าโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จัดตั้งขึ้นเพื่อให้พระภิกษุสามเณรได้มีโอกาสศึกษาสายสามัญตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลายโดยเทียบชั้นมัธยมศึกษา

สายสามัญ จัดหลักสูตรให้มีวิชาที่เหมาะสมแก่สภาวะของพระภิกษุสามเณรที่ศึกษาได้โดยไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย และเป็นวิชาที่จำเป็นต่อพระพุทธศาสนา เป็นหลักสูตรที่ให้ศึกษาวิชาพระปริยัติธรรมควบคู่กับวิชาสามัญ ได้แก่ภาษาบาลี ธรรมวินัย ศาสนปฏิบัติ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สุขศึกษา หลักสูตรที่จัดขึ้นจบในตัวเองหรือเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น มีลักษณะการบริหารโดยสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นองค์การหลักที่ควบคุมส่งเสริมการจัดการศึกษา โดยตรงส่วนการบริหารโรงเรียนให้อยู่ในความปกครองของคณะสงฆ์ เช่น ให้มีคณะจังหวัดมีหน้าที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในระดับจังหวัด และเจ้าคณะอำเภอมีหน้าที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในระดับอำเภอ มีเจ้าอาวาสเป็นเจ้าสำนักเรียนของแต่ละโรงเรียน เป็นผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในแต่ละวัด โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาจะจัดตั้งได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติกองศาสนศึกษา สำนักนายกรัฐมนตรีและด้วยความเห็นชอบของคณะสงฆ์ วัดที่สามารถจัดตั้งโรงเรียนได้ต้องปฏิบัติตามระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติภายใต้การกำกับดูแลของนายกรัฐมนตรี นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความช่วยเหลือและส่งเสริมได้แก่สำนักพุทธศาสนาจังหวัด

ลักษณะโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา หมายถึง การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษามีการปฏิบัติงานตามภาระงาน การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยจำแนกงานออกเป็น 6 งานดังนี้

1) การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินกิจการทุกชนิดในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา และการปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนนักเรียนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังที่ (ปรียาพร วงค์อุตรโรจน์, 2544, หน้า 16) ได้กล่าวถึงความสำคัญของงานวิชาการว่า งานวิชาการถือเป็นงานหลักหรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 เป็นงานที่มีความสำคัญมากที่สุดในการบริหารจัดการสถานศึกษา เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษาและการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจขอสถานศึกษาโดยงานวิชาการมีขอบข่ายมีขอบข่ายดังที่ (วชิระ ดวงมาตย์พล, 2542, บทคัดย่อ) ได้ให้ขอบข่ายของงานวิชาการไว้ว่า งานวิชาการมีขอบข่าย 6 ด้านคือ 1.การวางแผน 2.การบริหาร 3.การจัดการเรียนการสอน 4.การพัฒนาและส่งเสริม 5.การวัดผลและทะเบียนนักเรียนและ 6.การประเมินผล นอกจากนั้น (จำรัส นองมาก, 2538, หน้า 87-89) ได้กล่าวถึงขอบเขตงานวิชาการ ได้แก่ 1.งานจัดหลักสูตร 2.งานจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3.งานการใช้วิธีการสอนและการใช้สื่อการเรียนการสอนและ 4.งานวัดผลการเรียนการสอน

2) การบริหารงานบุคคล หมายถึง การคัดเลือกครูเข้ามาทำการสอนการปฐมนิเทศทะเบียน งานสารสนเทศงานการเงินและบัญชี

3) การบริหารงานธุรการและการเงิน หมายถึง งานที่ประกอบด้วยงานสารบรรณทะเบียนงานสารสนเทศงานการเงิน และบัญชี

4) การบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม หมายถึง การดัดแปลงอาคารสถานที่ที่มีอยู่ให้ทันสมัยและใช้ประโยชน์ได้เต็มที่เหมาะสมสะดวกสบาย ต่อการเรียนของนักเรียนตลอดจนครูคนงาน และผู้มาติดต่อให้ได้รับความสะดวกสบายตามสมควร

5) การบริหารงานกิจการนักเรียน หมายถึง การจัดการแนะแนวรวมทั้งวิธีการสอนและการใช้สื่อการเรียนการสอนการปฐมนิเทศการให้ความสะดวก และสวัสดิการแก่นักเรียน เช่น การจัดที่รับประทานอาหารการจัดกิจกรรมนักเรียนรวมทั้งการรักษาระเบียบวินัย

6) การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง การเผยแพร่พระพุทธศาสนา และข่าวสารต่าง ๆ ด้านหลักธรรมในพระพุทธศาสนาตลอดจนนโยบายและจุดประสงค์ของโรงเรียนให้แก่ชุมชนทราบและในขณะเดียวกันนั้นทางโรงเรียน ก็จะได้ทราบความคิดความต้องการของชุมชนอีกด้วยเพื่อจะนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงให้สอดคล้องกับความต้องการของทั้งสองฝ่าย

สรุปได้ว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาจัดตั้งขึ้นเพื่อให้พระภิกษุสามเณรได้มีโอกาสศึกษาสายสามัญตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย โดยเทียบชั้นมัธยมศึกษาสายสามัญ จัดหลักสูตรให้มีวิชาที่เหมาะสมแก่สภาวะของพระภิกษุสามเณรที่ศึกษาได้โดยไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย และเป็นวิชาที่จำเป็นต่อพระพุทธศาสนาเป็นหลักสูตรที่ให้ศึกษาวิชาพระปริยัติธรรมควบคู่กับวิชาสามัญโดยลักษณะโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาหมายถึงการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษามีการปฏิบัติงานตามภาระงานการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยจำแนกงานออกเป็น 6 งาน คือการบริหารงานวิชาการการบริหารงานบุคคล การบริหารงานธุรการ การเงินการบริหารงานอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2.2 แนวคิดการบูรณาการ

2.2.1 ความหมายของการบูรณาการ

การบูรณาการเริ่มขึ้นเมื่อประมาณ 1 ศตวรรษที่ผ่านมาโดย Herbart นักปรัชญาการศึกษาชาวเยอรมันเป็นผู้ริเริ่มการเรียนการสอนแบบบูรณาการต่อมา Dewey นักการศึกษาชาวอเมริกันเป็นผู้นำแนวคิดนั้นมานำเสนอในรูปปรธรรมมากขึ้นภายใต้ปรัชญาที่เชื่อว่าการศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียนในลักษณะเบ็ดเสร็จในตัวมิใช่พัฒนาเพียงเฉพาะเรื่องด้านใดด้านหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งเท่านั้นสำหรับประเทศไทยนักวิชาการศึกษาหลายคนอาทิ สุมิตร คุณากร สงัด อุทรานันท์ และธำรง บัวศรี ได้นำหลักการในเรื่องนี้มาเผยแพร่และทดลองใช้มาโดยลำดับ

คำว่าบูรณาการมีรากศัพท์จากภาษาลาตินว่า (Integrat) หมายถึง การทำให้รวมกันได้ทั้งหมดไม่มีส่วนใดขาดหายไป และมาจากคำในภาษาอังกฤษว่า integration หมายถึง การทำสิ่งที่บกพร่องให้สมบูรณ์โดยการเติมส่วนที่ยังขาดอยู่เข้าไป หรือการนำส่วนประกอบย่อยตั้งแต่ 2 เสียงขึ้นไปมารวมกันเพื่อทำให้เป็นส่วนหนึ่งของส่วนทั้งหมดที่ใหญ่กว่า องค์การสหประชาชาติ (Unitednations Europeans Security Coorperation : UNESCO) ได้มาศึกษาจุดเริ่มต้นของการบูรณาการว่าเป็นแนวคิดในการบูรณาการหลักสูตรโดยวิธีการเน้นเนื้อหาสาระและแยกความรู้ออกเป็นส่วนส่วนเพื่อการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงในชุมชน

และให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ต่อมาแนวความคิดเกี่ยวกับการบูรณาการมีเพิ่มขึ้นเนื่องจากมีความจำเป็นต้องมีความรู้ให้เท่าทันต่อการเพิ่มขึ้นของข้อมูลและวิทยาการต่าง ๆ ในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญทางด้านเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารและวิทยาการใหม่ ๆ มากมาย (Jacobs) ดังนี้

คำว่า “บูรณาการ” (Integration) แปลว่าการรวมสิ่งต่าง ๆ ไว้ด้วยกันเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิด หรือทำให้เป็นส่วนหนึ่งของแนวคิดหรือระบบ (Sinclair, J. and P. Hanks., 1987, p.127)

คำว่าบูรณาเกี่ยวข้องกับหลายมิติ คือ ปัจเจกบุคคล เทคโนโลยี องค์การระหว่างบุคคล และสารสนเทศ โดยที่แนวคิดหลักของการบูรณาการ คือ เชื่อมโยง (Connection) และความสอดคล้องกัน (Alignment) (Barkley, R. 2006, p.42)

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต, 2540, หน้า 12) ได้แปลคำว่า Integration ว่าหมายถึง “การทำให้สมบูรณ์” โดยมองว่าสภาวะการบูรณาการ เป็นการพิจารณาสรรพสิ่งในลักษณะองค์รวม (Holistic View) ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อมีปัจจัย 3 ประการ คือ

1. หน่วยย่อยหรือองค์ประกอบ
2. ความสัมพันธ์ของหน่วยย่อยซึ่งเชื่อมโยงอิงอาศัยซึ่งกันและกัน
3. ความครบถ้วนเต็มบริบูรณ์ที่เกิดจากการรวมตัวกันของหน่วยย่อยอย่างประสาน

สัมพันธ์และกลมกลืมกันอย่างสมดุล ดังนั้น สภาวะที่ต้องการ (Desired State) ของการบูรณาการตามแนวคิดของพระธรรมปิฎก คือ ความพอดีและความสมดุลขององค์รวมภายหลังจากการรวมตัว ซึ่งมีลักษณะที่สำคัญ 2 ประการ คือ

ประการที่ 1 เมื่อเป็นองค์รวมแล้ว องค์รวมนั้นจะต้องมีชีวิตชีวาหรือดำเนินไปได้ด้วยดี และประการที่ 2 องค์รวมนั้นเกิดมีภาวะและคุณสมบัติของมันเอง ที่แยกต่างหากจากภาวะและคุณสมบัติขององค์ประกอบ หรือหน่วยย่อยทั้งหลายแนวคิดของการบูรณาการจะอิงกับทฤษฎีระบบ (Systems Theory) ซึ่งว่าด้วยระบบที่ประกอบด้วยส่วนย่อยต่าง ๆ ที่ทำงานด้วยกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน เมื่อระบบได้รับการกำหนดแล้ว การวิเคราะห์หน้าที่เพื่อจะแบ่งระบบทั้งหมดเป็นส่วนย่อย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะทำความเข้าใจ สร้างและจัดการกับระบบ การบูรณาการโดยนำส่วนย่อย ๆ กลับมารวมใหม่อีกครั้งเพื่อสร้างให้เกิดตัวแบบของผลการดำเนินงานที่มีความสอดคล้องกัน (Alignment)

Beane (1991, p.43) เสนอว่าการบูรณาการหมายถึงการสร้างความรู้และประสบการณ์ใหม่ในการลักษณะของการผสมผสานเข้าด้วยกันทั้งหมดเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและสภาพชีวิตจริงโดยการรวมกันมากกว่าการแบ่งแยกเป็นส่วนส่วน

ชนาธิป พรกุล (2561, หน้า 105) กล่าวถึงการบูรณาการว่าหมายถึง การเชื่อมโยงความรู้หลายสาขาเข้าด้วยกันเพื่อให้บรรลุพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2557, หน้า 3) ให้ความหมายว่าเป็นการนำนวัตกรรม (Innovation) มาช่วยเสริมเพิ่มเติมเปลี่ยนแปลงวิธีการกระบวนการที่ทำอยู่เดิมให้ได้ผลคุ้มค่า

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2549, หน้า 12) เสนอว่าหมายถึง การนำสิ่งหนึ่งเข้ามารวมตัวอีกสิ่งหนึ่ง เพื่อทำให้สิ่งเดิมเพิ่มพูน สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เอื้อประโยชน์ต่อกัน รวมทั้งการเชื่อมโยงสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่งเข้ามาเป็นส่วนประกอบของอีกสิ่งหนึ่งเพื่อให้สิ่งนั้นเกิดความสมบูรณ์ขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (2558, หน้า 19) ได้ให้คำจำกัดความของการบูรณาการไว้ในคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา ว่า การบูรณาการ (Integration) หมายถึง การผสมกลมกลืนของแผน กระบวนการ การจัดสรรทรัพยากร การปฏิบัติการ ผลลัพธ์ และการวิเคราะห์เพื่อสนับสนุนเป้าหมายเป้าประสงค์ที่สำคัญของสถาบัน (Organization-Wide Goal) การบูรณาการที่มีประสิทธิผล เป็นมากกว่าความสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน Alignment ซึ่งการดำเนินการของแต่ละองค์ประกอบในระบบการจัดการผลการดำเนินงานมีความเชื่อมโยงกันเป็นหนึ่งเดียวอย่างสมบูรณ์ จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการบูรณาการ

สรุปได้ว่าการบูรณาการหมายถึง การผสมผสานแนวคิดและแนวทาง เพื่อจัดทำแผนการดำเนินงาน การตรวจสอบและการปรับปรุง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่คาดหวังไว้ โดยเชื่อมโยงแนวทางการดำเนินงานในรูปแบบที่คล้ายกัน หรือ สามารถเชื่อมโยงได้ตามแนวคิดห่วงโซ่คุณค่าที่สนับสนุนส่งเสริมแนวคิด/วิธีการ อย่างใดอย่างหนึ่ง ที่ส่งมาต่อยอดหรือดำเนินงานร่วมกันได้กับอีกแนวคิดหรือวิธีการหนึ่ง

2.2.2 ประโยชน์ของการบูรณาการ

แนวคิดการบูรณาการถูกนำมาใช้ในการบริหารราชการของรัฐบาลด้านการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ การบริหารราชการระดับจังหวัดที่ปรับเปลี่ยนการบริหารงานแบบแยกส่วนมาเป็นการบริหารงานแบบบูรณาการ (CEO) การที่หน่วยงานนำหลักการบูรณาการมาใช้ในการดำเนินงานก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2546, หน้า 144-145)

1. เป็นการเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน เกิดการรวมงานที่ใกล้เคียงกันให้เป็นสิ่งเดียวกันเกิดผลดีต่อเรื่องใหญ่ โดยดูคุณภาพรวมทั้งหมด และมองปัญหาได้ถูกจุดโดยใช้ความเกี่ยวข้อง เชื่อมโยงกับระบบหรือปัจจัยต่าง ๆ ให้มีมุมมองที่กว้าง ครบถ้วน

2. สามารถใช้ทรัพยากรต่าง ๆ เช่น บุคลากรร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน การสิ้นเปลืองในการใช้ทรัพยากร ทำให้มีทรัพยากรเหลือใช้อย่างอื่นได้

3. ลดความสูญเปล่าของเวลา ความซ้ำซ้อน ในการบริหารช่วยให้การแก้ปัญหาในงานได้อย่างเบ็ดเสร็จเชื่อมโยงกับระบบต่าง ๆ ให้มีมุมมองอย่างครบถ้วนและลึกซึ้ง

4. ลดค่าใช้จ่ายในการตรวจติดตาม และตรวจประเมินผลที่ต้องดำเนินการตรวจติดตามและประเมินผลที่ละกิจกรรม หากมีการบูรณาการกิจกรรมหรือโครงการทำให้การดำเนินการติดตามและตรวจประเมินผลเพียงครั้งเดียวสามารถตอบได้หลายเป้าหมาย

5. สร้างภาพลักษณะที่ดีแก่องค์การในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพภายในองค์การ

6. เป็นการพัฒนามนุษย์ให้มีความสมบูรณ์บุคคลที่มีความคิดแบบบูรณาการจะช่วยให้ลดความผิดพลาดจากการตัดสินใจที่ไม่รอบคอบ มีความเข้าใจเรื่องที่มีความซับซ้อนได้อย่างลึกซึ้งและกว้างขวางยิ่งขึ้นทำให้การตัดสินใจในเรื่องเล็กเกิดผลดีต่อเรื่องใหญ่โดยดูภาพรวมทั้งหมด ก่อนตัดสินใจและมองปัญหาได้ถูกจุดรู้จุดเชื่อมโยงและผลกระทบ

7. การบูรณาการเป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความฉลาดหลักแหลมในการปรับตัวเองอย่างต่อเนื่องด้วยการใช้ไหวพริบ ปฏิภาณ สติปัญญาและมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งอื่นให้เข้าด้วยกันอย่างสมบูรณ์แบบ

8. ช่วยขจัดความขัดแย้ง เนื่องจากการบูรณาการทำให้เกิดความเชื่อมโยงแนวคิดต่าง ๆ เข้ากันได้อย่างสมบูรณ์

9. รู้จุดเชื่อมโยงของงานและผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ช่วยให้สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างชัดเจนเบ็ดเสร็จ เชื่อมโยงงานต่าง ๆ อย่างลงตัว

สรุป การบูรณาการทำให้องค์การเกิดการเปลี่ยนแปลงวิธีการท างานแบบเดิม ๆ ทำให้เกิดผลดีแก่องค์กร หลุดพ้นจากปัญหาความขาดแคลน และสามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน อันเกิดจากการบูรณาการงานที่มีอยู่เข้าด้วยกันสามารถลดความซ้ำซ้อนของงาน ความสูญเปล่าเกี่ยวกับบุคลากร งบประมาณเวลา ประหยัดทรัพยากร ลดปัญหาความขัดแย้งภายในองค์การเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นบุคคลที่รอบคอบ มองงานสัมพันธ์อย่างเป็นระบบและทำให้ การทำงานมีประสิทธิภาพมากกว่าเดิม

2.2.3 ลักษณะการบูรณาการ

สภาพในการทำงาน ในยุคปัจจุบันที่มีงานตามพันธกิจงานตามนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัด และงานอื่น ที่เข้ามาเป็นจำนวนมาก ทำให้กระแสการบูรณาการถูกกล่าวถึงและนำมาใช้เพื่อลดภาระงาน และเกิดประโยชน์สูงสุดในการทำงานในลักษณะการบูรณาการงานที่สามารถตอบ

วัตถุประสงค์ได้หลายงาน ลักษณะการบูรณาการมี ดังนี้ นอกจากนี้ Armstrong (2005, อ้างถึงใน ชาลี ตระกูล, 2557, หน้า 107) ได้แบ่งการบูรณาการออกเป็น 2 รูปแบบ ได้แก่

1. การบูรณาการในแนวตั้ง (Vertical Integration) เป็นการบูรณาการเข้ากับวัฒนธรรมองค์กร และการบูรณาการเข้ากับกลยุทธ์

2. การบูรณาการในแนวราบ (Horizontal Integration) เป็นการบูรณาการระหว่างกระบวนการภายในหน่วยงาน เช่น การบูรณาการระบบการจัดการผลการปฏิบัติงานจะเห็นได้ว่าการบูรณาการจะเกิดความสมบูรณ์นั้นประกอบด้วยลักษณะการบูรณาการดังนี้

(1) การมีหน่วยย่อย องค์ประกอบย่อย ระดับ ชั้น ที่นำมาประมวลเข้าด้วยกัน สิ่งที่นำมาประมวลเข้าด้วยกันนั้นเรียกว่าหน่วยย่อย

(2) หน่วยย่อยนั้น ต้องมีความสัมพันธ์ เชื่อมโยง เป็นหนึ่งเดียวกันและมีความยืดหยุ่นในตัวปรับตัวให้เคลื่อนไหวได้ตลอดเวลา

(3) เมื่อนำหน่วยย่อยเข้ามาจะครบถ้วนสมบูรณ์ พอดี อย่างลงตัว มีความผสมกลมกลืนแบบไม่แยกส่วน และดำเนินไปด้วยดีอันเป็นลักษณะของการบูรณาการในส่วนของการบูรณาการตามตัวชี้วัดการประกันคุณภาพการศึกษา มีลักษณะดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2558, หน้า 119-128)

1. การบูรณาการงานวิจัยกับการเรียนการสอน งานวิจัยหมายถึง กระบวนการที่มีระเบียบแบบแผนในการค้นหาคำตอบของปัญหา หรือการเสาะแสวงหาความรู้ใหม่ รวมถึงการประดิษฐ์คิดค้นที่ผ่านกระบวนการศึกษาค้นคว้าหรือทดลอง วิเคราะห์และตีความข้อมูล ตลอดจนสรุปอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีการบูรณาการดังนี้

(1.1) การกำหนดให้นักศึกษาบัณฑิตศึกษาเป็นส่วนหนึ่งในทีมวิจัยของอาจารย์ กระบวนการดำเนินงานโดยอาจารย์มีงานวิจัยในลักษณะชุดโครงการวิจัยที่เป็นร่มใหญ่และมีงานวิจัยย่อย ๆ ที่อยู่ภายใต้ร่มใหญ่ โดยมีนักศึกษาเข้าไปเป็นทีมในการวิจัยของอาจารย์ในชุดย่อย ๆ เหล่านั้นภายใต้ชุดโครงการชุดใหญ่นั้นและมีอาจารย์ซึ่งเป็นหัวหน้าโครงการชุดใหญ่คอยให้คำแนะนำปรึกษา วิธีการนี้นักศึกษาได้ฝึกฝนกระบวนการวิจัยตั้งแต่ต้นจนจบ กระบวนการวิจัยทำให้นักศึกษาเกิดทักษะในกระบวนการทำวิจัย

(1.2) การกำหนดให้นักศึกษาปริญญาตรีทำโครงการวิจัย หรืองานสร้างสรรค์ซึ่งเกี่ยวข้องกับงานวิจัย หรืองานสร้างสรรค์ของอาจารย์ เป็นการออกแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบการมอบหมายงานนักศึกษาไปทำงานในรูปแบบที่เป็นองค์ประกอบงานวิจัย โดยมีอาจารย์ควบคุมการดำเนินงานเป็นระยะแต่มิใช่รายวิชาวิจัยหรืออาจารย์มีโครงการวิจัยและให้นักศึกษาร่วมเป็นทีมการทำวิจัยที่มีการมอบหมายงานอย่างชัดเจน หรือให้นักศึกษา เป็นผู้ช่วยนักวิจัยในโครงการวิจัย (Under Study Concept) ที่มีแผนการวิจัยชัดเจนว่านักศึกษามีส่วนร่วมในกระบวนการใดบ้าง เช่น การทบทวนเอกสาร การเก็บข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งวิธีนี้ต่างจากวิธีแรกที่นักศึกษาได้เรียนรู้กระบวนการทำวิจัยครบทุกขั้นตอน แต่วิธีสองนี้นักศึกษาได้เรียนรู้บางส่วนของการวิจัยเท่านั้น ดังนั้นอาจารย์ควรดำเนินการเพิ่มเติมให้นักศึกษาได้เรียนรู้ครบกระบวนการด้วย

(1.3) กำหนดให้นักศึกษาทุกระดับ ปริญญาตรีโท และเอกเข้าฟังการบรรยายหรือสัมมนาเกี่ยวกับผลความก้าวหน้าในงานวิจัยของอาจารย์ หรือศาสตราจารย์อาคันตุกะหรือศาสตราจารย์รับเชิญหรือเข้าร่วมการจัดแสดงงานสร้างสรรค์ของอาจารย์ เพื่อให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์โดยตรงจากผู้เชี่ยวชาญแต่วิธีการนี้นักศึกษาต้องมีค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมงานอาจทำให้นักศึกษาเข้าร่วมงานได้บางส่วนเท่านั้น อาจารย์ ควรมอบหมายงานให้ผู้ที่เข้าร่วมงานสรุปสิ่งที่ได้จากการเข้ารับฟังการบรรยายหรือสัมมนาเกี่ยวกับการวิจัยและนำมาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

(1.4) จัดให้มีการประชุมนำเสนอผลงานวิจัยหรือแสดงงานสร้างสรรค์ของนักศึกษาหรือส่งเสริมนักศึกษาเข้าร่วมประชุมการเสนอผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ระดับชาติและนานาชาติ

(1.5) การส่งเสริมให้อาจารย์นำผลลัพธ์ที่เกิดจากการวิจัยไปเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอน หมายถึงอาจารย์มีผลงานวิจัยที่สอดคล้องกับกับรายวิชาที่สอนและนำองค์ความรู้ที่เป็น

ข้อค้นพบจากงานวิจัยมาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอน เพราะการวิจัยทำให้มีการค้นพบความรู้ใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา ทำให้นักศึกษามีความรู้ใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่องในการนำผลงานวิจัยมาใช้สอนนั้นต้องเป็นผลงานวิจัยของอาจารย์ผู้สอนเองไม่สามารถนำผลงานวิจัยของบุคคลอื่นที่เป็นภายนอกมาไม่เรียกว่าเกิดการบูรณาการ

2. การบูรณาการงานบริการวิชาการแก่สังคม การบริการวิชาการหมายถึง กิจกรรมหรือโครงการให้บริการแก่สังคมภายนอกสถาบันหรือเป็นการให้บริการที่จัดในสถาบันแต่ต้องเป็นการจัดให้กับบุคคลภายนอก ประเภทของการบริการวิชาการมีดังนี้ประเภทให้เปล่าโดยไม่มุ่งเน้นผลกำไรเป็นลักษณะงานบริการวิชาการหรือกิจกรรมที่จัดเพื่อบริการสังคม โดยมหาวิทยาลัยได้จัดสรรงบประมาณ และ/หรือมีองค์กรช่วยสนับสนุนในการลงทุนสำหรับการจัดกิจกรรม และให้ผู้ใช้บริการหรือผู้ร่วมกิจกรรมในการออกค่าใช้จ่ายด้วยอีกส่วนหนึ่ง และประเภทหารายได้เป็นลักษณะงานบริการวิชาการหรือกิจกรรมที่จัดเพื่อบริการบุคคล/กลุ่มบุคคล/องค์กร ภาครัฐ และเอกชน โดยผู้เข้าอบรมต้องเสียค่าใช้จ่าย (แผนพัฒนาการศึกษา คณะสาธารณสุขศาสตร์ (พ.ศ.2556-2560), 2556, หน้า 21) ในการบูรณาการวิชาการแก่สังคม สามารถดำเนินการได้ดังนี้

(2.1) การบูรณาการงานบริการทางวิชาการแก่สังคมกับการเรียนการสอนเป็นการจัดกระบวนการเรียนการสอนปกติ และมีการกำหนดให้นักศึกษานำความรู้ที่ได้รับจัดทำเป็นโครงการหรือกิจกรรมไปบริการวิชาการให้กับบุคคลภายนอก

(2.2) การบูรณาการงานบริการทางวิชาการแก่สังคมกับการวิจัยเป็นการนำองค์ความรู้จากงานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์ หรือการนำความรู้ ประสบการณ์จากการบริการวิชาการกลับมาพัฒนาต่อยอดความรู้ใหม่โดยผ่านกระบวนการวิจัย

3. การบูรณาการงานด้านทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมกับการจัดการเรียนการสอน สถาบันควรสนับสนุนให้มีการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมไปบูรณาการร่วมกับการเรียนการสอน คือมีการจัดการเรียนการสอนที่นำการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมไปผสมผสานเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนการสอนเมื่อมีการบูรณาการกำหนดให้มีการประเมินความสำเร็จของการบูรณาการ และมีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงการบูรณาการงานด้านทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมการจัดการเรียนการสอน

2.3 หลักธรรมคำสอนของครูบาเจ้าศรีวิชัย ครูบาเจ้าอภิชัยขาวปี ครูบาเจ้าชัยยะวงศาพัฒนา

2.3.1 ครูบาเจ้าศรีวิชัย

การปฏิบัติที่มีเอกลักษณ์ แต่มีเป้าหมายเดียวกันคือการอุทิศตนเพื่อ พระพุทธศาสนาและถือมั่นอยู่ในวิถีแห่งธรรมอย่างแน่วแน่มั่นคง ได้สร้างศรัทธา จากธรรมะปฏิบัติของท่านเป็นแบบอย่างที่ดีแก่พุทธบริษัทและพระเณรทั่วไป ด้วยความมั่นคงในการบำเพ็ญสมถะ วิปัสสนากัมมัฏฐาน จนเป็นที่เลื่องลือ สักกะลาทั่วไปในหมู่ชาวล้านนาด้วย การพัฒนาดังต่อไปนี้

1. การเน้นการรักษาด้านศีลธรรม ครูบาศรีวิชัยเป็นผู้มีจริยวัตรที่งดงาม และเคร่งครัด โดยที่ท่านงดการเสพ หมาก เมี่ยง ท่านมีคำสอนที่ขอให้ศิษย์ ทั้งหลาย ให้ถือปฏิบัติบำเพ็ญความดียึดมั่นในพระวินัย ให้มีเมตตากรุณาต่อ ประชาชน (สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2562)

2. การฝึกความอดทน ท่านมีความอดกลั้นต่อความทุกข์ทั้งทางกาย ทาง วาจา และทางใจ อดทนต่อความทุกข์ อดทนต่อคำด่า คำดูหมิ่น และอดทนต่อ ความโลภ ความโกรธ ความหลงนั่นคือ ความอดทน อดกลั่น ต่อความทุกข์ ทรมานทั้งทางร่างกาย และจิตใจ การที่ท่านมีความอดทนต่อสิ่งต่าง ๆ

3. การเสริมความมุ่งมั่น ครูบาศรีวิชัยมีความปรารถนาที่จะบรรลุธรรมะอัน สูงสุดดังปรากฏจากคำอธิษฐานบารมีที่ท่านอธิษฐานไว้ว่า "ตั้งปรารถนาขอหื้อได้ ถึงธรรมะ ยึดเหนี่ยวเอาพระนิพพานสิ่งเดียว" (สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2562)

4. การวางเฉย ครูบาศรีวิชัยท่านเป็นผู้ที่วางใจเป็นกลาง ๆ โดยไม่เอนเอียง เข้าข้าง เพราะชอบ เพราะชัง เพราะหลงและเพราะกลัว ไม่ได้ฝักใฝ่สิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นคนหนักแน่นมีสติอยู่เสมอ (สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2562)

5. การปฏิบัติภาวนา ครูบาศรีวิชัยท่านเป็นนักปฏิบัติภาวนาอยู่เสมอ ซึ่งในการปฏิบัติของท่านมีทั้งการธุดงค์เพื่อขจัดกิเลสของตน การสวดมนต์เพื่อเป็นการ เข้าถึงความเพียร การทำสมาธิเพื่อพิจารณาจนเกิดเป็นปัญญา (สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2562)

2.3.2 ครูบาอภิชัยขาวปี

ด้วยอัตลักษณ์ความเป็นตัวตนรูปแบบใหม่ให้กับครูบาภายใต้กรอบ พระพุทธศาสนา ฐานะนักเคลื่อนไหวทางสังคมในล้านนาที่ยังยึดการปฏิบัติจารีต ดั้งเดิม เป็นนักเผยแผ่พระพุทธศาสนามีแนวคิดที่มีความซับซ้อน ทำให้ครูบา อภิชัยขาวปีมีความแตกต่างจากนักเผยแผ่ศาสนาทั่วไป ซึ่งมีวิธีการในการพัฒนา พระสงฆ์ตามแนวทางครูบาขาวปีดังนี้

1. การถือสัจจะ ท่านเป็นผู้ที่ยึดถือคำพูดหรือสัจจะเป็นใหญ่ เมื่อได้ลั่นวาจา คำใดออกไปท่านก็จะปฏิบัติตามนั้น (สัมภาษณ์, 24 สิงหาคม 2562)

2. การสร้างสาธารณะประโยชน์การทำงานเพื่อสังคมและศาสนาของครูบา อภิชัยขาวปี เป็นการเคลื่อนพลังศรัทธาของคนในชุมชน (สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม 2562)

3. การเผยแผ่พุทธศาสนาเป็นการสร้างพื้นที่สัญลักษณ์ทางพระพุทธศาสนาของครูบาอภิชัยขาวปีได้เป็นวิธีการที่ทำให้ผู้คนเกิดความศรัทธา ได้ง่ายมากขึ้น อาจเนื่องด้วยมีสิ่งการจับต้องได้และทรงคุณค่าต่อการพบเห็น สร้างความเชื่อ การเดินทางไปสร้างศาสนสถานในแต่ละถิ่นจะมีผู้คน หลั่งไหลกัน มาทำบุญ การช่วยเหลือผ่านการรับนิมนต์ไปในสถานที่ห่างไกลความ เจริญทำให้บทบาทในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเชิงสัญลักษณ์ มีการขยายเป็นวงกว้างมากยิ่งขึ้น

4. ความอดทนออกลั้น อันเป็นแนวทางปฏิบัติ และเป็นแนวในการที่ครูบาขาวปีได้นำมาปฏิบัติและอบรมสั่งสอนประชาชน ในบ้านผาหนาม เพราะท่านได้ จำพรรษาอยู่ที่นั้น ท่านเคยมีคดีในทางราชการ ที่เอาผิดท่าน จากการเล่าขานมัน มานานทั้งคณะสงฆ์ ศรัทธาประชาชน ได้ทราบกันดี จนท่านต้องออกมานุ่งขาว ห่มขาว จึงเรียกชื่อท่านว่า “ครูบาขาวปี”

ครูบาเจ้าอภิชัย เป็นผู้สืบต่องานพัฒนาจากครูบาศรีวิชัย อิทธิพลที่มีต่อ แนวคิดครูบาอภิชัยขาวปีในการขับเคลื่อนการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีวิธีการ หลักในการเชื่อมโยงเครือข่ายของสังคมพุทธศาสนาที่มีการแผ่ขยายขึ้น ในแถบ ภาคเหนือตอนบนของขบวนการครูบาอภิชัยขาวปีจากการนิมนต์เดินทางไปนั่ง หนักเทศนาสั่งสอน และการสร้างศาสนสถานงานสาธารณประโยชน์ให้กับสังคมท่านเป็นผู้ที่ยึดถือคำพูดหรือสัจจะเป็นใหญ่ ท่านจะสั่งสอนศรัทธาประชาชนเกี่ยวกับหลักขันติธรรมมาโดยตลอดให้มีความอดทน อดกลั้น ต่อการทำงาน การใช้ชีวิต การระงับสติอารมณ์ให้ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคม อย่างปกติสุข

2.3.3 ครูบาชัยยะวงศาพัฒนา

ท่านได้รับการศึกษาอบรมจากสำนักของครูบาชัยลังกา ผู้เป็นพระอุปัชฌาย์ และเมื่ออุปสมบทเป็นพระภิกษุครั้งแรกก็มีพระสุพรหมยานเถร (ครูบาพรหมา พรฺหมจกฺโก) วัดพระพุทธบาทตากผ้า เป็นพระอุปัชฌาย์อาจารย์สอนข้อวัตร ปฏิบัติตามแนวของพระสงฆ์ฝ่ายอรัญญวาสี ที่ยึดถือการปฏิบัติธรรมเจริญสมาธิ กรรมฐานมาโดยตลอดท่านมีแนวคิดในการยึดถือปฏิบัติตามหลักปาริสุทธิศีล4 ศีล5 การปฏิบัติธรรมของครูบาชัยยะวงศาพัฒนานั้นท่านเจริญรอยตามครูบา อาจารย์ที่ท่านเข้ารับการศึกษา โดยมีวิธีการในการพัฒนาดังนี้

1. การเดินธุดงค์ครูบาชัยยะวงศาพัฒนา เริ่มงานเผยแผ่พระพุทธศาสนามา ตั้งแต่ครั้งที่ท่านอุปสมบทใหม่ ๆ โดยการเดินธุดงค์ไปตามปุาเขาผ่านหมู่ชาวกระ เหรี่ยง ครูบาชัยยะวงศาพัฒนา เผยแผ่พระพุทธศาสนาในท้องที่จังหวัดลำพูน เชียงใหม่ ตาก แม่ฮ่องสอน และชายแดนประเทศพม่า ท่านได้อบรมสั่งสอนให้ ชาวเขาเคารพนับถือพระพุทธศาสนา

2. การเล่านิทานสอน ครูบาชัยยะวงศาพัฒนา ท่านจึงได้เล่านิทานให้ ชาวบ้านฟังในวันพระ เพราะชาวบ้านหยุดการทำงานเพื่อเข้าวัดฟังธรรม เป็นการ มารวมตัวทำบุญพร้อมกันอย่างพร้อมเพรียง รวมไปถึงในวันนั้นจะเป็นวันตัก บาตรผัก ไม่กินเนื้อสัตว์ นี่เป็นเอกลักษณ์จุดเด่นของชุมชนบ้านห้วยต้ม ดังผู้ให้ ข้อมูลหลักกล่าวไว้ว่า งานด้านการเผยแผ่ ครูบาชัยยะวงศาพัฒนาท่านไม่พูดมาก ท่านเผยแผ่ธรรมะโดยการเล่านิทาน ปฏิบัติตนให้ดูเป็นแบบอย่างจึงทำให้ ชาวบ้าน เกิดความศรัทธา (สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม 2562)

3. การพัฒนาจิตใจของคนในชุมชน การพัฒนาผู้นำชุมชน ให้เป็นผู้นำ ชุมชนในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ คำสั่งสอนด้านการพัฒนาจิตใจของคนในชุมชนก็ เป็นเรื่องที่สำคัญมากในปัจจุบันเพราะทุกสิ่งเปลี่ยนแปลงไปตาม กาลเวลาแต่สิ่งหนึ่งที่ไม่อาจ เปลี่ยนแปลงไปได้คือ การมีจิตใจที่เข้มแข็ง มีสติปัญญาพิจารณาสิ่งที่เข้ามา กระทบจากสิ่งยั่วยวนภายนอก ครูบาชัยยะวงศาพัฒนา จึงได้ฉีดวัคซีนปูองกัน ภยันตรายให้กับชุมชนบ้านห้วยต้ม ด้วยหลักธรรมในการดำเนินชีวิต อยู่อย่างไรให้มีสุข ไม่สร้างทุกข์ให้ผู้อื่น (สัมภาษณ์, 20 สิงหาคม 2562)

4. การปฏิบัติเป็นแบบอย่าง แม้ว่าท่านจะไม่เป็นนักเทศน์ที่มีความ ชำนาญเรื่องการเทศนาวิธี แต่พระคุณท่านก็ใช้วิธีการเผยแผ่แบบบูรณาการ คือ การแสดงออกทางข้อวัตรปฏิบัติที่สงบเรียบร้อย ตามหลักของพระสงฆ์ผู้เป็นสุปฏิปันโนบุคคล คือ พระผู้ประพฤติดี ปฏิบัติชอบ อากัปกิริยาที่สงบเรียบร้อยของ ท่าน เจริญรอยตามพระอริยบุคคลผู้เป็นครูบาอาจารย์ คือ ครูบาชัยลังกา

2.4 ทุนวัฒนธรรมชนของชนเผ่ากะเหรี่ยง

2.4.1 ความหมายของทุนวัฒนธรรม

ทุนทางวัฒนธรรม เป็นคำ ที่เกิดจากคำ ว่า “ทุน”และ “วัฒนธรรม” ซึ่งคำว่า “ทุน” (Capital) จะเกี่ยวข้องกับทรัพยากรหรือสินทรัพย์ ซึ่งมักจะอ้างถึงเฉพาะคุณค่าในทางเศรษฐศาสตร์ของทรัพยากรต่าง ๆ ที่บุคคลหรือองค์กรเป็นเจ้าของ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2552) ส่วนคำว่า “วัฒนธรรม” (Culture) ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงามของสังคม ความเจริญนั้นแสดงออกได้ด้วยความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติและศีลธรรมอันดีของประชาชน วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่แสดงความเจริญงอกงามทั้งทางจิตใจและทางวัตถุ หรือมีความหมายโดยรวมคือ วิถีการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมหรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อนำไปช่วยพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ในสังคม นับตั้งแต่วิธีกิน วิธีอยู่ วิธีการแต่งกาย วิธีทำงาน วิธีพักผ่อน วิธีแสดงอารมณ์ วิธีสื่อความ วิธีอยู่ร่วมกันเป็นหมู่คณะ วิธีแสดงความสุขทางใจ และหลักเกณฑ์การดำเนินชีวิต ดังนั้นทุนทางวัฒนธรรมจึงเกิดจาก ทรัพยากรวัฒนธรรมที่สะสมอยู่ในระบบความคิด ความเชื่อ ค่านิยม วัตถุสิ่งของ รวมไปถึงแนวทางการดเนินชีวิตในกลุ่มสังคมที่แต่ละคนเข้าไปมีส่วนร่วมและช่วยกันผลิตคุณค่าหรือความหมายขึ้นมาซึ่งได้รับการยอมรับจากผู้คนส่วนใหญ่ และดำเนินการผลิตซ้ำอย่างต่อเนื่องเพื่อดำรงรักษาทุนทางวัฒนธรรมให้คงอยู่ โดยรังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ (2540, อ้างถึงใน ดารณี พลอยจั่น, 2559, หน้า 7-9) ได้ให้ความหมายของทุนทางวัฒนธรรมว่า เป็นทุนที่ใช้ไปในการผลิตสินค้าและบริการที่มีนัยทางวัฒนธรรม สินค้าบริการใดที่มีวัฒนธรรมฝังตัวอยู่ สินค้าและบริการเหล่านั้นคือ สินค้าวัฒนธรรม (Cultural Product) ดังนั้นทุนทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นจากการนำ วัฒนธรรมในรูปแบบต่าง ๆ ข้างต้นมาผลิตเป็นสินค้าและการบริการ วัฒนธรรมจึงเป็นทุนที่ทำให้เกิดการขยายตัวของสินค้าและบริการ ทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capital) จึงหมายถึงผลผลิตทางวัฒนธรรมทั้งที่จับต้องได้ ได้แก่ โบราณสถานโบราณวัตถุ และผลงานศิลปะ เช่น ภาพวาด หัตถกรรมรูปปั้นหรือสิ่งประดิษฐ์ที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นต้น ซึ่งเป็นสิ่งที่วัดมูลค่าเป็นตัวเงินได้ ในขณะที่ทุนทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้นั้นจะอยู่ในรูปทรัพย์สินทางปัญญา ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณีจารีต พิธีกรรม ศิลปะการแสดงเพลง ดนตรี วรรณกรรม วิถีชีวิต ความเชื่อและแนวทางปฏิบัติ (Throsby, D., 2001, pp.8-9) เป็นต้น

2.4.2 ชนเผ่ากะเหรี่ยง

กะเหรี่ยงเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย รวมตัวกันอยู่หนาแน่น ในพื้นที่ป่าเขาทางทิศตะวันตกของประเทศไทย ตามบริเวณชายแดนไทย-พม่า ชาวกะเหรี่ยงได้เคลื่อนย้ายเลื่อนมาทางทิศตะวันออกอย่างช้า ๆ ใระยะแรกประมาณ 200 ปีที่ผ่านมา ชาวกะเหรี่ยงในประเทศไทย แบ่งออกเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ คือ สะกอ และโปว์ ชาวกะเหรี่ยงจัดอยู่ในกลุ่มภาษาพม่า-ทิเบต ในทางภาคเหนือ “คนเมือง” เรียกกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงว่า “ยาง” ซึ่งแบ่งได้เป็น “ยางกะเลอ” “ยางแดง” “ยางเปียง” ฯลฯ ซึ่งมีนัยทางลบ และเป็นคำที่ผู้อื่นใช้เรียก ไม่ได้เป็นคำที่เจ้าของชื่อใช้เรียกตัวเอง

ภาษากะเหรี่ยงเป็นภาษาในกลุ่มตระกูลจีน-ทิเบต สาขาทิเบตพม่า มีทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนซึ่งภาษาเขียนของกะเหรี่ยงในประเทศไทยถูกมิชชันนารีชาวฝรั่งเศสได้พัฒนารูปแบบภาษาเขียนจากอักษรโรมัน ลักษณะบ้านเรือนของกะเหรี่ยงนั้นนิยมสร้างเป็นบ้านยกพื้นสูง มีชาวบ้านบางส่วนก็ตั้งบ้านเรือนบนที่ราบเช่นเดียวกับชาวพื้นราบทั่วไป แต่ส่วนใหญ่แล้วชาวกะเหรี่ยงจะตั้งถิ่นฐานเป็นหลักแหล่งถาวร ไม่ย้ายถิ่นฐานบ่อยๆ ในด้าน ศาสนาและความเชื่อ กะเหรี่ยงดั้งเดิมจะ

นับถือผี เชื่อเรื่องต้นไม้ป่าใหญ่ภายหลังหันมา นับถือพุทธ คริสต์ เป็นต้น กะเหรี่ยง มีถิ่นฐานตั้งอยู่ที่ประเทศพม่า แต่หลังจากถูกรุกรานจากสงคราม จึงมีกะเหรี่ยงที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ประเทศไทย แบ่งออก ได้เป็น 4 กลุ่มย่อยได้แก่กะเหรี่ยงสะกอ หรือที่เรียกนามตัวเองว่า ชาวปกาเกอะญอ หมายถึง คน หรือมนุษย์นั้นเอง กะเหรี่ยงสะกอเป็นกลุ่มที่มีจานวนมากที่สุด มีภาษาเขียนเป็นของตนเอง โดยมี มิชชันนารีเป็นผู้คิดค้นดัดแปลงมาจากตัวหนังสือพม่า ผสมภาษาโรมัน กลุ่มนี้หันมานับถือศาสนาคริสต์เป็นส่วนใหญ่ กะเหรี่ยงโปว์นั้นเป็นกลุ่มที่ค่อนข้างเคร่งครัดในประเพณี อาศัยอยู่มากที่อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ และแถบตะวันตกของประเทศไทย คือ กะเหรี่ยงบเว อาศัยอยู่มากที่อำเภอขุนยวม แม่ฮ่องสอนส่วนปะโอ หรือตองสูก็มีอยู่บ้าง แต่พบน้อยมากในประเทศไทย ชาวกะเหรี่ยงมีประเพณีที่เกี่ยวข้องกับการทาพิธีกรรมเลี้ยงผี บวงสรวงดวงวิญญาณ ด้วยการต้มเหล้า ฆ่าไก่-แกง และมัดมือผู้ร่วมพิธีด้วยฝ้ายดิบ มีภูมิปัญญาที่โดดเด่นทางด้านการจัดทรัพยากรดินและน้าเป็นอย่างดี และมี ภูมิปัญญาในการทอผ้า การทำเครื่องจักรสานหัตถกรรมในชีวิตประจาวัน และดูแลรักษาป่าที่เป็นทรัพยากรที่จาเป็นของเขา เช่น ภูมิปัญญาไร่หมุนเวียน เป็นต้น

2.4.3 ทุนทางวัฒนธรรมของชนเผ่ากะเหรี่ยง

แต่เดิมนั้นชาวกะเหรี่ยงจะนับถือวิญญาณ ผูกพันกับธรรมชาติ ภายหลังมานับถือศาสนาพุทธและศาสนาคริสต์กันมากขึ้น แต่ก็ยังมีความเชื่อเดิมกับให้เห็นอยู่บ้าง อย่างเช่นความเชื่อเรื่องขวัญ ชาวกะเหรี่ยงเชื่อว่าคนเรามีขวัญอยู่ถึง 37 ขวัญ เชื่อว่าเมื่อตายไปขวัญจะหายไปเมื่อป่วยอาจจะเป็นเพราะขวัญหนีไปเที่ยว หรือถูกผีร้ายกักขังไว้จึงต้องมีพิธีเรียกขวัญให้กลับมานั้นเองนอกจากนี้ยังเห็นได้จากพิธีบวงสรวงดวงวิญญาณ ในกลุ่มที่นับถือศาสนาคริสต์ก็มีการฉลองประเพณีวันอิสเตอร์ด้วยเช่นกัน

วิถีชีวิตของพวกเขาจะทำอาชีพเกี่ยวกับกสิกรรม ปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ผู้หญิงทอผ้า ผู้ชายตีเหล็ก มีวิถีชีวิตผูกพันไปกับป่าเขา ชาวกะเหรี่ยงมีภาษาเป็นของตัวเองซึ่งดัดแปลงมาจากตัวหนังสือพม่าผสมกับตัวอักษรโรมัน ในบางหมู่บ้านจะมีหัวหน้าหรือผู้อาวุโสซึ่งเป็นเพศชายเรียกว่า ฮี-โข่ ฮี-โข่ จะเป็นทั้งผู้นำทางพิธีกรรมและผู้นำทางทัศนคตินอกจากนี้ยังเป็นผู้ที่ทำหน้าที่กล่าวตักเตือนสำหรับคนที่ประพฤติไม่ดีข้อห้ามระหว่างคนกับธรรมชาติ ในส่วนนี้จะเป็นข้อห้ามไม่ให้เข้าไปละเมิด รุกล้ำป่าหรือสัตว์ป่าและรู้จักคุณค่าของธรรมชาติ ข้อห้ามเกี่ยวกับชุมชน เป็นข้อห้ามเพื่อให้คนสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุขและเพื่อให้สังคมปฏิบัติต่อธรรมชาติไปในทิศทางเดียวกัน เช่น ห้ามไม่ให้เก็บหน่อไม้เกินกอละสามหน่อ ห้ามเก็บชะอมกินในฤดูฝนข้อห้ามเกี่ยวกับการเลือกคู่ครอง

2.5 หลักการ SWOT Analysis

2.5.1 แนวคิดของ SWOT Analysis

เป็นการวิเคราะห์สภาพองค์การ หรือหน่วยงานในปัจจุบัน เพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดเด่น จุดด้อย หรือสิ่งที่อาจเป็นปัญหาสำคัญในการดำเนินงานสู่สภาพที่ต้องการในอนาคต SWOT เป็นตัวย่อของข้อความที่มีความหมายดังนี้ (นันทิยา หุตานุวัตร และณรงค์ หุตานุวัตร, 2545, หน้า 3)

Strengths	หมายถึง	จุดแข็งหรือข้อได้เปรียบ
Weaknesses	หมายถึง	จุดอ่อนหรือข้อเสียเปรียบ
Opportunities	หมายถึง	โอกาสที่จะดำเนินการได้
Threats	หมายถึง	อุปสรรค ข้อจำกัด หรือปัจจัยที่คุกคามการดำเนินงานขององค์การ

2.5.2 หลักการสำคัญของ SWOT

ก็คือการวิเคราะห์โดยการสำรวจสภาพแวดล้อม 2 ด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน เพื่อให้รู้ตนเอง (รู้ เรา) รู้จักสภาพแวดล้อม (รู้เขา) ชัดเจน และวิเคราะห์โอกาส-อุปสรรค การวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายนอกและภายในองค์กร ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารขององค์กรทราบถึงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายนอกองค์กร ทั้งสิ่งที่ได้เกิดขึ้นแล้วและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต รวมทั้งผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ที่ จะมีผลต่อองค์กร และจุดแข็ง จุดอ่อน และความสามารถด้านต่าง ๆ ที่องค์กรมีอยู่ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดกลยุทธ์และกิจกรรมดำเนินการขององค์กรที่เหมาะสม ต่อไป

2.5.3 ประโยชน์ของการวิเคราะห์ SWOT

จะช่วยให้เข้าใจได้ว่ามีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานขององค์กรอย่างไร จุดแข็งขององค์กรจะเป็นความสามารถภายในที่ถูกใช้ประโยชน์เพื่อการบรรลุเป้าหมาย ในขณะที่จุดอ่อนขององค์กรจะเป็นคุณลักษณะภายใน ที่อาจจะทำลายผลการดำเนินงาน โอกาสทางสภาพแวดล้อมจะเป็นสถานการณ์ที่ให้โอกาสเพื่อการบรรลุเป้าหมายองค์กรในทางกลับกันอุปสรรคทางสภาพแวดล้อมจะเป็นสถานการณ์ที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายขององค์กร ผลจากการวิเคราะห์ SWOT นี้ จะใช้เป็นแนวทางในการกำหนดวิสัยทัศน์ การกำหนดกลยุทธ์ เพื่อให้องค์กรเกิดการพัฒนาไปในทางที่ เหมาะสม

2.5.4 ขั้นตอนวิธีการดำเนินการทำ SWOT Analysis

การวิเคราะห์ SWOT จะครอบคลุมขอบเขตของปัจจัยที่กว้าง ด้วยการระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคขององค์กร ทำให้มีข้อมูล ในการกำหนด ทิศทางหรือเป้าหมายที่จะถูกสร้างขึ้นมาบนจุดแข็งขององค์กร และแสวงหาประโยชน์จากโอกาสทาง สภาพแวดล้อม และสามารถกำหนดกลยุทธ์ที่มุ่งเอาชนะอุปสรรคทางสภาพแวดล้อมหรือลดจุดอ่อนของ องค์กรให้มีน้อยที่สุดได้ ภายใต้การวิเคราะห์ SWOT นั้น จะต้องวิเคราะห์ ทั้งสภาพแวดล้อมภายในและ ภายนอก องค์กร โดยมีขั้นตอนดังนี้

(1) การประเมินสภาพแวดล้อมภายในองค์กร จะเกี่ยวกับการวิเคราะห์และพิจารณาทรัพยากร และความสามารถภายในองค์กร ทุก ๆ ด้าน เพื่อที่จะระบุจุดแข็งและจุดอ่อนขององค์กร แหล่งที่มาเบื้องต้นของ ข้อมูลเพื่อการประเมินสภาพแวดล้อมภายใน คือ ระบบข้อมูลเพื่อการบริหารที่ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งในด้าน โครงสร้าง ระบบ ระเบียบ วิธีปฏิบัติงาน บรรยากาศในการทำงาน และทรัพยากร (คน เงิน วัสดุ การจัดการ) ค่านิยมองค์กร รวมถึงการพิจารณาผลการดำเนินงานที่ผ่านมาขององค์กร เพื่อที่จะเข้าใจสถานการณ์และผล ของวิธีการดำเนินการก่อนหน้านี้ด้วย

- จุดแข็งขององค์กร (S-Strengths) เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยภายในจากมุมมองของผู้ที่อยู่ภายใน องค์กรนั้นเองว่าปัจจัยใดภายในองค์กรที่เป็นข้อได้เปรียบหรือจุดเด่นขององค์กรที่องค์กรควรนำมาใช้ในการ พัฒนาองค์กรได้ และควรดำรงไว้เพื่อการเสริมสร้างความเข็มแข็งขององค์กร

- จุดอ่อนขององค์กร (W-Weaknesses) เป็นการวิเคราะห์ ปัจจัยภายในจากมุมมองของผู้ที่อยู่ ภายในจากมุมมอง ของผู้ที่อยู่ภายในองค์กรนั้น ๆ เองว่าปัจจัยภายในองค์กรที่เป็นจุดด้อย ข้อเสียเปรียบของ องค์กรที่ควรปรับปรุงให้ดีขึ้นหรือขจัดให้หมดไป อันจะเป็นประโยชน์ต่อองค์กร กรอบการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งองค์กร โดย 7 S McKensie

1.1 กลยุทธ์ขององค์กร (Strategy)

การบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นกระบวนการอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้บริหารตอบคำถามที่สำคัญ อาทิ องค์กรอยู่ที่ ไหนในขณะนี้ องค์กรมีเป้าหมายอยู่ที่ไหน พันธกิจของเราคืออะไร พันธกิจของเราควรจะเป็นอะไร และใคร เป็นผู้รับบริการของเรา การบริหารเชิงกลยุทธ์จะมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง การบริหารเชิงกลยุทธ์จะช่วยให้ องค์กร กำหนดและพัฒนาข้อได้เปรียบทางการแข่งขันขึ้นมาได้และเป็นแนวทางที่บุคคลภายในองค์กรรู้ว่าจะ ใช้ความพยายามไปในทิศทางใดจึงจะประสบความสำเร็จ

1.2 โครงสร้างองค์การ (Structure)

คือโครงสร้างที่ได้ตั้งขึ้นตามกระบวนการ หรือหน้าที่ของงานโดยมีการรับบุคลากรให้เข้ามาทำงานร่วมกันใน ฝ่ายต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ หรือหมายถึงการจัดระบบระเบียบให้กับบุคคล ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่วางไว้-เนื่องจากองค์กรในปัจจุบันมีขนาดใหญ่ การจัดองค์กรที่ดีจะมีส่วนช่วยให้เกิด ความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน ลดความซ้ำซ้อนหรือขัดแย้งในหน้าที่ ช่วยให้บุคลากรได้ทราบขอบเขตงาน ความรับผิดชอบ มีความสะดวกในการติดต่อประสานงาน ผู้บริหารสามารถตัดสินใจในการบริหารจัดการได้ อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

1.3 ระบบการปฏิบัติงาน (System)

ในการปฏิบัติงานตามกลยุทธ์เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ตามที่กำหนดไว้นอกจากการจัดโครงสร้างที่เหมาะสม และมีกลยุทธ์ที่ดีแล้ว การจัดระบบการทำงาน (Working System) ก็มีความสำคัญยิ่ง อาทิ ระบบบัญชี/ การเงิน (Accounting/Financial System) ระบบพัสดุ (Supply System) ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology System) ระบบการติดตาม/ประเมินผล (Monitoring/Evaluation System) ฯลฯ

1.4 บุคลากร (Staff)

ทรัพยากรมนุษย์นับเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานขององค์กร องค์กรจะประสบความสำเร็จ หรือไม่ส่วนหนึ่งจะขึ้นอยู่กับการจัดการทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Management การวางแผนทรัพยากรมนุษย์ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ความต้องการทรัพยากรมนุษย์ในอนาคต โดยการ ตัดสินใจเกี่ยวกับบุคลากรนั้นควรมีการวิเคราะห์ที่อยู่บนพื้นฐานของกลยุทธ์องค์การที่เป็นสิ่งกำหนดทิศทางที่ องค์การจะดำเนินไปให้ถึง ซึ่งจะเป็นผลให้กระบวนการกำหนดคุณลักษณะ และการคัดเลือกและจัดวาง บุคลากรได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น

1.5 ทักษะ ความรู้ ความสามารถ (Skill)

ทักษะในการปฏิบัติงานของทรัพยากรบุคคลในองค์การสามารถแยกทักษะออกเป็น 2 ด้านหลัก คือ ทักษะด้าน งานอาชีพ (Occupational Skills) เป็นทักษะที่จะทำให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ได้ ตาม หน้าที่ และลักษณะงานที่รับผิดชอบเช่น ด้านการเงิน ด้านบุคคล ซึ่งคงต้องอยู่บนพื้นฐานการศึกษาหรือได้รับ การอบรมเพิ่มเติม ส่วนทักษะ ความถนัด หรือความชาญฉลาดพิเศษ (Aptitudes and special talents) นั้น อาจเป็นความสามารถที่ทำให้พนักงานนั้น ๆ โดดเด่นกว่าคนอื่น ส่งผลให้มีผลงานที่ดีกว่าและเจริญก้าวหน้าใน หน้าที่การงานได้รวดเร็ว ซึ่งองค์การคงต้องมุ่งเน้นในทั้ง 2 ความสามารถไปควบคู่กัน

1.6 รูปแบบการบริหารจัดการ (Style)

แบบแผนพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของผู้บริหารเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของสภาพแวดล้อม ภายในองค์กร พบว่า ความเป็นผู้นำขององค์กรจะมีบทบาทที่สำคัญต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวขององค์กร ผู้นำที่ประสบความสำเร็จจะต้องวางโครงสร้างวัฒนธรรมองค์กรด้วยการเชื่อมโยงระหว่างความเป็นเลิศและ พฤติกรรมทางจรรยาบรรณให้เกิดขึ้น

1.7 ค่านิยมร่วม (Shared Values)

ค่านิยมและบรรทัดฐานที่ยึดถือร่วมกันโดยสมาชิกขององค์กรที่ได้กลายเป็นรากฐานของระบบการบริหาร และ วิธีการปฏิบัติของบุคลากรและผู้บริหารภายในองค์กร หรืออาจเรียกว่าวัฒนธรรมองค์กร รากฐานของ วัฒนธรรมองค์กรก็คือ ความเชื่อ ค่านิยมที่สร้างรากฐานทางปรัชญาเพื่อทิศทางขององค์กร โดยทั่วไปแล้วความ เชื่อจะสะท้อนให้เห็นถึงบุคลิกภาพและเป้าหมายของผู้ก่อตั้งหรือผู้บริหารระดับสูง ต่อมาความเชื่อเหล่านั้นจะ กำหนดบรรทัดฐาน เป็นพฤติกรรมประจำวันขึ้นมาภายในองค์กร เมื่อค่านิยมและความเชื่อได้ถูกยอมรับทั่วทั้ง องค์กรและบุคลากรกระทำตามค่านิยมเหล่านั้นแล้วองค์กรก็จะมีวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง

(2) การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอก โดยพิจารณาโอกาสและอุปสรรคทางการดำเนินงาน ขององค์กรที่จะได้รับผลกระทบจากสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้แก่

- สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจทั้งในและระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการดำเนินงานขององค์กร เช่น อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ นโยบาย การเงิน การงบประมาณ

- สภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น โครงสร้างประชากร ระดับการศึกษา อัตรารู้หนังสือ การตั้งถิ่นฐาน การอพยพและการย้ายถิ่น ลักษณะชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม ความเชื่อและวัฒนธรรม

- สภาพแวดล้อมทางการเมือง เช่น พระราชบัญญัติ พระราชกฤษฎีกา มติคณะรัฐมนตรี

- สภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยี หมายถึง กรรมวิธีใหม่ ๆ และพัฒนาการทางด้านเครื่องมือ อุปกรณ์ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและให้บริการ สถานะสุขภาพ อัตราการป่วย/ตายด้วยโรคและภัยสุขภาพของประชากร พฤติกรรม ทางสุขภาพ รวมถึงระบบสุขภาพ

- สภาพแวดล้อมทางสิ่งแวดล้อม เช่น การเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติภูมิอากาศ ระบบนิเวศ ผลกระทบจากการเกษตร อุตสาหกรรม เป็นต้น

- โอกาสทางสภาพแวดล้อม (O-Opportunities) เป็นการวิเคราะห์ว่าปัจจัยภายนอกองค์กร ปัจจัยใดที่สามารถส่งผล กระทบประโยชน์ ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการดำเนินการขององค์กรในระดับมหา ภาค และองค์กรสามารถฉกฉวยข้อดีเหล่านี้มาเสริมสร้างให้หน่วยงานเข็มแข็งขึ้นได้

- อุปสรรคทางสภาพแวดล้อม (T-Threats) เป็นการวิเคราะห์ว่าปัจจัยภายนอกองค์กรปัจจัยใดที่ สามารถส่งผลกระทบในระดับมหภาคในทางที่จะก่อให้เกิดความเสียหายทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งองค์กร จำต้องหลีกเลี่ยง หรือปรับสภาพองค์กรให้มี ความแข็งแกร่งพร้อมที่จะเผชิญแรงกระทบดังกล่าวได้

4. จำลองสถานการณ์ โดยระบุสถานการณ์จากการประเมินสภาพแวดล้อมจากข้อมูลที่ได้เกี่ยวกับ จุดแข็ง-จุดอ่อน โอกาส-อุปสรรค จากการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกด้วยการประเมิน สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกแล้ว ให้นำจุดแข็ง -จุดอ่อนภายในมาเปรียบเทียบกับ โอกาส -อุปสรรค จากภายนอกเพื่อดูว่าองค์กรกำลังเผชิญสถานการณ์เช่นใดและภายใต้สถานการณ์เช่นนั้น องค์กรควรจะทำอย่างไร โดยทั่วไป ในการวิเคราะห์ SWOT ดังกล่าวนี้ องค์กร จะอยู่ในสถานการณ์ 4 รูปแบบ ดังนี้

(1) สถานการณ์ที่ 1 (จุดแข็ง-โอกาส) สถานการณ์นี้เป็นสถานการณ์ที่พึงปรารถนาที่สุด เนื่องจากองค์กรค่อนข้างจะมีหลายอย่าง ดังนั้น ผู้บริหารขององค์กรควรกำหนดกลยุทธ์ในเชิงรุก (Aggressive strategy) เพื่อดึงเอาจุดแข็งที่มีอยู่มาเสริมสร้างและปรับใช้และฉกฉวยโอกาสต่าง ๆ ที่เปิดมาหาประโยชน์อย่าง เต็มที่

(2) สถานการณ์ที่ 2 (จุดอ่อน-ภัยอุปสรรค) สถานการณ์นี้เป็นสถานการณ์ที่เลวร้ายที่สุด เนื่องจากองค์กรกำลังเผชิญอยู่กับอุปสรรคจากภายนอกและมีปัญหาจุดอ่อนภายในหลายประการ ดังนั้น ทางเลือกที่ดีที่สุด คือ กลยุทธ์ การตั้งรับหรือป้องกันตัว (Defensive Strategy) เพื่อพยายามลดหรือหลบหลีก ภัยอุปสรรคต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ตลอดจนหามาตรการที่จะทำให้องค์กรเกิดความสูญเสียที่น้อยที่สุด

(3) สถานการณ์ที่ 3 (จุดอ่อน-โอกาส) สถานการณ์องค์กรมีโอกาสเป็นข้อได้เปรียบด้านการแข่งขันอยู่หลายประการ แต่ติดขัดอยู่ตรงที่มีปัญหาอุปสรรคที่เป็นจุดอ่อนอยู่ หลายอย่างเช่นกัน ดังนั้น ทางออก คือ กลยุทธ์การพลิกตัว (Turnaround-oriented Strategy) เพื่อจัดหรือแก้ไขจุดอ่อนภายในต่าง ๆ ให้พร้อมที่จะฉกฉวยโอกาสต่าง ๆ ที่เปิดให้

(4) สถานการณ์ที่ 4 (จุดแข็ง-อุปสรรค) สถานการณ์นี้เกิดขึ้นจากการที่สภาพแวดล้อมไม่ เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงาน แต่ตัวองค์กรมีข้อได้เปรียบที่เป็นจุดแข็งหลายประการ ดังนั้นแทนที่จะรอ จนกระทั่งสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป ก็สามารถที่จะเลือกกลยุทธ์การแตกตัว หรือ ขยายขอบข่ายกิจการ (Diversification Strategy) เพื่อใช้ประโยชน์จากจุดแข็งที่มีสร้างโอกาสในระยะยาวด้านอื่น ๆ แทน

5. ข้อควรคำนึงถึงในการวิเคราะห์ SWOT มีดังนี้

(1) การวิเคราะห์แยกแยะควรทำอย่างลึกซึ้ง อยู่บนพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อให้ได้ ปัจจัยที่มีความสำคัญจริง ๆ เป็นสาเหตุหลัก ๆ ของปัญหาที่แท้จริง กล่าวคือ เป็นปัจจัยที่มีประโยชน์ในการนำไปกำหนดเป็นนโยบาย ตลอดจนสามารถนำไปกำหนดกลยุทธ์ ที่จะทำให้องค์การ/ชุมชนบรรลุเป้าหมายที่ เป็นผลลัพธ์ขั้นสุดท้าย (Final Result) ได้จริง

(2) การกำหนดปัจจัยต่าง ๆ ไม่ควรกำหนดให้มีความหมายคาบเกี่ยวกัน ความหมายของปัจจัย ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น จุดอ่อน (W) หรือ จุดแข็ง (S) หรือ โอกาส (O) หรือ อุปสรรค (T) จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้อง ตัดสินใจ และชี้ชัดว่าปัจจัยที่กำหนดขึ้นมานั้นเป็นปัจจัยในกลุ่มใด ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยที่อยู่ต่างกลุ่มกัน ก็ต้อง สมควรที่จะนำไปกำหนดกลยุทธ์ที่ต่างกันออกไป

2.6 หลักการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

2.6.1 หลักการสนทนากลุ่ม

วิธีเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการจัดให้คนที่เลือกจากประชากรที่ต้องการศึกษาจำนวนไม่มากนัก มาร่วมวงสนทนากัน เพื่ออภิปรายพูดคุยกัน โดยมุ่งประเด็นการสนทนาไปยังเรื่องที่สนใจศึกษาในการจัดสนทนากลุ่มอย่างเป็นระบบ อาจเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มจำนวน 7-12 คน ที่มีลักษณะทางประชากร สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน มาพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นปัญหาเดียวกัน ระหว่างการพูดคุย มีพิธีกรเป็นผู้ดำเนินการ มีผู้จดบันทึกเป็นผู้จดย่อเนื้อหาการสนทนา และมีเทปบันทึกเสียงบันทึกรายละเอียดของการพูดคุย เมื่อเสร็จสิ้นการสนทนา ผู้จดบันทึกจะถอดรายละเอียดจากเทปที่บันทึกไว้ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ต่อไป

2.6.2 ความหมายของการสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่ม หมายถึง การรวบรวมข้อมูลจากการสนทนากับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในประเด็นปัญหาที่เฉพาะเจาะจง โดยมีผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) เป็นผู้คอยจุดประเด็นในการสนทนา เพื่อชักจูงให้กลุ่มเกิดแนวคิดและแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นหรือแนวทางการสนทนาอย่างกว้างขวางละเอียดลึกซึ้ง โดยมีผู้เข้าร่วมสนทนาในแต่ละกลุ่มประมาณ 6-10 คน ซึ่งเลือกมาจากประชากรเป้าหมายที่กำหนดเอาไว้ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2549, ออนไลน์)

การสนทนากลุ่มเป็นรูปแบบการสัมภาษณ์ชนิดหนึ่งที่ใช้สำหรับผู้ที่ถูกสัมภาษณ์กลุ่มเล็ก ๆ มักใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในกรณีที่ต้องการได้ข้อมูลจากการพิจารณากลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับปัญหาผู้ที่นำมาใช้ในการทำสนทนากลุ่มจะเป็นบุคคลที่ผู้ศึกษาคาดว่าจะเป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ต้องการศึกษาได้เป็นอย่างดี โดยปกติจะใช้ผู้เข้าร่วมสนทนาประมาณ 8-12 คน หากใช้จำนวนน้อยกว่า 8 คน จะถือว่ากลุ่มตัวอย่างยังไม่เป็นตัวแทน แต่ถ้าใช้มากกว่า 12 คน จะทำ

ให้เกิดปัญหายุ่งยากในการดำเนินงาน (วานิช มาลัย และอรสา ปานขาว, 2548, อ้างใน ธรรมชาติ ทองแดง, ออนไลน์)

การจัดสนทนากลุ่ม คือ การที่จัดให้มีกลุ่มคนที่เป็นผู้รู้มีลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม อาชีพ หรือ คุณลักษณะภูมิหลังต่าง ๆ ที่ใกล้เคียงกันที่สุด และคาดว่าเป็นกลุ่มที่สามารถตอบประเด็นคำถามที่นักวิจัยสนใจได้ดีที่สุด มีสมาชิกที่เข้าร่วมกลุ่ม มีจำนวน 7-8 คน เป็นกลุ่มที่มีลักษณะโต้ตอบและโต้แย้งกันดีที่สุด ก่อให้เกิดการสนทนา ที่เปิดกว้างที่จะให้ทุกคนไม่อายคนวิพากษ์วิจารณ์ได้ดีที่สุด ส่วนในกรณีที่มีสมาชิก 9-12 คน ซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่ วงสนทนาอาจจะมีการแบ่งกลุ่มย่อย หันหน้าเข้าสนทนากันเอง แต่ในกรณีนี้อาจจะลำบากในการนั่งสนทนาเป็นกลุ่ม และยากต่อการสรุปประเด็นปัญหาหรือวิเคราะห์ข้อมูล

2.6.3 ประโยชน์ของการสนทนากลุ่ม

1. ใช้ในการศึกษาความคิดเห็น ทัศนคติ ความรู้สึก การรับรู้ ความเชื่อ และพฤติกรรม
2. ใช้ในการกำหนดสมมติฐานใหม่ ๆ
3. ใช้ในการกำหนดคำถามต่าง ๆ ที่ใช้ในแบบสอบถาม
4. ใช้ค้นหาคำตอบที่ยังคลุมเครือ หรือยังไม่แน่ชัดของการวิจัยแบบสำรวจ เพื่อช่วยให้งานวิจัยสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
5. ใช้ในการประเมินผลทางด้านธุรกิจ

2.6.4 ขั้นตอนการจัดสนทนากลุ่ม

กล่าวว่า การสนทนากลุ่มไม่ได้จัดทำได้ในระยะเวลาอันสั้น ก่อนที่จะมีการประชุมควรมีการเตรียมการไม่น้อยกว่า 4 สัปดาห์บางครั้งกว่าที่จะปฏิบัติได้จริงอาจใช้เวลาถึง 6-8 สัปดาห์ ก่อนที่จะมีการดำเนินงานผู้ร่วมงานควรมีการตกลง ทำความเข้าใจเกี่ยวกับหัวข้อการสนทนาและทดสอบคำถามเพื่อให้มีความเข้าใจตรงกัน เพื่อให้การสนทนาที่เกิดขึ้นเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งมีขั้นตอนในการจัดสนทนากลุ่มดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์
2. กำหนดกลุ่มเป้าหมายของผู้ให้ข้อมูล
3. ตัดสินใจว่าจะทำกี่กลุ่ม
4. วางแผนเรื่องระยะเวลาและตารางเวลา
5. ออกแบบแนวคำถาม ควรเรียงคำถามจากคำถามที่เป็นเรื่องทั่ว ๆ ไป เบา ๆ ง่ายต่อการเข้าใจ และสร้างบรรยากาศให้คุ้นเคยกันระหว่างนักวิจัยกับผู้เข้าร่วมสนทนาแล้วจึงวกเข้าสู่คำถามหลัก หรือคำถามหลักของประเด็นที่ทำการศึกษาแล้วจึงจบลงด้วยคำถามเบา ๆ อีกครั้งหนึ่ง เพื่อผ่อนคลายบรรยากาศในวงสนทนาและสร้างบรรยากาศที่เป็นกันเอง ในช่วงท้ายอาจเติมคำถามเสริมเข้าไปแต่ต้องเป็นคำถามสั้น ๆ อาจเป็นคำถามที่ไม่ได้เตรียมมาก่อน แต่เป็นคำถามที่ปรากฏขึ้นมาระหว่างการสนทนา
6. ทดสอบแนวคำถามที่สร้างขึ้น
7. ทำความเข้าใจกับผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) และผู้จดบันทึก (Note Taker)

- ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) ต้องสร้างบรรยากาศในการสนทนา และควบคุมเกมได้เป็นอย่างดีให้เกิดความเป็นกันเองมากที่สุด Moderator จะต้องไม่แสดงความคิดเห็นของตนเอง ควรจะปล่อยให้ผู้เข้าร่วมแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ อิสรเสรีและเป็นธรรมชาติมากที่สุด Moderator ที่ดีจะต้องสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดี

- ผู้จดบันทึก (Note Taker) จะต้องอยู่ร่วมตลอดเวลาและควรทำหน้าที่ในการจดบันทึกเพียงอย่างเดียวไม่ควรร่วมสนทนาด้วย เพราะจะทำให้การจดบันทึกข้อมูลไม่ครบถ้วน และจะต้องเป็นผู้ถอดเทปด้วยตนเอง เพื่อความเข้าใจในสิ่งที่ได้บันทึกและเนื้อหาสาระในเทปที่ตรงกัน

- ผู้ช่วยทั่วไป (Assistant) มีหน้าที่คอยควบคุมเครื่องบันทึกเสียงและเปลี่ยนเทปขณะที่กำลังดำเนินการสนทนา และอำนวยความสะดวกแก่ผู้ดำเนินการสนทนาและผู้จดบันทึกเพื่อให้แต่ละคนทำหน้าที่ได้อย่างเต็มที่

8. คัดเลือกผู้เข้าร่วมกลุ่มสนทนา

9. การจัดการเพื่อเตรียมการทำสนทนากลุ่ม เป็นการเตรียมสถานที่ กำหนดวัน เวลา และจัดเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็น เช่น เครื่องบันทึกเทป ม้วนเทป ถ่าน สมุด ดินสอ เครื่องดื่ม อาหารว่าง หนังสือเชิญผู้เข้าร่วมสนทนา เป็นต้น

10. จัดกลุ่มสนทนา

11. ประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล

- ถอดเทปออกมาเป็นบทสนทนา ควรถอดเทปออกมาอย่างละเอียดเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนและต้องไม่ใส่ความคิดของตนเองที่ถือเป็นข้อสรุปลงไปด้วย

- วิเคราะห์ข้อมูล โดยการตีความหมายในรูปของการวิเคราะห์เนื้อหา ถ้าจะให้ดีควรทำการวิเคราะห์ร่วมกันหลาย ๆ คนเพื่อเป็นการอภิปรายร่วมกัน ถ้ามีความเห็นไม่ตรงกันควรกลับไปฟังรายละเอียดจากเทปใหม่ แล้วกลับมาอภิปรายด้วยกันอีก

12. การเขียนรายงานการวิจัยควรเริ่มต้นโดยการเขียนเค้าโครงเรื่องก่อน แล้วเขียนผลการศึกษาแยกตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาและหัวข้อของแนวคำถามโดยพรรณนาในเชิงอธิบาย

2.6.5 ข้อดีและข้อจำกัดของการจัดสนทนากลุ่ม

1. ข้อดีของการจัดสนทนากลุ่ม

(1) ผู้เก็บข้อมูล เป็นผู้ได้รับการฝึกอบรมเป็นอย่างดี

(2) เป็นการนั่งสนทนาระหว่างนักวิจัยกับผู้รู้ผู้ให้ข้อมูลหลายคนที่เป็นกลุ่ม จึงก่อให้เกิดการเสวนากันในเรื่องที่สนใจ ไม่มีการปิดบัง คำตอบที่ได้จากการถกประเด็นซึ่งกันและกันถือว่าเป็นการกลั่นกรองซึ่งแนวความคิดและเหตุผล โดยไม่มีการตีประเด็นปัญหาผิดไปเป็นอย่างอื่น

(3) การสนทนากลุ่ม เป็นการสร้างบรรยากาศเสวนาให้เป็นกันเองระหว่างผู้นำการสนทนาของกลุ่มกับสมาชิกกลุ่มสนทนาหลาย ๆ คนพร้อมกัน จึงลดภาวการณ์เขินอายออกไปทำให้สมาชิกกลุ่มกล้าคุยกล้าแสดงความคิดเห็น

(4) การใช้วิธีการสนทนากลุ่ม ได้ข้อมูลละเอียดและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้สำเร็จหรือได้ดียิ่งขึ้น

(5) คำตอบจากการสนทนากลุ่ม มีลักษณะเป็นคำตอบเชิงเหตุผลคล้าย ๆ กับการรวบรวมข้อมูลแบบคุณภาพ

(6) ประหยัดเวลาและงบประมาณของนักวิจัยในการศึกษา

(7) ทำให้ได้รายละเอียด สามารถตอบคำถามประเภททำไมและอย่างไรได้อย่างแตกฉาน ลึกซึ้งและในประเด็นหรือเรื่องที่ไม่ได้คิดหรือเตรียมไว้ก่อนก็ได้

(8) เป็นการเผชิญหน้ากันในลักษณะกลุ่มมากกว่าการสัมภาษณ์ตัวต่อตัว ทำให้มีปฏิกิริยาโต้ตอบกันได้

(9) การสนทนากลุ่ม จะช่วยบ่งชี้อิทธิพลของวัฒนธรรมและคุณค่าต่าง ๆ ของสังคมนั้นได้ เนื่องจากสมาชิกของกลุ่มมาจากวัฒนธรรมเดียวกัน

(10) สภาพของการสนทนากลุ่ม ช่วยให้เกิดและได้ข้อมูลที่เป็นจริง

2. ข้อจำกัดของการสนทนากลุ่ม

(1) ถ้าการกำหนดประเด็นต่าง ๆ ยังคลุมเครือไม่ชัดเจน ก็ยากต่อการกำหนดตัวแปรหรือปัจจัยและการสร้างแนวคำถาม

(2) การสร้างแนวคำถาม จะต้องเรียบเรียงแนวคำถามให้ดีไม่วกวน โดยอาจจะเรียงลำดับตามประเภทของประเด็นตามความยากง่ายหรือตามลำดับความตรงไปตรงมาและซับซ้อนของเหตุผลดังนั้นควรจะต้องมีการทดสอบ (Pretest)

(3) การคัดเลือกสมาชิกผู้เข้าร่วมวงสนทนา จะต้องได้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยต้องมีลักษณะต่าง ๆ ที่เหมือนกัน (Homogeneous) ไม่ขัดแย้งกันและกัน

(4) คำตอบในวงสนทนาบางคำตอบ อาจจะไม่ได้จากการสนทนากลุ่ม

(5) เหตุการณ์หรือพฤติกรรมหรือคำตอบในบางประเด็นคำถามที่สมาชิกกลุ่มคิดว่าเป็นประเด็นธรรมดาและเคยชินอยู่แล้ว บางทีสมาชิกกลุ่มนึกไม่ถึงลืมหยิบยกมาตอบ ทำให้ไม่ได้คำตอบในเรื่องคำถามในประเด็นดังกล่าว

(6) การสนทนากลุ่มจะให้ผลดีมากในการศึกษาหลาย ๆ เรื่องแต่ไม่ใช่ทุกเรื่อง

(7) ภาษาในการพูดคุยนับว่าเป็นสิ่งสำคัญมาก ควรจะพูดภาษาท้องถิ่นของสมาชิกในกลุ่มสนทนาหรือในพื้นที่ที่ทำการศึกษา

(8) เทปบันทึกข้อมูล ถ้าไม่พร้อมหรือสภาพไม่เหมาะแก่การบันทึก ถ้าใช้ในการบันทึกข้อมูลแล้วเสีย บันทึกไม่ติดจะทำให้เสียข้อมูลไปเลย

(9) ถ้าพิธีกรไม่ได้รับการฝึกฝนให้เป็นผู้ดำเนินการสนทนาที่ดี เตรียมตัวไม่พร้อม คุมเกมไม่ได้ ก็จะทำให้วงสนทนาดำเนินไปได้ไม่ราบรื่น

(10) ถ้าในการสนทนากลุ่ม มีผู้ร่วมสนทนาเพียงไม่กี่คนที่แสดงความคิดเห็นอยู่ตลอดเวลาจะทำให้ข้อมูลที่ได้เป็นเพียงความคิดเห็นของคนส่วนน้อยเหล่านั้น ดังนั้นจึงต้องระวังไม่ให้มีการผูกขาดการสนทนาขึ้น

(11) พฤติกรรมบางอย่างซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ยอมรับในชุมชนอาจไม่ได้รับการเปิดเผยในกลุ่มสนทนา ในกรณีนี้ใช้การสัมภาษณ์ตัวต่อตัวจะดีกว่า

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วรรณวีร์ บุญคุ้ม, วิสูตร โพธิ์เงิน และพจนา บุญคุ้ม (2558) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบ การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างอัตลักษณ์และการพัฒนาอย่างยั่งยืนในจังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ 1.ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวพบว่าแหล่งท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมในจังหวัดสุพรรณบุรีทั้ง 3 แห่งคือ วัดพระรูปและพระพุทธบาทไม้ วัดหน่อพุทธางกูร และหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทย มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่หลากหลาย และมีที่ตั้งใกล้กับแหล่ง ทรัพยากรธรรมชาติสำคัญคือแม่น้ำท่าจีนและคลองธรรมชาติ 2.เส้นทางท่องเที่ยว พบว่าเส้นทาง ท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ 1) เส้นทางท่องเที่ยวหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทยวัดพระลูกวัดหน่อพุทธางกูร เป็นเส้นทางที่นักท่องเที่ยวเริ่มเดินทางจากหมู่บ้านอนุรักษ์ควายไทยในตอนเช้าใช้เวลาท่องเที่ยว ประมาณครึ่งวันแล้วเดินทางต่อไปยังวัดหน่อพุทธางกูรในตอนบ่าย ซึ่งวัดนี้อยู่ ณ จุดกึ่งกลางของ เส้นทางท่องเที่ยว 9 วัด 2) เส้นทางการท่องเที่ยววัดพระรูปและพระพุทธบาทวัดหน่อพุทธางกูรตลาด สามชุกเป็นเส้นทางที่นักท่องเที่ยวสามารถเริ่มต้นจากวัดพระรูปแล้วพระพุทธบาทไม้แล้วเดินทาง ต่อไปยังวัดหน่อพุทธางกูรซึ่งอยู่บนเส้นทางท่องเที่ยวเก้าวัดใช้เวลาท่องเที่ยวประมาณครึ่งวัน 3) เส้นทางดอนเจดีย์ – ด่านช้างเป็นเส้นทางท่องเที่ยวที่เริ่มจากพระบรมราชานุสาวรีย์ดอนเจดีย์แล้ว เดินทางไปเที่ยวชมธรรมชาติที่สวยกับเสียวอุทยานแห่งชาติพุเตยซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเดินป่าศึกษา ธรรมชาติหรือปั่นจักรยานเสือภูเขาได้

สราวรรณ์ เรืองกัลป์ปวงศ์ และอรรนพ เรืองกัลปวงศ์ (2558) ได้ศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัจจัยสภาพแวดล้อมในในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากคือด้านเศรษฐกิจรองลงมาคือด้านสังคมและด้านวัฒนธรรมการเรียนรู้ 2) ปัจจัยภาวะผู้นำในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากคือการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลรองลงมาคือด้านการสร้างแรงบันดาลใจและด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการ 3) จัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่าอยู่ในระดับมากคือด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์รองลงมาคือด้านการส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 4) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเกาะเกร็ดอำเภอปากเกร็ดจังหวัดนนทบุรีได้แก่ด้านการสร้างแรงบันดาลใจด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ และด้านการกระตุ้นทางปัญญาโดยปัจจัยทั้งสามด้านอธิบายการแปลของการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเกาะเกร็ดอำเภอปากเกร็ดจังหวัดนนทบุรีได้ร้อยละ 69.1

ไพฑูรย์ อินต๊ะขัน, จารุวรรณ ลิมป์ไพบูลย์, กาญจนา คุมา, นุสรา แสงอร่าม และกาญจนา รัตนธีรวิเชียร (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การบูรณาการทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตำบลไหล่หิน อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง ผลวิจัยพบว่า การพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนให้เกิดความยั่งยืนได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากชาวบ้านในชุมชนและหน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในชุมชน ส่วนการดำเนินงานโครงการวิจัยของนักวิชาการและนักวิจัยในสถาบันการศึกษาต้องมีการบูรณาการงานวิจัยสู่การเรียนการสอนและการบริการวิชาการสู่สังคมเพื่อเป็นการขยายผลและเผยแพร่องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยนำไปสู่การใช้ประโยชน์นอกจากนั้นการพัฒนานักวิจัยให้ผลิตผลงานวิจัย

ที่มีคุณภาพ การสร้างทีมจัดการงานวิจัย และการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการงานวิจัยในระดับคณะให้เห็นเป็นรูปธรรมก็เป็นภารกิจที่สำคัญที่สถาบันการศึกษาต้องให้ความสำคัญและดำเนินการอย่างเร่งด่วน จึงเป็นภารกิจใหม่ของคณะวิทยาการจัดการในการวางระบบกลไก สร้างทีมงานและกระบวนการบริหารจัดการงานวิจัยของคณะให้เกิดขึ้นให้ได้ โดยคณะได้ผนวกความต้องการในการวางระบบการบริหารจัดการงานวิจัยของคณะเข้ากับโครงการวิจัยนี้และผลักดันจนเกิดการจัดตั้งหน่วยบริหารจัดการงานวิจัยของคณะที่มีโครงสร้างการดำเนินงานที่ชัดเจนและมีกระบวนการบริหารจัดการงานวิจัยอย่างเป็นระบบตลอดจนมีทรัพยากรสนับสนุนการดำเนินงานด้านการวิจัยและบริการวิชาการในระดับคณะและนำเสนอข้อมูลให้กับผู้เกี่ยวข้องได้ใช้ประโยชน์ต่อไป

ศุภชัย ไกรตะนะ (2559) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยชุมชน กรณีศึกษาชุมชนบางน้อยอำเภอบางคนทีจังหวัดสมุทรสงคราม ผลการศึกษาพบว่าชุมชนบางน้อยมีศักยภาพและความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ซึ่งมีจุดเด่นในด้านของพื้นที่ตามการรับรู้ของชุมชนดังนี้หนึ่งชุมชนบางน้อยมีวิถีชีวิตวัฒนธรรมที่มีคุณค่าสองชุมชนบางน้อยมีทัศนียภาพ สภาพแวดล้อมที่อุดมสมบูรณ์สามชุมชนบางน้อยมีการจัดการโดยชุมชนอย่างแท้จริงทำให้สามารถ จัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้อย่างเป็นอิสระ ดังนี้ พบว่าแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยชุมชนบางน้อยคือนำเอาศักยภาพและความพร้อมในชุมชนมาใช้เป็นฉากหลังในการจัดการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยมีสามแนวทางคือ 1) เรียนรู้วิถีชีวิตชาวบางน้อย 2) ตามรอยเรื่องเล่าบางน้อย 3) ชิมอาหารพื้นถิ่น ร่วมประเพณีชุมชน

รุ่งนภา อินภูวา และนันทวรรณ นวลักษณ์ (2559) ด้านศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม : กรณีศึกษาจังหวัดนครพนม ผลวิจัยพบว่าดังนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการพบว่าบทบาทการมีส่วนร่วมด้านการไปหาจัดการโดยภาพรวม คือการเข้าร่วมประชุมเพื่อวางแผนการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีส่วนร่วมในการจัด อบรมให้ความรู้กับชุมชน 2) ด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่มีส่วนร่วมการบริหารจัดการร้านค้าจำหน่ายสินค้าพื้นเมืองของที่ระลึกสินค้า 3) ด้านการดำเนินงานและการปฏิบัติ พบว่ามีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้เช่นมีการแต่งกายชุดพื้นเมืองเพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ การละเล่นพื้นเมือง การฟ้อนรำ เล่นดนตรี 4) ด้านการบำรุงรักษา และปรับปรุงแก้ไขพบว่ามีส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณ เพื่อการบำรุงรักษาสถานท่องเที่ยวมีการจัดหาจัดจ้างเพื่อดูแลรักษาสถานที่ท่องเที่ยวมีการจัดอบรมให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาความสะอาดบริเวณหน้าวัด และจัดระเบียบร้านค้าต่าง ๆ ให้อยู่ในบริเวณเดียวกันอย่างเป็นระเบียบสวยงาม 5) ด้านการคมนาคมมีส่วนร่วมในการแนะนำการคมนาคมที่สะดวกสบายปลอดภัยกับนักท่องเที่ยว มีการจัดมัคคุเทศก์ให้คำแนะนำเส้นทางการท่องเที่ยว มีส่วนร่วมในการจัดรถ รับส่งรับจ้างไปยังสถานที่ท่องเที่ยว 6) ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจในชุมชนของแหล่งท่องเที่ยว เช่นมีร้านขายสินค้า OTOP มีการจัดแสดงสินค้า มีส่วนร่วมในการจัดระเบียบร้านค้า มีส่วนร่วมในการควบคุมราคาสินค้า เพื่อให้นักท่องเที่ยวเกิดความเชื่อถือ มีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ชาวบ้านผลิตสินค้า พื้นเมืองจัดจำหน่ายสร้างรายได้ในครัวเรือน

ปทัญทิญา สิงห์คราม (2559) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนตลาดประมงท่าเรือพลี ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ผลการวิเคราะห์ความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนตลาดประมงท่าเรือพลี ตำบลบางปลาสร้อย อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี โดยรวมและรายได้พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีความต้องการด้านสวัสดิภาพ และความปลอดภัยด้าน การตลาดซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากัน รองลงมาคือ ด้านโครงสร้างพื้นฐานและด้านกิจกรรมในแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมตามลำดับ

ชฎิล มาตรา (2559) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาของพระบรมธาตุนาดูน อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า 1) สถานการณ์การท่องเที่ยวโดยรวมของแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาพระบรมธาตุนาดูน อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับดี โดยมีการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวให้ได้รับความนิยมโดยเฉพาะพระบรมธาตุนาดูน 2) นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวพระบรมธาตุนาดูน ส่วนใหญ่อยู่ภายในจังหวัดมหาสารคาม (ร้อยละ 64.99) ส่วนต่างจังหวัดคิดเป็นร้อยละ 35.01 3) ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาพระ บรมธาตุนาดูน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว ด้านการรองรับด้านการท่องเที่ยว และด้านบริหารจัดการ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในภาพรวมอยู่ในระดับ มากเช่นกัน 4) แนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาของพระบรมธาตุนาดูน ควรมีการให้ความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวในทุกด้าน ให้มีแนวคิดไปในทิศทางเดียวกันอย่างถูกต้องเหมาะสม และร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่ไม่ส่งผลกระทบด้านลบต่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาของพระบรมธาตุนาดูน

เสริมศิริ นิลดำ และคณะ (2560) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวตามรอยชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงราย พบว่า พื้นที่อยู่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดเชียงรายที่สามารถเชื่อมโยงพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยว มีจำนวน 3 อำเภอ คือ อำเภอเมือง อำเภอแม่จัน และอำเภอแม่สาย ประกอบด้วย 6 ชาติพันธุ์ ได้แก่ 1) กลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่หรือมูเซอ 2) กลุ่มชาติพันธุ์อาข่า หรืออีก้อ 3) กลุ่มชาติพันธุ์เมี่ยนหรือเย้า 4) กลุ่มชาติพันธุ์ชนเผ่าลีซูหรือลีซอ 5) กลุ่มชาติพันธุ์ชนเผ่ากะเหรี่ยงหรือปกาเกอะญอ 6) กลุ่มชาติพันธุ์ม้งหรือแม้ว และพบว่ามี 28 จุดที่สามารถพัฒนาเป็น แหล่งท่องเที่ยวเชิงชาติพันธ์ได้ ซึ่งแบ่งได้เป็นเส้นทางสายสำคัญ 3 เส้นทาง คือ เส้นทางที่ 1 ธรรมชาติ ตามรอยชาติพันธุ์ เส้นทางที่ 2 วิถีภูเขากับชนเผ่าชาติพันธุ์ และเส้นทางที่ 3 เยือนยลหลากชาติพันธุ์ สีสันดอยตุง

ชวดี โกศล (2561) ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธ์ในเขตพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ในการรวมตัวของประชาชนในท้องถิ่นทำให้เกิดพลังของกิจกรรมทางด้านการเมือง ในการต่อรองใช้พลังของการรวมตัวของชาติพันธุ์ขับเคลื่อน นโยบายต่าง ๆ ของรัฐร่วมกับคนในท้องถิ่นในเชิงสร้างสรรค์ ในทางเศรษฐกิจได้ต่อยอดที่มาจากทุน ทางสังคมและกำหนดขอบเขตนำพื้นที่ทางวัฒนธรรมมาร่วมกลุ่มโดยมีเป้าหมายนำวัฒนธรรมมาเป็น แนวทางพัฒนาเป็นพื้นฐานต่อยอดในเรื่องสังคมคือการสร้างความเข้มแข็งความอบอุ่นสร้าง ความสามัคคีในชุมชนโดยใช้วัฒนธรรมหล่อหลอมเป็นการสร้างรายได้และสามารถ

ยึดเป็นอาชีพหลัก และเสริมซึ่งนำวัฒนธรรมไปผนวกกับเรื่องเศรษฐกิจสร้างให้เป็นเมืองของการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม มีการวางแผนบริหารจัดการโดยอาศัย “วัฒนธรรมรากฐาน”

อัครินทร์ อังกูรวงษ์วัฒนา (2561) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยงเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน โดยใช้ศักยภาพของภูมิปัญญาท้องถิ่นล้านนา ผลการวิจัยพบว่า 1) บริบททางสังคมและวัฒนธรรมล้านนา ส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ทุนทางสังคมหรือทุนภูมิปัญญาที่มีอยู่ในวิถีชีวิตของชาวล้านนา เช่น ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ล้านนา มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สั่งสมสืบสานเป็นมรดกทางสังคมและวัฒนธรรมมีความโดดเด่นและทรงคุณค่า สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้นและมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มสูงขึ้น 2) สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมจากระบบเสรีนิยมเป็นระบบเสรีนิยมใหม่ ภูมิปัญญาท้องถิ่นล้านนาได้รับการอนุรักษ์ฟื้นฟูและการพัฒนาผ่านกระบวนการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การเพิ่มประสิทธิภาพ และการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน ตลอดจนการสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ภูมิปัญญาและวัฒนธรรม จะทำให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นล้านนามีศักยภาพอันส่งผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนได้

พนิตสุภา ธรรมประมวล และกาสัก เต๊ะขันหมาก (2561) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนฐานทุนทางวัฒนธรรมลาวแง้ว ตำบลทองเอน อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ผลการวิจัยพบว่า 1.ทุนทางวัฒนธรรมชาวลาวแง้ว ตำบลทองเอน อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ได้แก่ 1) มีพุทธศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ 2) ภาษาลาวแง้ว 3) อาชีพหลักของลาวแง้ว 4) ประเพณีชาวลาวแง้วอันทรงคุณค่า 5) วิถีชีวิต และ 6) อาหารพื้นบ้าน 2.ศักยภาพทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนลาวแง้ว ตำบลทองเอน มีโอกาสและความแข็งแกร่งทางธุรกิจการท่องเที่ยว 3.สามารถพัฒนาศักยภาพ และความพร้อมในการจัดการการท่องเที่ยว โดยชุมชนของชุมชนลาวแง้ว ตำบลทองเอน อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี โดยใช้ 4 กลยุทธ์ คือ 1) การพัฒนาส่งเสริมการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้ประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนลาวแง้ว ตำบลทองเอน 2) การพัฒนาการบุคลากรผู้ให้ความรู้ในประเพณีวัฒนธรรมของชุมชนลาวแง้ว 3) การพัฒนาปรับปรุงภูมิทัศน์ของสถานที่ท่องเที่ยวชุมชน และ 4) การอนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาศักยภาพทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนลาวแง้ว 4.สามารถจัดทำแผนการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยชุมชนบนฐานทุนทางวัฒนธรรมลาวแง้ว ตำบลทองเอน อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ได้ 3 แผน คือ 1) สำหรับกลุ่มเยาวชน “เที่ยวบ้านไทย-ลาวแง้วทองเอนกันเด้อ” 2) สำหรับบุคคลทั่วไป “ทริปเที่ยวทองเอนอินเทรนจริงเหรอ” และ 3) สำหรับผู้สูงอายุ “เที่ยวทองเอนสุดสุดฟิน”

ศิวธิดา ภูมิวรมุนี (2561) ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดนครพนม ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ ชี้ให้เห็นว่า จังหวัดนครพนมมีความได้เปรียบด้านทำเลที่ตั้ง และการเข้าถึงสะดวก รวมถึงมีทรัพยากรการท่องเที่ยวหลากหลาย มีวัฒนธรรมและ 8 ชาติพันธุ์ชนเผ่า 2 เชื้อชาติที่โดดเด่นผู้คนพร้อมต้อนรับนักท่องเที่ยว ภาครัฐก็สามารถบูรณาการร่วมกันได้เป็นอย่างดี แม้ภาคเอกชนและผู้นำชุมชนในบางพื้นที่ยังต้องทำความเข้าใจเพื่อให้เห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อการพัฒนาชุมชน นอกจากนี้ยังต้องพัฒนาต่อไปให้ดีขึ้น เส้นทางเชื่อมโยงการท่องเที่ยว เส้นทางรอง สิ่งอานวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว อาทิเช่น ป้ายสื่อความหมาย ป้ายบอกทาง

พื้นที่บริการฟรีไวไฟ (Wi-fi) รวมถึงการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อการท่องเที่ยวให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ และในด้านของฝากของที่ระลึกก็ยังขาดเอกลักษณ์เฉพาะ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหาเอกลักษณ์ให้เด่นชัดกว่านี้จากผลของการวิจัย ผู้วิจัยได้นำเสนอแผนยุทธศาสตร์การตลาด เพื่อเป็นแนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดนครพนม ที่มีองค์ประกอบ 7P's ได้แก่ Product คือ มีวัฒนธรรมโดดเด่น และหลากหลาย Price คือ ราคาไม่แพงและคุ้มค่า Place คือ เข้าถึงง่าย สะดวก และรวดเร็ว Promotion คือ การส่งเสริมการตลาดอย่างต่อเนื่อง People คือ การพัฒนาบุคลากรการท่องเที่ยวและการบริการ และ Physical evidence and presentation คือ การบริหารจัดการพื้นที่ พัฒนาเส้นทางรอง และเส้นทางเชื่อมโยง

ธันยชนก ปะวะละ, นุจรี ใจประนบ และทนงศักดิ์ ปัดสินธุ์ (2562) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืนบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ตำบลหนองเม็ก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า บริบทของชุมชนด้านเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมของชุมชนประชาชน ส่วนใหญ่มีอาชีพทางการเกษตร อาชีพเสริมได้แก่ ปลุกมันสัปปะหลังอ้อยข้าวโพดมีการรวมกลุ่ม เช่น กลุ่มทอผ้าไหม กลุ่มทอเสื่อชุมชนมีสภาพปัญหาด้าน โครงสร้างพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านการศึกษาศาสนาวัฒนธรรมประเพณี ด้านสาธารณสุข ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ จึงมีการนำข้อมูลดังกล่าวมาจัดทำรูปแบบการพัฒนา เศรษฐกิจชุมชนกับสิ่งแวดล้อมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจผลการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตำบล หนองเม็กระดับครัวเรือนมีการศึกษาดูงานเรื่องการปลุกผักสวนครัวการผลิตปุ๋ยชีวภาพการผลิต เตาชีวมวลเพื่อสร้างแรงกระตุ้นให้กับชาวบ้านและเป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่นระดับ ชุมชนได้ดำเนินการจัดโครงการอบรมบัญชีครัวเรือนให้กับประชาชนเพื่อบริหารจัดการทางการเงิน ของตนเองระดับท้องถิ่นมีการบูรณาการระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลมีการส่งเสริมวิสาหกิจ ชุมชน

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน ครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์ 1.เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน 2.เพื่อพัฒนารูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน 3.เพื่อทดลองรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน และ 4.เพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนดังต่อไปนี้คือ

ขั้นตอนที่ 1 สอบถาม สัมภาษณ์ ข้อมูลพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนารูปแบบ

ขั้นตอนที่ 3 ทดลองรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน

3.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก

การศึกษาวิจัยครั้งนี้แบ่งผู้ให้ข้อมูลออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

3.1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

ประกอบด้วย 8 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 รูป รองผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน หัวหน้าฝ่ายบริหารวิชาการ 1 คน หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป 1 รูป และครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา จังหวัดลำพูน 2 รูป และ 2 คน ในปีการศึกษา 2565

3.1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม

ประกอบด้วย 7 คน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนา จำนวน 1 คนผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นอาจารย์สอนวิจัย ในระดับอุดมศึกษา จำนวน 1 รูป/คน ผู้ที่มีความรู้ทางด้านความเชื่อของชนเผ่าและพระพุทธศาสนา จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน/รูป ครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม จำนวน 2 คน/รูป

3.2 วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดลำพูน

วิธีดำเนินการ

1. สังเกตสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน

2. ศึกษาเอกสารทางราชการเกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน

3. สัมภาษณ์เจาะลึก โดยมีผู้ให้ข้อมูลจำนวน 8 รูป/คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 1 รูป รองผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน หัวหน้าฝ่ายบริหารวิชาการ 1 คน หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป 1 รูป และครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา จังหวัดลำพูน 2 รูป และ 2 คน ของปีการศึกษา 2565 เกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน

4. รวบรวมข้อมูลเพื่อสรุปสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน

วิธีดำเนินการ

1. นำข้อสรุปที่ที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาสร้างเป็นกรอบกระบวนการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน

2. ดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อยืนยันกระบวนการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติ-ธรรม ในจังหวัดลำพูน ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

2.1 คัดเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มใช้เกณฑ์ ดังนี้ (รวม 6-8 คน)

- ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนา จำนวน 2 คน
- ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเป็นอาจารย์สอนวิจัย ในระดับอุดมศึกษา จำนวน 2 รูป/คน
- ผู้ที่มีความรู้ทางด้านความเชื่อของชนเผ่าและพระพุทธศาสนา จำนวน 2 คน
- ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน/รูป
- ครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม จำนวน 2 คน/รูป

2.2 สร้างกรอบการสนทนากลุ่ม โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

- นำประเด็นปัญหาและกระบวนการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนา มาเสนอให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มทราบพื้นฐานของบริบท

- เสนอขั้นตอนการพัฒนากระบวนการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาให้ผู้ร่วมสนทนาได้วิพากษ์
- เสนอกรอบกระบวนการดำเนินการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาให้ผู้ร่วมสนทนาได้วิพากษ์และให้ความเห็นชอบ

3. ดำเนินการสนทนากลุ่ม

4. สรุปผลการสนทนากลุ่มเพื่อยันรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน

ขั้นตอนที่ 3 นำรูปแบบการพัฒนากระบวนการในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูนที่ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาให้ความเห็นชอบไปทดลองใช้ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

วิธีดำเนินการ

นำกรอบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน ที่ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาให้ความเห็นชอบไปวางแผนทดลองใช้กับ โรงเรียนพระปริยัติธรรมชัยวงศาพัฒนา โดย

1.1 ประชุม เพื่อวางแผนดำเนินการ (Planning)

1.2 ดำเนินการ (Doing)

1.3 ตรวจสอบ (Checking)

1.4 ปรับปรุงแก้ไข (Action) ถ้ามี

สรุปผล

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน

ผู้วิจัยดำเนินการประเมินรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน โดยใช้แบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจ เพื่อเป็นการประเมินรูปแบบ โดยมีการดำเนินการ ดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน จำนวน 8 รูป/คน ซึ่งเป็นผู้ใช้รูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- แบบสอบถามความพึงพอใจ

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ ของการใช้รูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูนโดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้ (ธีระวัฒน์ เยี่ยมแสง, 2550, หน้า 101)

- ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ วิธีการสร้าง และแบบสอบถามความพึงพอใจ

- สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ ฉบับร่าง จำนวน 5 ข้อ

- นำแบบสอบถามความพึงพอใจ เสนอผู้เชี่ยวชาญ ตรวจแก้ไขเนื้อหาและตรวจสอบความถูกต้อง

- นำแบบสอบถามความพึงพอใจ ที่ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจแก้ไขเนื้อหาและตรวจสอบความถูกต้องแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจพิจารณาตามความเหมาะสมด้านภาษา

- นำแบบสอบถามความพึงพอใจ ที่ผ่านการตรวจพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสมบูรณ์อีกครั้ง

- จัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บข้อมูล สำหรับการสอบถามความพึงพอใจ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ ดำเนินการแจก ให้กลุ่มเป้าหมายกรอกและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของการตอบแล้วนำไปวิเคราะห์ต่อไป

5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1) นำข้อมูลที่ได้จากการใช้แบบสอบถามความพึงพอใจ รูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูนมาสังเคราะห์สรุปรวบรวมเป็นความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ

3.3 การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่เรียบร้อยแล้ว ได้นำเสนอผลการวิเคราะห์และสรุปผลอธิบายในเชิงพรรณนาตามแนวคิดและข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ และนำเสนอรายงานในวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 5 บท คือ

บทที่ 1 บทนำ

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการ

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 บทสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลการวิจัยได้ทำเป็นบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยต่อไป

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เรื่อง การบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน เพื่อสร้างรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน และเพื่อประเมินรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน ผลการศึกษาจำแนกตามวัตถุประสงค์ดังนี้

4.1 ผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน

4.2 ผลการพัฒนารูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน

4.3 ผลการทดลองรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน

4.4 ผลการประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน โดยมีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ปรากฏ ดังนี้

4.1 ผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน

การศึกษาสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเป็นรายกรณีที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ด้วยวิธีการศึกษาเอกสารทางวิชาการของโรงเรียน และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารหัวหน้าฝ่ายวิชาการ หัวหน้าฝ่ายทั่วไปและคณะครูผู้สอน เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน และได้แนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสม ด้วยการศึกษาข้อมูลดังกล่าว ประกอบด้วย การศึกษาวิเคราะห์สิ่งที่คาดหวังกับสภาพที่เป็นจริง

4.1.1 การศึกษาวิเคราะห์สิ่งที่คาดหวังกับสภาพที่เป็นจริง

ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเชิงนโยบาย เป้าหมายจากข้อกำหนดกฎระเบียบ คำสั่ง ประกาศและฝ่ายวิชาการ เกี่ยวกับการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน ด้วยวิธีการศึกษาเอกสารทางวิชาการของทางโรงเรียน ร่วมกับการสัมภาษณ์กับผู้บริหารหัวหน้าฝ่ายวิชาการ หัวหน้าฝ่ายทั่วไป

และคณะครูผู้สอน ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน จำนวน 8 ท่าน ช่วงวันที่ 15 พฤษภาคม ถึง 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2565

กรอบการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อศึกษาสภาพความคาดหวังและสภาพที่เป็นจริงในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา ด้านหลักสูตรสถานศึกษา แนวทางการจัดกิจกรรมประจำวันและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน ดังที่ปรากฏในตาราง 4.1

ตาราง 4.1 สภาพความคาดหวังและสภาพเป็นจริงในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน

สภาพสิ่งที่คาดหวังกับสภาพที่เป็นจริงในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน	ข้อมูลจากการสัมภาษณ์
การบริหารจัดการในโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน ด้านหลักสูตรสถานศึกษา แนวทางการจัดกิจกรรมประจำวัน และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน	จากการศึกษาสภาพการบริหารจัดการในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ด้วยการศึกษาความคาดหวังและสภาพที่เป็นจริงในการบริหารจัดการในโรงเรียนด้านหลักสูตรสถานศึกษา แนวทางการจัดกิจกรรมประจำวัน และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา กล่าวไว้ว่า “หลักสูตรสถานศึกษาควรมีการบูรณาการกับคำสอนของพระสงฆ์ ครูบาที่คนในชุมชนเคารพนับถือเข้าไปด้วยตลอดกจนการนำความรู้เข้ามาประยุกต์ใช้กับกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่มีอย่างหลากหลาย ซึ่งอาจจะต้องมีส่วนเพิ่มเติมในการนำมาใช้บูรณาการเข้ากับหลักสูตรที่มีอยู่ในปัจจุบัน ทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐาน” รองผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา กล่าวไว้ว่า “สถานศึกษาควรนำหลักคำสอนของครูบามาบูรณาการกับการบริหารโครงการหรือกิจกรรมที่สอดคล้องกับหลักธรรม ตลอดถึงส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียนด้วยการจัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ ซึ่งล้วนสร้างความตระหนักให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนเพิ่มขึ้น” หัวหน้าฝ่ายวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา กล่าวไว้ว่า “ในการบริหารกิจกรรมต่าง ๆ ของหลักสูตรสถานศึกษาควรบูรณาการหลักธรรมคำสอนของพระอาจารย์ที่คนในชุมชนเคารพลงไปในรายวิชาด้วยและมีการเพิ่มเติมกิจกรรมประจำวันหรือกิจกรรมเสริมที่มีการสอดแทรกคติธรรมเพื่อเพิ่มพูน หรือเสริมสร้างจริยธรรมของผู้เรียนลงไปด้วย”

ตาราง 4.1 สภาพความคาดหวังและสภาพเป็นจริงในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน (ต่อ)

สภาพสิ่งที่คาดหวังกับสภาพที่เป็นจริงในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน	ข้อมูลจากการสัมภาษณ์
การบริหารจัดการในโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน ด้านหลักสูตรสถานศึกษา แนวทางการจัดกิจกรรมประจำวันและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน	หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไปโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา กล่าวไว้ว่า “หลักสูตรเนื้อหาที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนควรมีการปรับให้เข้ากับทุนทางวัฒนธรรมของพระสงฆ์ที่เป็นชนเผ่ามาจากหลากหลายที่มา มีการปรับรูปแบบการบริหารและการจัดกิจกรรมทางศาสนาให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมชนเผ่า ทั้งที่เป็นศาสนกิจประจำวันหรือกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการประจำปีด้วย” ครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา กล่าวไว้ว่า “ในการบริหารจัดการโรงเรียนและหลักสูตรควรมีการสอดแทรกกิจกรรมจิตอาสาตามแบบแผนการปฏิบัติตนของครูบาเจ้าศรีวิชัย กำหนดกิจกรรมประจำวันที่เสริมสร้างจิตอาสาร่วมกับชุมชนให้นักเรียนสามารถปฏิบัติตนจนเป็นกิจวัตร ทุกวัน ทุกที่แบบไม่เลือกปฏิบัติ” ครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา กล่าวไว้ว่า “การจัดการบริหารโรงเรียนและการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนานั้น ควรเน้นรูปแบบการบริหารจัดการที่ส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นเข้าไปด้วยเพื่อให้นักเรียนไม่รู้สึกแปลกแยก และควรจัดกิจกรรมต่างๆตามแนวทางของครูบาเจ้าชัยยะวงศาพัฒนาที่ใช้หลักการเล่านิทาน จะทำให้สนุกและเข้าใจได้ง่าย รวมถึงจะช่วยแก้ไขปัญหาการไม่สนใจในการเรียน” ครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา กล่าวไว้ว่า “ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรและมีหลักสูตรท้องถิ่นเพิ่มเติม เพื่อทำให้พระสงฆ์ สามเณร ได้ทราบถึงกิจสงฆ์ที่ปฏิบัตินานมาในท้องถิ่นที่ตนอยู่” ครูผู้สอนโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา กล่าวไว้ว่า “การบริหารและการจัดกิจกรรมในโรงเรียนพระปริยัติธรรมในเนื้อหาแผนกสามัญควรมีการบูรณาการกับหลักธรรมคำสอนของพระครูที่ท้องถิ่นนับถือเข้าไปด้วย เช่นเดียวกับโรงเรียนทั่วไปที่มีหลักสูตรท้องถิ่น”

จากตาราง 4.1 สามารถสรุปประเด็นจากสภาพความคาดหวังและสภาพเป็นจริงในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน ด้านหลักสูตรสถานศึกษา แนวทางการจัดกิจกรรมประจำวันและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนนั้น ควรมีการบูรณาการคำสอนของพระสงฆ์ครูบาที่คนในชุมชนเคารพนับถือเข้าไปด้วยตลอดกจนการนำความรู้เข้ามาประยุกต์ใช้กับกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่มีอย่างหลากหลาย ซึ่งอาจจะต้องมีส่วนเพิ่มเติมและบูรณาการเข้ากับกิจกรรมที่ส่วนกลางกำหนดในปัจจุบัน

ทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ตลอดถึงกิจกรรมของโรงเรียนที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้กับครู กรรมการบริหารโรงเรียนและผู้เรียนด้วยการจัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ ซึ่งล้วนสร้างความตระหนักให้ทุกฝ่ายเกิดความสนใจในบริหารที่บูรณาการคำสอนของท่านครูบาเพิ่มขึ้น มีกิจกรรมเสริมที่มีการสอดแทรกคติธรรมเพื่อเพิ่มพูน หรือเสริมสร้างจริยธรรมไปด้วย อีกทั้งครูผู้สอนต้องนำหลักการแนวคิด และเนื้อหามาใช้ในการเรียนการสอน มีการปรับกิจกรรมโดยรวมให้เข้ากับทุนทางวัฒนธรรมของพระสงฆ์ที่เป็นชนเผ่ามาจากหลากหลายที่มา มีกิจกรรมทางศาสนาที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมชนเผ่า ทั้งที่เป็นศาสนกิจประจำวันหรือกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน มีการสอดแทรกกิจกรรมจิตอาสาตามแบบแผนการปฏิบัติตนของครูบาเจ้าศรีวิชัย กำหนดกิจกรรมประจำวันที่เสริมสร้างจิตอาสาร่วมกับชุมชน ให้นักเรียนสามารถปฏิบัติตนจนเป็นกิจวัตร ทุกวัน ทุกที่ และควรจัดกิจกรรมการบริหารตามแนวทางของครูบาเจ้าชัยยะวงศาพัฒนาที่ประยุกต์ใช้หลักการเล่านิทาน จะเป็นการสอนที่เข้าใจได้ง่าย แก้ไขปัญหาการบริหารจัดการนักเรียนที่ชอบขาดเรียนมาสาย และรวมถึงไม่เข้าใจในเรื่องของการเรียนหรือไม่มีความสนใจในการเรียน และควรมีการปรับปรุงกิจกรรมการบริหารอย่างสม่ำเสมอให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยและรวมถึงมีหลักสูตรท้องถิ่นเพิ่มเติม เช่นเดียวกับโรงเรียนทั่วไปที่มีหลักสูตรท้องถิ่นเพิ่มเข้ามา

และจากการศึกษาด้วยเอกสารทางวิชาการของทางโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ได้แก่ โครงการต่าง ๆ ในการบริหารโรงเรียน ปรัชญา ปณิธาน และรวมถึงหลักสูตรสถานศึกษา รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี (SAR) พบว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา มีปรัชญาของโรงเรียนคือ “ปญฺญา โลกสฺมิ ปชฺโชโต” แปลว่า ปัญหาเป็นแสงสว่างในโลก มีคำขวัญของโรงเรียนว่า “ใฝ่เรียนรู้ คู่คุณธรรม มุ่งพัฒนาตน” มีคติพจน์ของโรงเรียน “ทนฺโต เสฏฺโฐ มนุสเสสุ” แปลว่า “บุคคลผู้ฝึกดีแล้ว เป็นผู้ประเสริฐในหมู่มนุษย์” และมีอัตลักษณ์ของโรงเรียนว่า “พูดภาษาปาเกอญอ” มีหลักการบริหารจัดการโดยการแบ่งโครงสร้างการบริหารงานออกเป็น 4 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายบุคคล ฝ่ายการเงิน และฝ่ายบริหารทั่วไป หลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนประกอบไปด้วยโครงสร้างรายวิชาที่มีกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐาน จำนวน 10 รายวิชา รายวิชาเพิ่มเติมตามจุดเน้น จำนวน 5 รายวิชา และกิจกรรม

พัฒนาผู้เรียนจำนวน 3 กิจกรรม (หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา, 2564)

จากการรวบรวมข้อมูลที่ได้ ผู้วิจัยจึงได้ทำการ SWOT เพื่อหาจุดเด่น จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 แสดงผลการวิเคราะห์องค์กร โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา

การประเมินสภาพแวดล้อมภายในองค์กร	
จุดแข็งขององค์กร (S-Strengths)	**จุดอ่อนขององค์กร (W-Weaknesses)**
1. จุดแข็งทางด้านผู้เรียน คือ ผู้เรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา ผู้เรียนได้ปฏิบัติและเรียนรู้ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ปฏิบัติตนตามความเหมาะสมของสมณะสารูป ตลอดถึงมีองค์ความรู้ตามหลักสูตรของสถานศึกษา ตามศักยภาพของตนเอง **2. จุดแข็งทางด้านบุคลากร** คือ โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา มีผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ มีความเสียสละ มีความวิริยะอุตสาหะในการบริหารจัดการโรงเรียน ตลอดถึงคณะครูให้ความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียน บริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ ที่ชัดเจน มีการปรับแผนพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปีที่สอดคล้องกับผลการจัดการศึกษาสภาพปัญหาความต้องการพัฒนา และนโยบายการปฏิรูปการศึกษา	**จุดอ่อนทางด้านผู้เรียน** ทักษะการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน O-net และ B-net ยังมีผลการทดสอบที่ต่ำกว่าระดับประเทศอีกทั้งผู้เรียนยังขาดทักษะและการแสวงหาเรียนรู้ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ขาดการได้รับการพัฒนาและส่งเสริมด้านการใช้สื่อเทคโนโลยีและขาดความเชื่อมโยงระหว่างคำสอนของท่านครูบาเจ้าชัยยะวงศา
การประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร	
โอกาสทางสภาพแวดล้อม (O-Opportunities)	**อุปสรรคทางสภาพแวดล้อม (T-Threats)**
สภาพชุมชนและผู้ปกครองนับถือศาสนาพุทธและศรัทธานับถือปฏิบัติตามคำสอนของครูบาเจ้าทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ ครูบาเจ้าศรีวิชัย ครูบาเจ้าอภิชัยขาวปีและครูบาชัยยะวงศาพัฒนา อย่างเหนียวแน่นและคล้ายคลึงกัน	นักเรียนในหมู่บ้านเขตบริการของโรงเรียนทั้งหมดเป็นนักเรียนชนเผ่ากะเหรี่ยง ที่จำแนกออกเป็นกะเหรี่ยงโปว์ และกะเหรี่ยงสะกอ มีความเชื่อวัฒนธรรมและการปลูกฝังภายในครอบครัวที่ต่างกันและแตกต่างจากระบบราชการและรวมถึงโรงเรียนยังขาดความร่วมมือจากเครือข่ายภายนอกที่จะมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบการบูรณาการบริหารตามคำสอนของท่านครูบาเจ้าชัยยะวงศาในการบริหารจัดการศึกษาร่วมกัน

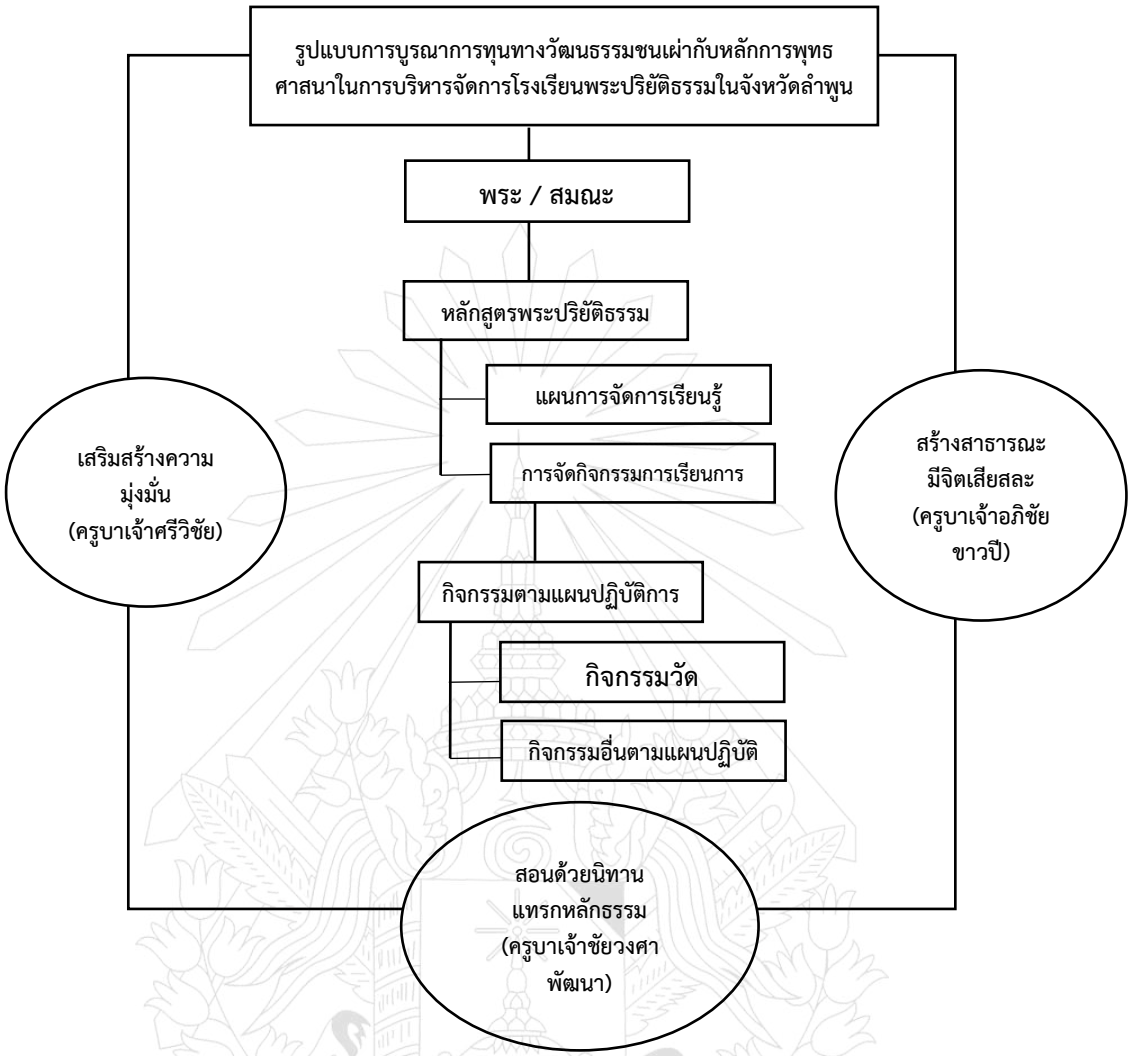
จากตารางที่ 4.2 สามารถสรุปผลการประเมินองค์กรได้ว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา มีนักเรียนที่สามารถปฏิบัติและเรียนรู้ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาปฏิบัติตนตามความเหมาะสมของสมณะสารูป มีผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาตามปณิธาน

ของทางราชการ ตลอดจนมีครูที่ให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่หน่วยเหนือบัญชามา ซึ่งเป็นขีดข้อจำกัดคือ เป้าหมายของทางราชการแตกต่างจากความเชื่อจากกลุ่มชาติพันธุ์ ความเชื่อการปลูกฝังภายในครอบครัวความแตกต่างดังกล่าวส่งผลให้เกิดการขาดการมีส่วนร่วมจากหน่วยงานหรือองค์กรภายนอกที่จะเข้ามาพัฒนาการจัดการศึกษาร่วมกันได้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องนำโอกาสทางสภาพแวดล้อมภายนอกคือหลักการและแนวคิดการนำทุนทางวัฒนธรรมที่ทุกคนในท้องถิ่นมีความเชื่อและศรัทธาร่วมกัน คือ หลักคิด หลักปฏิบัติของครูบาเจ้าศรีวิชัย (ถือกำเนิดที่ตำบลศรีวิชัย อำเภอลี้) แห่งวัดบ้านปาง ครูบาเจ้าอภิชัยขาวปี ศิษย์เอกของครูบาเจ้าศรีวิชัย แห่งวัดพระพุทธบาทผาหนาม ครูบาชัยยะวงศาพัฒนา แห่งวัดพระบาทห้วยต้ม ซึ่งล้วนเป็นที่เคารพนับถือและมีอิทธิพลในความเชื่อดั้งเดิมของประชาชน ในอำเภอลี้ จังหวัดลำพูน และทั่วภาคเหนือ มาดำเนินการบูรณาการร่วมเพื่อใช้ในกระบวนการบริหารจัดการภายในโรงเรียนเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน

4.2 ผลการพัฒนารูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน

4.2.1 ออกแบบกระบวนการของรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน ดังนี้

ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และเอกสารทางวิชาการของทางโรงเรียนมาสังเคราะห์และสรุป พบว่า รูปแบบการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน ประกอบด้วย 1. ครูบาเจ้าศรีวิชัย เสริมสร้างความมุ่งมั่น 2. ครูบาเจ้าอภิชัยขาวปี สร้างสาธารณะประโยชน์ มีจิตเสียสละ 3. ครูบาเจ้าชัยยะวงศาพัฒนา สอนด้วยนิทานแทรกหลักธรรม และได้เป็นรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน ดังภาพที่ 4.1

ภาพที่ 4.1 รูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน

แนวทางในการปรับปรุงรูปแบบในการบริหารจัดการให้เหมาะสมสำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนานั้น สามารถกระทำได้ โดยเริ่มจากการวิเคราะห์ความแตกต่างพื้นฐานทางวัฒนธรรมชนเผ่า โดยใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นพื้นฐาน ซึ่งพบว่า ในเมื่อนักเรียนประสบปัญหาด้านการมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม และการใช้ภาษาชนเผ่าในการสื่อสาร ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ด้วยปัญหาดังกล่าว สามารถศึกษาอย่างเจาะลึกแล้วว่า การที่จะสามารถแก้ไขปัญหาพฤติกรรมได้นั้น ต้องอาศัยผู้ที่มีความสามารถในการโน้มน้าว ขัดเกลาจิตใจของชนเผ่าต่าง ๆ ให้มีความศรัทธาและปฏิบัติตามหลักคำสอนอันดีงามของพระพุทธศาสนา ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ชนเผ่าต่าง ๆ ในพื้นที่อำเภอลี้ ให้ความเคารพนับถือพระสงฆ์ที่มีศิลาจาริยวัตรและประพฤติดีปฏิบัติชอบ สามารถสั่งสอนให้ชนเผ่าต่าง ๆ เป็นคนดีมีคุณธรรม และรักษาศีลได้ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ได้แก่ ครูบาเจ้าศรีวิชัย พระครูบาเจ้าอภิชัย

ขาวปี และครูบาเจ้าชัยยะวงศาพัฒนา ดังนั้นเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว สามารถกระทำได้โดยการศึกษาค้นคว้า และ รวบรวมใช้หลักธรรมคำสอนของครูบาทั้งสามท่าน ซึ่งสามารถสรุปเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา ดังนี้ คือ

1. ครูบาเจ้าชัยยะวงศาพัฒนา ท่านเลือกใช้รูปแบบการเผยแผ่ธรรมะโดยการเล่านิทานเพื่อให้เข้าใจได้ง่าย เนื่องจากชาวบ้านเป็นชนเผ่าที่ชอบการเล่าเรื่องที่สนุกสนานมากกว่าสอนธรรมะโดยตรง ดังนั้นประเด็นที่นักเรียนขาดเรียนไม่เห็นความสำคัญของการเรียนหรือเรียนไม่เข้าใจในเนื้อหาตรง ๆ ที่แปลกแยกจากวิถีชีวิต ครูอาจจะให้นักเรียนต้องท่องจำหรือทำในสิ่งที่แปลกแยกจากวัฒนธรรมเดิมหรือบทเรียนไม่มีความน่าสนใจ นำไปใช้ในชีวิตประจำวันไม่ได้ การบริหารจัดการห้องเรียนหรือกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงกิจกรรมการเรียนการสอนจึงควรประยุกต์ใช้เทคนิคของครูบาเจ้าชัยยะวงศาพัฒนาด้วยการบริหารโรงเรียนที่เริ่มจากการเล่านิทานหน้าเสาธงโดยสอดแทรกหลักธรรมเพื่อให้บรรยากาศของโรงเรียนไม่น่าเบื่อหน่าย นักเรียนก็จะเกิดความสนใจและมีความสุขในการมาโรงเรียน เช่นนำเอาคำสอนของครูบาเจ้าชัยยะวงศาพัฒนาที่ท่านมักสอนเสมอคือ *‘เสียมบ่คมหื้อใส่ด้ามหนัก คนบ่มีความรู้หื้อหมั่นศึกษา’* เพื่อสร้างบรรยากาศสร้างแรงจูงใจการทำงานของคณะครูและรวมถึงให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญในการมาโรงเรียน นอกจากนี้การเล่าเรื่องนิทานเพื่อแทรกหลักธรรม เช่น เรื่อง *“สี่หูห้าตา”* ห้าตา คือ จุดรับรู้การมองเห็นของเรา มันจะสอดคล้อง กับศีล 5 ศีลข้อ 1-5 เปรียบเสมือนดวงตาทั้งห้าดวง หู คือ พรหมวิหาร 4 ซึ่งถือได้ว่าเป็นอาหารของ ศีล การที่ได้ยินอะไรมา แล้วนำมาประสมกับตา คนเราจะมีชีวิตอยู่ได้เพราะมีหูกับตา ถ้ามีแต่หูไม่มีตา ก็เหมือนคนที่ได้ยินมาแต่ไม่รู้ไม่ชี้ ได้ยินได้รู้แต่จับประเด็นไม่ได้ก็เหมือนคนพิการ คนเราต้องมีทั้งหูและตา ดังนั้น ดวงตาทั้งห้า อยู่ในศีล 5 ทุกสิ่งทุกอย่างเป็นการแสดงออกของเราเพื่อให้คนอื่นเขาเห็นว่า เราอยู่ในศีลและคนเราควรปฏิบัติอยู่ในศีล 5 ตลอดเวลา ส่วนหู คือ พรหมวิหาร 4 เราได้ยินอะไรมา ควรมีความเมตตา กลั่นกรอง ทั้งศีล 5 และพรหมวิหาร 4 ต้องใช้ประกอบพิจารณาคู่กันจะแยก จากกันไม่ได้

สำหรับการจัดการเรียนรู้แบบนิทาน (Tales Based Learning) เป็นอีกรูปแบบการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับการสอนนักเรียน และฝึกกระบวนการคิดของนักเรียน ผ่านผู้เล่า สารที่เล่าสู่การรับสารนั้น ๆ ซึ่งช่วยเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และวิถีการเรียนปนเล่นและเรียนรู้อย่างมีความสุข โดยเน้นที่การฟัง เป็นการเสริมปัญญาทางการฟัง (สุตมยปัญญา, การฟังอย่างลึกซึ้ง) เมื่อเปลี่ยนให้นักเรียนมาเป็นผู้เล่าประกอบละคร เป็นการเสริมทักษะการสื่อสาร การแสดงออก จินตนาการ ความเชื่อ และสมาธิ (จินตมยปัญญา, ภาวนามยปัญญา)

การเล่านิทานเป็นวิธีการให้ความรู้วิธีหนึ่งที่น่านำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มพหุวัฒนธรรม เนื่องจากจะทำให้เกิดการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในขณะที่ในการจัดการเรียนการสอนแบบนีนักเรียนจะเกิดความสนใจใคร่เรียนรู้ สามารถจดจำ กล้าแสดงออกและมีแรงจูงใจที่จะเปิดรับพฤติกรรมที่พึงปรารถนา นอกจากนั้นยังช่วยตอบสนองความต้องการของทั้งครูและนักเรียน เช่น ความสนใจอยากมีส่วนร่วม มีความอยากรู้อยากเห็น ความสัมฤทธิ์ผล ความต้องการเป็นที่ยอมรับ เนื้อหาของนิทานที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการดังกล่าว จะทำให้ทั้งคณะครูและนักเรียนเกิดความรู้สึกสมปรารถนาและมีความสุขกระตือรือร้นที่จะร่วมมือปฏิบัติงาน

และเรียนรู้ และเสริมสร้างความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ราชการและในขณะที่นักเรียนจะเรียนรู้ตามคำสอนของครูบาท่านเจ้าชัยยะวงศาพัฒนา

2. ครูบาเจ้าศรีวิชัย ใช้หลักการเสริมความมุ่งมั่น มีความตั้งใจแน่วแน่ในการฝึกฝนปฏิบัติธรรม เผยแผ่คำสอนและพระพุทธศาสนาโดยการสร้างวัด เขียนใบลานเผยแผ่พระธรรมคำสอน และบวชพระภิกษุสามเณรให้สืบทอดพระพุทธศาสนา จนประสบความสำเร็จโดยไม่หวั่นกับอุปสรรคต่าง ๆ จนประสบความสำเร็จและเป็นที่นับถือของคนล้านนาจนถึงปัจจุบัน และท่านมีความมุ่งมั่นในการทำงาน มีความตั้งใจและรับผิดชอบในการทำหน้าที่การงานด้วยความเพียรพยายาม อดทน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

ความมุ่งมั่นในการทำงานหรือการเรียน คือมีคุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจและรับผิดชอบในการทำหน้าที่การงานด้วยความเพียรพยายาม อดทน เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย ผู้ที่มุ่งมั่นในการทำงาน คือ ผู้ที่มีลักษณะซึ่งแสดงออกถึงความตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความเพียรพยายาม ทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ ในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วง ตามเป้าหมายที่กำหนดด้วยความรับผิดชอบ และมีความภาคภูมิใจในผลงาน โดยมีพฤติกรรมเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีความตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานให้แล้วเสร็จ มีการปรับปรุงและพัฒนาการทำงานด้วยตนเองและ ทุ่มเททำงาน อดทน ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน พยายามแก้ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานให้แล้วเสร็จ มีความชื่นชมผลงานด้วยความภาคภูมิใจ และฝึกฝนนักเรียนให้มีความเสียสละมีจิตสาธารณะทำงานช่วยเหลือคนอื่นโดยที่ไม่มีความเห็นแก่ตัว ด้วยคำสอนของครูบาเจ้าศรีวิชัย

3. ครูบาเจ้าอภิชัยขาวปี การสร้างสาธารณะประโยชน์เสียสละทำงานเพื่อสังคมและศาสนาของครูบาอภิชัยขาวปี เป็นการเคลื่อนพลังศรัทธาของคนในชุมชน การสร้างศาสนวัตถุหรือสาธารณูปโภคในแต่ละพื้นที่ ไม่ได้เป็นเพียงการทำให้มี สิ่งก่อสร้างเพื่อการใช้สอยทางศาสนาและทางโลกเพิ่มขึ้นเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างชุมชนและเครือข่ายทางศีลธรรมที่สมาชิกพยายามนำเอาคำสอน และวิธีปฏิบัติทางศาสนาแบบครูบามาใช้ โดยเฉพาะการถือศีลกินเจ ในตอนเริ่มต้นชุมชนดังกล่าวอาจมีจำนวนไม่มาก แต่เมื่อมีการก่อสร้างมากขึ้น จะมีผู้คนเข้ามาร่วมทำบุญเพิ่มขึ้น มีการนิมนต์ไปสร้างในพื้นที่ใหม่ ๆ มากขึ้น เป็น การขยายเครือข่ายออกไป ในแต่ละชุมชนที่นับถือครูบาขาวปีจะประกอบไปด้วย พระสงฆ์ มัคทายก ผู้นำชุมชน และชาวบ้านทั่วไป ที่จะทำหน้าที่รวบรวมวัตถุปัจจัยและชักชวนกันไปร่วม ทำบุญและลงแรงในสถานที่ก่อสร้างหรือวัดซึ่งเป็นที่พำนักของครูบา ศาสนวัตถุ และ สาธารณูปโภคที่ครูบาสร้างไว้นั้นเองที่เป็นเครื่องเตือนความทรงจำในการมาเยือนของครูบาขาวปี ซึ่งมีลักษณะของความผูกพันในเชิงการมีบุญคุณต่อวัดและชุมชนในพื้นที่ ซึ่งทำให้เกิดการ เชื่อมต่อกับครูบาขาวปีอย่างต่อเนื่องเรื่อยมา แม้เมื่อครูบาขาวปีมรณภาพไปแล้วก็ตาม ในทำนอง เดียวกัน เมื่อ ศาสนวัตถุและสาธารณูปโภคที่ครูบาสร้างไว้เสื่อมสภาพหรือเสื่อมสลายไปและมี การสร้างใหม่ความทรงจำเหล่านั้นก็อาจถูกลบเลือนไปด้วย

จิตสาธารณะ หรือการมีความเสียสละในการมีส่วนร่วมในกิจกรรม คือ การมีคุณลักษณะที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคมด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น โดยไม่หวังผลตอบแทน ผู้ที่มีจิตสาธารณะ คือ ผู้ที่มีลักษณะเป็นผู้ให้และช่วยเหลือผู้อื่น แบ่งปันความสุขส่วนตนเพื่อทำประโยชน์แก่ส่วนรวม เข้าใจ เห็นใจผู้ที่มีความ

เดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยแรงกาย สติปัญญาลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดในชุมชน โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน โดยมีพฤติกรรม คือ ช่วยพ่อแม่ผู้ปกครอง ครูทำงานด้วยความเต็มใจ อาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญาโดยไม่หวังผลตอบแทน มีการ แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สิน และอื่น ๆ และช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น ดูแล รักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวมตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น

โดยมีแนวทางในการดำเนินการดังต่อไปนี้ คือ โรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนาได้นำหลักคำสอนของท่านครูบาทั้ง 3 ท่าน มาปรับใช้ในการบริหารจัดการ โดยการบูรณาการหลักคำสอนของครูบาทั้ง 3 ท่าน เข้ากับหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การปรับหลักคำสอนให้นักเรียนปฏิบัติเป็นกิจกรรมประจำวัน และการกำหนดโครงการในแผนปฏิบัติการของทางโรงเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามหลักคำสอนของท่านครูบา โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

1. การบูรณาการหลักคำสอนของครูบาทั้ง 3 ท่าน เข้ากับหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา ผ่านการบริหารโรงเรียนตั้งแต่การวางแผน (Planning) ดำเนินตามแผน (Doing) ตรวจสอบการบริหาร (Checking) ปรับปรุง (Action) รวมถึงรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดย มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกระบวนการพัฒนาผู้เรียน ด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตร ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมและชิ้นงานในรายวิชานั้น ๆ เป็นต้น

ในส่วนของโครงการและกิจกรรมที่ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาครูผู้สอน ผู้เรียนทั้งทางในด้านวิชาการและด้านคุณธรรม จริยธรรม คือ โรงเรียนได้จัดให้มีโครงการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียน โครงการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ตลอดถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต เป็นจัดโครงการและกิจกรรมที่ส่งผลด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นโครงการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนเพื่อให้ปรับตัวอยู่ในสังคมที่มีการแปลกแยกจากวัฒนธรรมเดิมและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยบริหารจัดการผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ในรูปแบบการเล่านิทานประกอบ เช่น กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในโรงเรียน กิจกรรมไหว้พระสวดมนต์ กิจกรรมไหว้ครู กิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ เป็นต้น และโครงการปฏิบัติธรรมประจำปีตามหลักคำสอนของ 3 ครูบาเจ้าทุกโครงการและกิจกรรมล้วนเน้นการบริหารจัดการที่มุ่งส่งผลให้ผู้เรียนมีความประพฤติด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสังคมและจิตสำนึกเป็นไปตามสมณะสารูป มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นความเป็นไทยเห็นคุณค่าเกี่ยวกับวัฒนธรรมดั้งเดิม ภูมิปัญญาไทย มีการยอมรับเหตุผลความคิดเห็นของผู้อื่นมีมนุษย์สัมพันธ์ดี มีวิธีการรักษาสุขภาพของตนเอง มีการรักษาอารมณ์และสุขภาพจิตให้ดีอยู่เสมอ มีการเรียนรู้และมีวิธีป้องกันตนเองจากการล่อลวง ข่มแหง รังแก ตลอดถึงไม่เพิกเฉยต่อการกระทำสิ่งที่ไม่ถูกต้อง และอยู่ร่วมกันด้วยดี

2. การปรับหลักคำสอนให้นักเรียนปฏิบัติเป็นกิจกรรมประจำวัน โดยการบริหารจัดการโรงเรียนและการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดชัยยะวงศาได้บริหารตามหลักคำสอนของครูบาเจ้าชัยยะวงศา ในการบริหารจัดการเรียนการสอนได้ประยุกต์คำสอนบูรณาการในวิชาสามัญและวิชาพระพุทธศาสนา เป็นหลัก แต่ในการบริหารจัดการจะจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับคำสอนของครูบา อาทิเช่น กิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระ นั่งสมาธิ ในแบบของสายครูบา และมีกิจกรรมทัศนศึกษานอกโรงเรียนโดยการไปสถานที่จริง เช่น วัดบ้านปางศึกษาชีวประวัติของครูบาเจ้าศรีวิชัยและคำสอน วัดพระพุทธบาทผาหนามศึกษาชีวัติประวัติของครูบาเจ้าอภิชัยขาวปีและคำสอนของครูบา วัดพระพุทธบาทห้วยต้ม ศึกษาชีวัติประวัติของครูบาเจ้าชัยยะวงศาพัฒนา รวมถึงศึกษาประเพณีวัฒนธรรม นอกจากนี้การบริหารจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้ยึดและประยุกต์สอดแทรกคำสอนของสามครูบา เช่น กิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในโรงเรียน กิจกรรมวันไหว้ครู กิจกรรมส่งเสริมชุนชนสัมพันธ์ กิจกรรมรณรงค์ป้องกันยาเสพติด เป็นต้น

3. การจัดทำแผนปฏิบัติการบริหารงานของโรงเรียนเพื่อส่งผลการพัฒนาผู้เรียนตามหลักคำสอนของท่านครูบา กล่าวคือในโครงการการส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน จัดให้มีรูปแบบการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยทั้งโรงเรียน จัดกิจกรรมไหว้พระ สวดมนต์ นั่งสมาธิ กิจกรรมไว้ครู กิจกรรมส่งเสริมชุมชนสัมพันธ์ กิจกรรมรงค์ป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน มุ่งเพื่อปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ให้แก่นักเรียนและให้นักเรียนตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และให้นักเรียนได้เห็นความสำคัญของกิจกรรมต่าง ๆ และปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรมและศาสนาประจำชาติให้คงอยู่ตลอดไป โดยสอดคล้องกับคำสอนครูบาศรีวิชัย ครูบาขาวปีและครูบาเจ้าชัยยะวงศาพัฒนา

ผลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม

จากการสนทนากลุ่มร่วมกันโดยผู้วิจัย ผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารและครูหลังจากเสร็จสิ้นการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน ไปใช้ ในประเด็นว่าด้วยรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน ดังข้อมูลจากการสนทนากลุ่มต่อไปนี้

“...มีความพึงพอใจมาก เพราะการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา เป็นโรงเรียนแผนกสามัญศึกษา ที่ให้ความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม โดยมีนักเรียนที่เป็นพระภิกษุและสามเณร ฉะนั้นในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการที่จะบูรณาการประยุกต์หลักธรรมคำสอนของครูบาศรีวิชัย ครูบาเจ้าอภิชัยขาวปีและครูบาเจ้าชัยยะวงศาพัฒนาเข้ามามีบทบาทสอดแทรกในหลักสูตรสถานศึกษา ที่ครูต้องเชื่อมโยงหลักธรรมเข้าสู่เนื้อหาในรายวิชาที่สอน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ข้อวัตรปฏิบัติให้เหมาะสมกับสมณะสารูปในการเป็นศาสนทายาทที่ดี...” (สนทนากลุ่ม, 20 สิงหาคม 2565)

“...มีความพึงพอใจมาก เพราะในกิจกรรมประจำวันของสถานศึกษา ทั้งผู้บริหาร บุคลากรครูและนักเรียน ต้องปฏิบัติคือหน้าที่ในการทำงานที่ตัวเองต้องรับผิดชอบในแต่ละงานที่ได้รับ

มอบหมาย ถือเป็นคุณธรรมคือความตั้งใจในการทำงานที่จะให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ และการบูรณาการกับกิจกรรมประจำวันของสถานศึกษาต้องมีรูปแบบของกิจกรรมมุ่งเน้นให้นักเรียนมีความเป็นจิตอาสาเสียสละจนนักเรียนปฏิบัติแล้วเกิดความตระหนักถึงความมีจิตอาสาตามแนวทางของครูบาเจ้าศรีวิชัย ครูบาเจ้าอภิชัยขาวปีและครูบาเจ้าชัยยะวงศาพัฒนาที่เป็นต้นแบบการพัฒนาวัดและพัฒนาโรงเรียน แล้วนำมาใช้ในชีวิตประจำวันได้...” (สนทนากลุ่ม, 20 สิงหาคม 2565)

“...มีความพึงพอใจมาก เพราะสถานศึกษามีการจัดโครงการหรือกิจกรรรมที่สอดคล้องกับหลักธรรม ตลอดถึงส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้เรียน เช่น โครงการปฏิบัติธรรมประจำปี กิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ และกิจกรรมไหว้พระสวดมนต์ทำสมาธิ เป็นต้น โครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ล้วนสร้างความตระหนักให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ในข้อวัตรปฏิบัติของครูบาอาจารย์ที่เคยสั่งสอนมา และเจริญรอยตามในคุณงามความดีนั้น ๆ และได้สอดคล้องกับหลักธรรมของครูบา เช่น ความมุ่งมั่น การมีจิตสาธารณะเพื่อส่วนรวม เป็นต้น...” (สนทนากลุ่ม, 20 สิงหาคม 2565)

“...มีความเหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเป็นการจัดการศึกษาที่มีพระภิกษุสามเณร ฉะนั้นจึงมีความเหมาะสมอย่างยิ่งในการที่จะนำทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนามาบริหารจัดการในโรงเรียนพระปริยัติธรรม เพื่อให้ผู้บริหารบุคลากรครูและนักเรียนได้ปฏิบัติตนให้ถูกต้อง และเหมาะสมตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา...” (สนทนากลุ่ม, 20 สิงหาคม 2565)

“...ข้อเสนอแนะ ในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ควรมีการบูรณาการในการทำงานในเชิงประจักษ์ให้เห็นเป็นที่ชัดเจน ในสถานศึกษาต้องมีการประชุมพูดคุย นำเสนอ สรุปและเมินผลงานที่รับผิดชอบ พร้อมนำเสนอปัญหาหรืออุปสรรคตลอดถึงแนวทางในการแก้ไขในงานนั้น ๆ อย่างตอเนื่อง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในหารบริหารจัดการภายในโรงเรียนพระปริยัติธรรม และการบูรณาการอย่างให้มีรูปแบบหรือแนวที่หลากหลายเพื่อที่จะได้มีเส้นทางการบริหารหรือแนวทางที่มีความแตกต่างและหลากหลาย สามารถนำมาปรับใช้ได้หลายรูปแบบ...” (สนทนากลุ่ม, 20 สิงหาคม 2565)

กล่าวโดยสรุปผลการสนทนากลุ่มเพื่อยืนยันรับรองประสิทธิภาพ ผู้วิจัยนำรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน ไปปฏิบัติจริง ทุกคนเห็นสอดคล้องกันว่า รูปแบบการการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูนตามประเด็นการสนทนา คือ กระบวนการของรูปแบบการบูรณาการมีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน นำไปใช้กับบริบท/กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีความถูกต้องที่สุด มีผลการประเมินเป็นที่ยอมรับได้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับบริบทอื่น ๆ ที่ใกล้เคียงกันได้ และ ช่วยให้ครูและนักเรียนได้พัฒนาตนเองในการปรับปรุงการเรียนการสอน พัฒนาความรู้ ความสามารถในด้านการบูรณาการสอน กิจกรรมและโครงการ จากการใช้รูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนา

ในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูนทำให้สามารถยืนยันได้ว่า สามารถพัฒนาคุณภาพของครู ให้สูงขึ้นและนักเรียนมีพัฒนาการด้านการเรียนรู้ที่สูงขึ้น

4.3 ผลการทดลองรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพระพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน

4.3.1 กำหนดกลุ่มเป้าหมายการนำรูปแบบการการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพระพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดชัยยะวงศาพัฒนา โดยใช้คำสอนสามครูบา ได้แก่ 1) ผู้บริหาร จำนวน 2 ท่าน 2) ครูผู้สอน จำนวน 6 ท่าน นำเอาคำสอนครูบาไปบูรณาการดังนี้ 1.การบูรณาการคำสอนครูบาเข้ากับหลักสูตรสถานศึกษา 2.การบูรณาการเข้ากับกิจกรรมประจำวันของสถานศึกษา 3. การบูรณาเข้ากับโครงการและกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา

4.3.2 กำหนดแบบแผนการใช้รูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพระพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน ดังนี้

1) การนำรูปแบบฯ บูรณาการเข้ากับหลักสูตรสถานศึกษา โดยระบุลงในแผนการจัดการเรียนรู้ ตามรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพระพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน ซึ่งในแผนการจัดการเรียนรู้ระบุถึง

- ประเด็น / เนื้อหาที่นำมาบูรณาการสอดรับกับวิชาพุทธประวัติ สาวกพระพุทธเจ้า
- ประเด็น/เนื้อหาคำสอนของครูบาที่นำมาบูรณาการไม่ขัดแย้งกับหลักธรรมของพระพุทธเจ้า
- คำสอนของครูบาสามารถนำมาบูรณาการและเสริมวิชาสังคมศึกษาหลักสูตรท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม

2) การนำรูปแบบฯ บูรณาการเข้ากับกิจกรรมประจำวันของสถานศึกษา พิจารณาจากการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการบูรณาการ ทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพระพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน โดยมีรายละเอียด คือ

- การบูรณาการคำสอนครูบาเข้ากับหลักสูตรสถานศึกษา
- คำสอนของครูบาสามารถนำมาบูรณาการกับกิจกรรมสวดมนต์ ไหว้พระตอนเย็นได้อย่างเหมาะสม
- คำสอนของครูบาสามารถนำมาบูรณาการกับกิจกรรมของสงฆ์ได้อย่างเหมาะสม
- คำสอนของครูบาสามารถนำมาบูรณาการและเสริมกิจกรรมช่วยกันทำความสะอาดโรงเรียนช่วงเช้าก่อนเรียนได้อย่างมีคุณค่า

3) การนำรูปแบบฯ บูรณาเข้ากับการบริหารจัดการโครงการและกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา โดยพิจารณาจาก ผลที่เกิดกับบุคลากร ผู้เรียน รูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพระพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- คำสอนของครูบาสามารถนำมาบูรณาการและเสริมการบริหารโครงการปฏิบัติธรรมประจำปีให้มีคุณค่าสูงขึ้น

- คำสอนของครูบาสามารถนำมาบูรณาการและเสริมการบริหารกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชาวันอาสาฬหบูชาได้อย่างเหมาะสม

- คำสอนของครูบาสามารถนำมาบูรณาการและเสริมการบริหารกิจกรรมพิธีวันไหว้ครูให้มีคุณค่าสูงขึ้น

- คำสอนของครูบาสามารถนำมาบูรณาการรูปแบบการบริหารเสริม กิจกรรมสวดมนต์ ทำสมาธิกรรมฐานได้อย่างมีคุณค่าและเหมาะสม

- คำสอนของครูบาสามารถนำมาบูรณาการและเสริมเติมเต็มในการบริหารกิจกรรมทัศนศึกษาประวัติครูบามากยิ่งขึ้น

4.4 ผลการประเมินรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน

ผู้วิจัยดำเนินการประเมินรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน โดยใช้แบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจ เพื่อเป็นการประเมินรูปแบบ โดยผู้วิจัยนำผลจากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ และสังเคราะห์คำตอบ ตลอดจนข้อเสนอแนะเพิ่มเติมมีผลการดำเนินการ ดังนี้

จากหัวข้อแบบสอบถามความพึงพอใจที่ถามถึงความพึงพอใจเกี่ยวกับหลักการและเหตุผลที่ชัดเจนของรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน กลุ่มเป้าหมายตอบไปในทิศทางเดียวกันว่ามีความพึงพอใจมาก โดยหลักการและเหตุผลเกี่ยวกับการดำเนินงานของรูปแบบมีความชัดเจน สอดคล้องกับสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา ที่เป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่มีหลักการดำเนินงานแตกต่างจากโรงเรียนอื่นทั่วไป และจากข้อเสนอแนะเพิ่มเติม สามารถสังเคราะห์ได้ว่าในการกำหนดหลักการและเหตุผลอาจนำหลักจากครูบาเจ้าท่านอื่นที่มีแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนมาร่วมด้วย

จากหัวข้อแบบสอบถามข้อที่ 2 ที่กล่าวถึงความพึงพอใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนของรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน นั้น กลุ่มเป้าหมายตอบในทิศทางเดียวกันคือ มีความพึงพอใจและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการระบุวัตถุประสงค์ว่า ควรมีการระบุให้ชัดเจนถึงชนเผ่าหรือชาติพันธุ์ที่ต้องการศึกษา หรือการวิจัยในครั้งต่อไปควรมีการบูรณาการชนเผ่าหรือชาติพันธุ์อื่น ๆ ด้วย

หัวข้อแบบสอบถามข้อที่ 3 ความพึงพอใจเกี่ยวการดำเนินงานตามรูปแบบการบูรณาการทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน กลุ่มเป้าหมายกล่าวว่า มีความพึงพอใจมาก เนื่องจากเป็นการบูรณาการเข้ากับการบริหารงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่มีการนำหลักปฏิบัติของบุคคลต้นแบบ โดยนำหลักความเชื่อ ความเคารพนับถือที่นักเรียนและคนในท้องถิ่นมาเป็นเป้าหมายในการดำเนินงาน

หัวข้อที่ 4 ความพึงพอใจเกี่ยวกับการนำไปใช้ในสถานการณ์จริงของรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน กลุ่มเป้าหมายให้คำตอบเช่นเดียวกับข้อที่ 3 คือ มีความพึงพอใจมาก เนื่องจากเป็นการนำปัญหา หรือสถานการณ์ที่พบมาทำการวิเคราะห์เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้จริง ส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนการที่ดีขึ้น จากผลการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบดังกล่าว และการทำกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการ และกิจกรรมอื่น ๆ ที่มีการนำหลักความเชื่อ หลักปฏิบัติของครูบาเจ้าที่ได้รับการเคารพนับถือของคนในท้องถิ่นมาปฏิบัติกับกิจกรรมในโรงเรียนได้จริงและมีคุณภาพ

และหัวข้อที่ 5 ความพึงพอใจเกี่ยวกับประโยชน์ที่เกิดขึ้นหลังการใช้รูปแบบของรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน กลุ่มเป้าหมายกล่าวว่าโดยภาพรวมมือความพึงพอใจกับประโยชน์ที่เกิดขึ้นหลังการใช้รูปแบบและในอนาคตต่อไปสามารถพัฒนารูปแบบดังกล่าวในการบูรณาการกับชนเผ่าหรือชาติพันธุ์อื่น ๆ ได้ ถือว่าเป็นการพัฒนาที่มีคุณภาพและเกิดความยั่งยืน

บทที่ 5
สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เรื่อง การบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการ 3) เพื่อทดลองรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการ และ 4) เพื่อประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบการการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยมีขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน

ตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน

ตอนที่ 3 ทดลองรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน

ตอนที่ 4 ประเมินรูปแบบการการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

5.1.1 จากสภาพความคาดหวังและสภาพเป็นจริงในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน ด้านหลักสูตรสถานศึกษา แนวทางการจัดกิจกรรมประจำวันและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนนั้น ควรมีการบูรณาการกับคำสอนของพระสงฆ์ ครูบา ที่คนในชุมชนเคารพนับถือเข้าไปด้วยตลอดกจนการนำความรู้เข้ามาประยุกต์ใช้กับกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่มีอย่างหลากหลาย ซึ่งอาจจะต้องมีส่วนเพิ่มเติมในการนำมาใช้บูรณาการเข้ากับหลักสูตรที่มีอยู่ในปัจจุบัน ทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐาน ตลอดถึงส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมให้กับผู้เรียนด้วยการจัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ ซึ่งล้วนสร้างความตระหนักให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนเพิ่มขึ้น มีกิจกรรมเสริมที่มีการสอดแทรกคติธรรมเพื่อเพิ่มพูน หรือเสริมสร้างจริยธรรมของผู้เรียนลงไปด้วย อีกทั้งเนื้อหาที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนควรมีการปรับให้เข้ากับทุนทางวัฒนธรรมของพระสงฆ์ที่เป็นชนเผ่ามาจากหลากหลายที่มา มีกิจกรรมทางศาสนาที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมชนเผ่า ทั้งที่เป็นศาสนกิจประจำวันหรือกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการประจำปี มีรูปแบบการบริหารจัดการที่สอดแทรกกิจกรรม

จิตอาสาตามแบบแผนการปฏิบัติตนของครูบาเจ้าศรีวิชัย กำหนดกิจกรรมประจำวันที่เสริมสร้างจิตอาสาร่วมกับชุมชนให้นักเรียนสามารถปฏิบัติตนจนเป็นกิจวัตร ทุกวัน ทุกที่ และควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางของครูบาเจ้าชัยยะวงศาพัฒนาที่สอนด้วยการเล่านิทาน จะเป็นการสอนที่เข้าใจได้ง่าย แก้ไขปัญหาการที่นักเรียนไม่เข้าใจในเรื่องของการเรียนหรือไม่มีความสนใจในการเรียน และควรมีการปรับปรุงหลักสูตรสม่ำเสมอให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยและมีหลักสูตรท้องถิ่นเพิ่มเติม เช่นเดียวกับโรงเรียนทั่วไปที่มีหลักสูตรท้องถิ่นเพิ่มเข้ามา

5.1.2 ผลการพัฒนารูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการ ได้ผลสรุป ดังนี้

โรงเรียนสามารถนำหลักคำสอนของครูบาเจ้าศรีวิชัย คือ เสริมสร้างความมุ่งมั่น หลักคำสอนของครูบาเจ้าอภิชัยขาวปี คือ หลักการสร้างสาธารณะประโยชน์ และมีจิตเสียสละ และหลักคำสอนของครูบาเจ้าชัยยะวงศาพัฒนา คือ หลักการบริหารโรงเรียนเริ่มจากการจัดกิจกรรมหน้าเสาธงสอนด้วยนิทานแทรกหลักธรรม เข้ากับการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม โดยการบูรณาการเข้ากับการบริหารจัดการโรงเรียนใน 3 รูปแบบ คือ

1) การบูรณาการกับหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา ผ่านการบริหารและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2) การบูรณาการกับกิจกรรมหน้าเสาธงเพื่อปลูกฝังหลักการ คำสอนของท่านครูบาในตอนเช้าประจำวันของโรงเรียน

3) การบูรณาการและกับโครงการในแผนปฏิบัติการของทางโรงเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามหลักคำสอนของท่านครูบาเจ้า ทั้ง 3 ท่าน

ซึ่งจากการสนทนากลุ่มจากผู้เชี่ยวชาญพบว่ารูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน มีความเหมาะสม สามารถนำไปใช้ในการบริหารจัดการในโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูนได้

5.1.3 ผลการทดลองรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการ ได้ผลสรุป ดังนี้

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้บริหารและครู มีการนำรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพระพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน บูรณาการเข้ากับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โดยระบุลงในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ในแผนการจัดการเรียนรู้ระบุถึงประเด็น/เนื้อหาที่นำมาบูรณาการสอดรับกับวิชาพุทธประวัติสาวกพระพุทธเจ้า โดยที่เนื้อหาคำสอนของครูบาที่นำมาบูรณาการไม่ขัดแย้งกับหลักธรรมของพระพุทธเจ้า และมีการคำสอนของครูบาสามารถนำมาบูรณาการและเสริมวิชาสังคมศึกษา และในด้านการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพระพุทธศาสนาเข้ากับการบริหารจัดการกิจกรรมประจำวันของสถานศึกษา พบว่า จากการจัดการเรียนรู้ ตามรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพระพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน มีการบูรณาการคำสอนครูบาเข้ากับกิจกรรมเพื่อเป็นแรงจูงใจมาเรียนของนักเรียน เริ่มจากกิจกรรมเล่านิทานหน้าเสาธงทุกเช้าและบูรณาการในหลักสูตรสถานศึกษาทุกรายวิชา การประยุกต์คำสอนของครูบาสามารถนำมาบูรณาการกับกิจกรรมสวดมนต์ ไหว้พระตอนเย็นได้

ตลอดจนนำมาบูรณาการกับกิจกรรมของสงฆ์ และการนำหลักคำสอนของครูบาเจ้าทั้ง 3 ท่าน มาบูรณาการและเสริมกิจกรรมช่วยกันทำความสะอาดโรงเรียนช่วงเช้าก่อนเรียนได้ และการนำรูปแบบฯ บูรณาเข้าการกับโครงการและกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา โดยพิจารณาจากผลที่เกิดกับผู้เรียน รูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพระพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน โดยมีการนำหลักคำสอนของครูบาเจ้าทั้ง 3 ท่าน มาบูรณาการส่งเสริมโครงการปฏิบัติธรรมประจำปี บูรณาการเสริมกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชาวันอาสาฬหบูชาที่สอดแทรกวัฒนธรรมท้องถิ่น (ทุนทางวัฒนธรรม) เสริมกิจกรรมพิธีวันไหว้ครู เสริมกิจกรรมสวดมนต์ ทำสมาธิกรรมฐานและเสริมเติมเต็มในกิจกรรมทัศนศึกษาติดตามประวัติครูบาเจ้าทั้ง 3 ท่าน

5.1.4 ผลการประเมินรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน ได้ผลสรุป ดังนี้

ผลการประเมินรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน โดยใช้แบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจ เพื่อเป็นการประเมินรูปแบบ ซึ่งมีหัวข้อแบบสอบถามทั้งหมด 5 หัวข้อ คือ

1. ความพึงพอใจที่ถามถึงความพึงพอใจเกี่ยวกับหลักการและเหตุผลที่ชัดเจนของรูปแบบ
2. ความพึงพอใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนของรูปแบบ
3. ความพึงพอใจเกี่ยวการดำเนินงานตามรูปแบบ
4. ความพึงพอใจเกี่ยวกับการนำไปใช้ในสถานการณ์จริงของรูปแบบ
5. ความพึงพอใจเกี่ยวกับประโยชน์ที่เกิดขึ้นหลังการใช้รูปแบบ

ซึ่งโดยภาพรวมพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจมาก เป็นรูปแบบที่มีการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ตรงจุดและสอดคล้องกับการดำเนินงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรมตลอดจนต้องการให้มีแนวทางการพัฒนารูปแบบดังกล่าวต่อเพื่อขยายผลการดำเนินงานไปยังชนเผ่าหรือชาติพันธุ์อื่น ๆ เพื่อเกิดความยั่งยืนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมต่อไป

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัย การใช้รูปแบบการการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม จังหวัดลำพูน ทั้ง 4 ประเด็น คือ 1) สภาพการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน 2) การพัฒนารูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการ 3) การทดลองรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการ และ 4) การประเมินรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

5.2.1 จากผลการศึกษาสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน

พบว่า การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมจากกระทรวงศึกษาธิการ สามารถนำมาใช้กับโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนาได้ ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานพุทธศาสนาแห่งชาติ (2546, หน้า 16-17) ที่ได้ระบุว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาจัดตั้งขึ้นเพื่อให้พระภิกษุสามเณรได้มีโอกาสศึกษาสายสามัญตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย โดยเทียบชั้นมัธยมศึกษาสายสามัญ จัดหลักสูตรให้มีวิชาที่เหมาะสมแก่สภาวะของพระภิกษุสามเณรที่ศึกษาได้โดยไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย แต่ทั้งนี้การบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมจากกระทรวงศึกษาธิการ ไม่เหมาะสม เนื่องจากเพราะว่า นักเรียนมีพฤติกรรมและพื้นฐานทางวัฒนธรรมชนเผ่าต่างกัน กล่าวคือ มีความเชื่อพื้นฐานในการนับถือผี ซึ่งนักเรียนที่มาศึกษาในโรงเรียนแห่งนี้ มาจากหลากหลายชนเผ่า ซึ่งมีความเชื่อที่ถูกขัดเกลาแตกต่างกันตามพื้นฐานความเชื่อของครอบครัวที่ติดตัวมา ทั้งความแตกต่างและความคาดหวังของผู้ปกครองล้วนมีอิทธิพลทำให้พฤติกรรมของนักเรียนแตกต่างกันไป สร้างปัญหาให้กับการบริหาร งานของสถานศึกษาซึ่งมีกรอบ ปรัชญา แนวคิด หลักการที่รับมาจากต้นสังกัด นอกจากนี้การมีพื้นฐานการใช้ภาษาประจำชนเผ่า ซึ่งเป็นเสมือนภาษาแม่ของนักเรียน ส่งผลให้นักเรียนเข้าถึงเทคโนโลยีที่จำเป็นในการศึกษาได้ยาก นักเรียนไม่สามารถเข้าใจข้อมูลสารสนเทศได้ ซึ่งมีผลทำให้นักเรียนในกลุ่มดังกล่าว มีปัญหาการขาดเรียน ไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของสถานศึกษา ตลอดจนมีปัญหาในด้านการเข้าถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัย ของโกศล เพียรสา (2555, บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา พบว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรมมีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านผลผลิต ต้องพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสนใจในกิจของสงฆ์ และการรักษาระเบียบวินัย ความรับผิดชอบกิจกรรมการเรียนรู้ทางพระพุทธศาสนาในโรงเรียนพระปริยัติธรรม และแนวทางในการปรับปรุงรูปแบบในการบริหารจัดการให้เหมาะสม สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนาสามารถกระทำได้ โดยใช้หลักธรรมคำสอนของครูบาเจ้าศรีวิชัย ครูบาเจ้าอภิชัยขาวปี และครูบาเจ้าชัยยะวงศาพัฒนา มาบูรณาการในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูนในด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กิจกรรมประจำวัน และกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ ชลธิชา ทิพย์ดวงตา และคณะ (2565, บทคัดย่อ) ที่ทำการศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยใช้ชุมชนเป็นฐานแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจิตรู้เคารพ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ความต้องการการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ควรมีครูผู้สอนและครูภูมิปัญญาท้องถิ่นชาวบ้าน แสดงความต้องการการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญา ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการนำความรู้ หรือหลักธรรมคำสอนของครูบาเจ้าที่ชุมชนหรือคนในท้องถิ่นเคารพนับถือมาบูรณาการเข้ากับหลักสูตรสถานศึกษารวมถึงกิจกรรมที่ปฏิบัติประจำวันและกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการสถานศึกษาร่วมด้วย

5.2.2 จากผลการพัฒนารูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน

พบว่า รูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน ที่พัฒนาขึ้นโดยการบูรณาการหลักธรรมคำสอนของครูบาเจ้า จำนวน 3 ท่าน ที่องค์ประกอบของรูปแบบประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) กระบวนการพัฒนาและ 5) การวัดและประเมินผล องค์ประกอบทั้ง 5 ด้านของรูปแบบนั้น สอดคล้องกับแนวคิดของ ชิรวัฒน์ นิจเนตร (2560, หน้า 71-102) ที่ได้ เสนอแนะไว้ว่ารูปแบบมีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) วัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย 2) ตัวแปรหรือปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ระบบหรือโครงสร้าง 3) กลไกหรือกระบวนการทำงาน 4) ข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีที่ใช้ในรูปแบบ 5) บริบทหรือสภาพแวดล้อม และจากการสนทนากลุ่มของผู้เชี่ยวชาญทุกคนเห็นสอดคล้องกันว่า รูปแบบการการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน ตามประเด็นการสนทนากลุ่มจากผู้เชี่ยวชาญ คือ กระบวนการของรูปแบบการบูรณาการมีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน นำไปใช้กับบริบท/กลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีความถูกต้องที่สุด มีผลการประเมินเป็นที่ยอมรับได้ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับบริบทอื่น ๆ ที่ใกล้เคียงกันได้ และช่วยให้ครูและนักเรียนได้พัฒนาตนเองในการปรับปรุงการเรียนการสอน พัฒนาความรู้ ความสามารถในด้านการบูรณาการสอน กิจกรรม และโครงการ จากการใช้รูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูนทำให้สามารถยืนยันได้ว่า สามารถพัฒนาคุณภาพของครู ให้สูงขึ้นและนักเรียนมีพัฒนาการด้านการเรียนรู้ที่สูงขึ้น และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ สมชัย จรรยาไพบูลย์ (2555, หน้า 13) ที่ได้สรุปไว้ว่า รูปแบบเป็นแบบอย่างในการดำเนินการใด ๆ ที่แสดง หรืออธิบายให้เห็นถึงโครงสร้างทางความสัมพันธ์ขององค์ประกอบที่สำคัญของสิ่งที่ศึกษาให้สามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้นหรือซับซ้อนก็ได้เช่นกัน โดยมีรายละเอียดขององค์ประกอบของรูปแบบขึ้นอยู่กับลักษณะของปรากฏการณ์วัตถุประสงค์ของผู้สร้างและการพัฒนารูปแบบเป็น

5.2.3 จากผลการทดลองรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน

พบว่าผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ผู้บริหารและครู มีการนำรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพระพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน บูรณาการเข้ากับหลักสูตรสถานศึกษา โดยระบุลงในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ในแผนการจัดการเรียนรู้ระบุถึงประเด็น/เนื้อหาที่นำมาบูรณาการสอดรับกับวิชาพุทธประวัติสาวกพระพุทธเจ้า โดยที่เนื้อหาคำสอนของครูบาที่นำมาบูรณาการไม่ขัดแย้งกับหลักธรรมของพระพุทธเจ้า และมีการคำสอนของครูบาสามารถนำมาบูรณาการและเสริมวิชาสังคมศึกษา ซึ่งจากการปฏิบัติตามแนวทางของรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพระพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน เป็นไปด้วยความคล่องตัวนั้น อาจเนื่องมาจากคณะผู้บริหาร และคณะครูมีความรู้ทางการจัดการเรียนการสอนทางพระปริยัติธรรมอยู่แล้วและจากความศรัทธาพื้นฐานในครูบาเจ้าทั้ง 3 ท่าน จึงส่งผลให้การนำรูปแบบมาบูรณาการกับหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากแผนการจัดการเรียนรู้

สามารถทำได้และมีความสอดคล้องกัน ในด้านการนำรูปแบบการบูรณาทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพระพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน เข้ากับกิจกรรมประจำวันของสถานศึกษา จากการพิจารณาผลการการจัดการเรียนรู้ ทางโรงเรียนมีการบูรณาการคำสอนครูบาเข้ากับหลักสูตรสถานศึกษาทุกรายวิชา การนำคำสอนของครูบาสามารถมาบูรณาการกับกิจกรรมสวดมนต์ ไหว้พระตอนเย็นได้ตลอดจนนำมาบูรณาการกับกิจกรรมของสงฆ์ และการนำหลักคำสอนของครูบาเจ้าทั้ง 3 ท่าน มาบูรณาการและเสริมกิจกรรมช่วยกันทำความสะอาดโรงเรียนช่วงเช้าก่อนเรียนได้ อย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่องนั้น อาจเนื่องมาจาก กิจกรรมที่ปฏิบัติหรือกิจกรรมของสงฆ์ที่ปฏิบัติเป็นกิจวัตรประจำวันที่นักเรียนและผู้บริหารตลอดจนคณะครูได้ปฏิบัติเป็นประจำและต่อเนื่องอยู่แล้ว แต่มีการเพิ่มการนำหลักธรรมหรือหลักการดำเนินชีวิตของครูบาเจ้าทั้ง 3 ท่าน ผนวกเข้าไปด้วย อีกทั้งประกอบกับความศรัทธาและความนับถือในทั้ง 3 ท่าน จึงทำให้การปฏิบัติกิจกรรม หรือร่วมกิจกรรมสงฆ์ต่าง ๆ เป็นไปอย่างต่อเนื่องเห็นผลอย่างชัดเจนในแต่ละวัน และการนำรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพระพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน บูรณาเข้าการกับโครงการและกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา โดยพิจารณาจาก ผลที่เกิดกับผู้เรียน โดยมีการนำหลักคำสอนของครูบาเจ้าทั้ง 3 ท่าน มาบูรณาการส่งเสริมโครงการปฏิบัติธรรมประจำปี บูรณาการเสริมกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชาวันอาสาฬหบูชาที่สอดแทรกวัฒนธรรมท้องถิ่น (ทุนทางวัฒนธรรม) เสริมกิจกรรมพิธีวันไหว้ครู เสริมกิจกรรมสวดมนต์ ทำสมาธิกรรมฐานและเสริมเติมเต็มในกิจกรรมทัศนศึกษาติดตามประวัติครูบาเจ้าทั้ง 3 ท่าน ซึ่งทุกกิจกรรมสามารถดำเนินการไปได้อย่างมีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับจากภายนอก อาจเนื่องมาจาก การนำหลักคิดแนวทางปฏิบัติหรือหลักคำสอนของครูบาทั้ง 3 ท่านมาบูรณาการตามรูปแบบที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นนั้นสอดคล้องกับการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษาและครูบาทั้ง 3 ท่าน ยังเป็นที่ยอมรับนับถือของคนในพื้นที่และนักเรียนทุก ๆ คน จึงสามารถทำให้กิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนปฏิบัติการสถานศึกษาที่บูรณาการร่วมกันเป็นไปด้วยความคล่องตัวและเป็นที่ยอมรับจากชุมชนและบุคคลทั่วไป

5.2.4 จากผลการประเมินรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน

จากผลการประเมินรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน โดยใช้แบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจ ด้วยหัวข้อทั้งหมด 5 หัวข้อ และทุกหัวข้อได้รับความพึงพอใจมากจากกลุ่มเป้าหมายที่ตอบแบบสอบถามนั้น อาจเนื่องมาจากหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เกี่ยวกับการดำเนินงานของรูปแบบมีความชัดเจน สอดคล้องกับสภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาที่เป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่มีหลักการดำเนินงานแตกต่างจากโรงเรียนอื่นทั่วไป ตลอดจนการดำเนินงานตามรูปแบบ ยังเป็นไปตามขั้นตอนและเป็นรูปธรรม เนื่องจากเป็นการบูรณาการเข้ากับการบริหารงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่มีการนำหลักปฏิบัติของบุคคลต้นแบบ โดยนำหลักความเชื่อ ความเคารพนับถือที่นักเรียนและคนในท้องถิ่นมาเป็นเป้าหมายในการดำเนินงาน เป็นรูปแบบที่ใช้ได้ในสถานการณ์จริง เป็นการนำปัญหา หรือสถานการณ์ที่พบมาทำการวิเคราะห์เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้จริง ส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้น จากผลการจัดการเรียน

การสอนตามรูปแบบดังกล่าว และการทำกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการ และกิจกรรมอื่น ๆ ที่มีการนำหลักความเชื่อ หลักปฏิบัติของครูบาเจ้าที่ได้รับการเคารพนับถือของคนในท้องถิ่นมาปฏิบัติกับกิจกรรมในโรงเรียนได้จริงและมีคุณภาพ เป็นรูปแบบที่มีประโยชน์ต่อการบริหารจัดการในโรงเรียนพระปริยัติธรรม และในอนาคตต่อไปสามารถพัฒนารูปแบบดังกล่าวในการบูรณาการกับชนเผ่าหรือชาติพันธุ์อื่น ๆ ได้ ถือว่าเป็นการพัฒนาที่มีคุณภาพและเกิดความยั่งยืน

5.3 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะ ในการใช้รูปแบบการการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ได้แก่

5.3.1 ควรมีการบูรณาการในการทำงานในเชิงประจักษ์ให้เห็นเป็นที่ชัดเจน เช่น มีการประชุมพูดคุย นำเสนอ สรุปผล ประเมินผล นำเสนอปัญหาหรืออุปสรรคและแนวทางในการแก้

5.3.2 ควรมีการบูรณาการรูปแบบที่หลากหลายเพื่อที่จะ สามารถนำมาปรับใช้ได้หลายรูปแบบ

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

1) หนังสือทั่วไป

กรมการศาสนากระทรวงศึกษาธิการ. (2543). *พระราชบัญญัติการปกครองคณะสงฆ์ พ.ศ.2505*. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนากระทรวงศึกษาธิการ.

กิตติ ธีรศานต์. (2539). *เทคนิคการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา.* กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). *การคิดเชิงบูรณาการ.* พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : ซัคเซสมีเดีย.

_____. (2549). *การคิดเชิงวิเคราะห์.* พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ซัคเซสมีเดีย.

จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2555). *การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา.* กรุงเทพฯ : ทวีพริ้นท์ (1991) จำกัด.

จำรัส นองมาก. (2538). *เอกสารการวิจัยส่วนบุคคลลักษณะวิชา : สังคมจิตวิทยา เรื่อง การรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาโรงเรียนเอกชน : แนวทางพัฒนาเพื่อเสริมบทบาทการแบ่งเบาภาระของรัฐ.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

ชนาธิป พรกุล. (2561). *กระบวนการสร้างความรู้ของครู กรณีการสอนบูรณาการ.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2537). *การทดสอบประสิทธิภาพชุดการสอน.* เอกสารการสอนชุดวิชา เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา หน่วยที่ 1–5. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ทิศนา แขมมณี. (2540). *การวิจัยทางการศึกษา (Educational Research).* ใน ทิศนา แขมมณี และสร้อยสน สกลรัตน์ (บก.). แบบแผนและเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นันทิยา หุตานุวัตร และณรงค์ หุตานุวัตร. (2545). *SWOT : การวางแผนกลยุทธ์ธุรกจิชุมชน.* อุบลราชธานี : คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2544). *จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล.* กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.

ผ่องพรรณ ตรัยมงคลกูล และสุภาพ ฉัตราภรณ์. (2543). *การออกแบบการวิจัย.* พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พระคึกฤทธิ์ โสตฺถิผโล. (2555). *พุทธวัจน์ ฉบับก้าวย่าง อย่างพุทธะ.* กรุงเทพฯ : สุขภาพใจ.

พระเทพกวี. (2531). *เพื่ออนาคตของการศึกษาไทย.* กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2540). *พระพุทธศาสนาพัฒนาคนและสังคม.* กรุงเทพฯ : กรมการปกครอง.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2530). *ทางสายกลางของการศึกษาไทย.* กรุงเทพฯ : อมรินทร์พรินติ้งกรุ๊ฟ.

พระพุทธโฆษาจารย์, (2546). *คัมภีร์วิสุทธิมรรค*. แปลเรียบเรียงโดย สมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาจ อาสภมหา เถระ), พิมพ์ครั้งที่ 4, กรุงเทพ ฯ : บริษัท ประยูรวงค์พริ้นติ้ง จำกัด. ภาควิชาบริหารการศึกษาและอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์. (2561). *จำเป็นต้องปฏิรังสรรค์การศึกษาไทย.* กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มานพ พลไพรินทร์. (2539). *คู่มือการบริหารกิจการคณะสงฆ์.* กรุงเทพฯ : ชุติมาการพิมพ์

เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). *การบริหารและการนิเทศการศึกษาปฐมวัย.* กรุงเทพ ฯ : เอ พี กราฟฟิคดีไซน์.

รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. (2540). *ทุนวัฒนธรรม.* กรุงเทพฯ : พลีเพลส.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2548). *พจนานุกรมศัพท์ศาสนาสากล อังกฤษ –ไทย*. ฉบับราชบัณฑิตสถาน (พิมพครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ.

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2553). *การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. พิมพ์ครั้งที่ 4. สงขลา : นาศิลป์โฆษณา.

วัญญา วิศาลาภรณ์. (2540). *การวิจัยทางการศึกษา : หลักการและแนวทางการปฏิบัติการ.* กรุงเทพฯ : ต้นอ้อแกรมมี่.

วานิช มาลัย และอรสา ปานขาว. (2548). *วิธีการศึกษาทางนิเทศศาสตร์.* กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัย.* กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). *กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ.* กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส, (2550). *เบญจศีล เบญจธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 19. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

สมพิศ โห้งาม. (2553). *การบริหารสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา.* กรุงเทพฯ. ภาควิชาบริหารการศึกษาและอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สมหวัง พิธิยานุวัตน์. (2541). *วิธีวิทยาการประเมินทางการศึกษา.* กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2558). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2557*. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.

หวน พินธุพันธ์. (2550). *การบริหารการศึกษา : นักบริหารมืออาชีพ.* นนทบุรี : พินธุพันธ์การพิมพ์.

2) วิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย

โกศล เพียสา. (2555). *แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมในเขตภาคเหนือตอนล่าง.* วิทยานิพนธ์ ปร.ด. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ชวดี โกศล. (2561). *การบริหารจัดการทุนทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธ์ในเขตพื้นที่ภาคเหนือของประเทศไทย*, วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎี มหาวิทยาลัยรังสิต.

ชีวิน จินดาโชติ. (2547). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการประเมินผลตามสภาพจริงของครูโรงเรียน ประถมศึกษา.* วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ณัฐรฎา พวงจันทร. (2553). *การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา.* สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร.วิทยานิพนธปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

ถวิล เกษสุพรรณ์. (2552). *การศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5.* วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.

ธันยชนก ปะวะละ นุจรี ใจประนบ และ ทนงศักดิ์ ปัดสินธุ์. (2562). *การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืนบนฐานทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง*. ตำบล หนองเม็ก อำเภอนาเชือกจังหวัดมหาสารคาม. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ธีระวัฒน์ เยี่ยมแสง. (2550). *การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1*. วิทยานิพนธ์ การศึกษาดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

นวพรรดิ์ นามพุทธา. (2555). *รูปแบบการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 26.* วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

พระครูใบฎีกาบุญชู ชุติปญฺโญ (บุญยงค์). (2554). *รูปแบบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.

พิชชาวริน ชนะคุ้ม (2554). *การประเมินผลการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร.* ปริญญานิพนธ์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ไพฑูรย์ อินต๊ะขัน จารุวรรณ ลิมป์ไพบูลย์ กาญจนา คุมานุสรา แสงอร่าม และ กาญจนา รัตนธีรวิเชียร. (2558). *การบูรณาการทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตำบลไหล่หิน อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง.* รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.

รุ่งนภา อินภูวา และ นันทวรรณ นวลักษณ์. (2559). *บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม.* รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วชิระ ดวงมาตย์พล. (2542). *กรณีศึกษาการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วรรณวีร์ บุญคุ้ม วิสูตร โพธิ์เงิน และ พจนา บุญคุ้ม. (2558). *การพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างอัตลักษณ์และการพัฒนาอย่างยั่งยืนในจังหวัดสุพรรณบุรี*, รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศิลป์ชัย อ่วงตระกูล. (2552). *การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาพิเศษ แบบเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

ศิวธิดา ภูมิวรมุนี. (2561). *แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของจังหวัดนครพนม.* วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยา.

ศุภชัย ไกรตะนะ. (2559). *แนวทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์โดยชุมชนกรณีศึกษาชุมชนบางน้อย อำเภอบางคนทีจังหวัดสมุทรสงคราม.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.

สมชัย จรรยาไพบูลย์. (2555). *รูปแบบการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. อุบลราชธานี.

สมเดช สาวันดี. (2553). *การนำเสนอรูปแบบการบริหารการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาขั้น พื้นฐานต้นแบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 5*. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี.

สราวรรณ์ เรืองกัลปวงศ์ อรรนพ เรืองกัลปวงศ์. (2558). *การจัดการการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนเกาะเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี*. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัย สวนดุสิต.

อัครินทร์ อังกูรวงษ์วัฒนา. (2561). *การพัฒนาการท่องเที่ยงเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน โดยใช้ศักยภาพของภูมิปัญญาท้องถิ่นล้านนา.* วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต.

3) วารสาร

ชฎิล มาตรา. (2559). แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาของพระบรมธาตุนาดูน อำเภอ นาดูน จังหวัดมหาสารคาม. *วารสารช่อพะยอม*, 28(2), 57.

ชลธิชา ทิพย์ดวงตา และคณะ. (2565). สภาพ ปัญหาและความต้องการการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยใช้ชุมชนเป็นฐานแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจิตรู้เคารพ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 7(1), 130-131.

ชาลี ตระกูล. (2557). พันธกิจมหาวิทยาลัยกับการบูรณาการ. *วารสารพิกุล*. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. 12(1), 107.

ชิรวัฒน์ นิจเนตร. (2560). การวิจัยพัฒนารูปแบบทางสังคมศาสตร์และการศึกษา. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 4(2), 71-102.

ดารณี พลอยจั่น. (2559) ทุนทางวัฒนธรรมของชาวเขาเผ่าม้งกับกลยุทธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์. *วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม*. คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. 4(1), 8-9.

ปทัญทิญา สิงห์คราม. (2559). การพัฒนาศักยภาพทางการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมของชุมชนตลาดประมงท่าเรือพลี ตำบลบางปลาสร้อยอำเภอเมืองจังหวัดชลบุรี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 33(1), 140 –152.

พนิตสุภา ธรรมประมวล และ กาสัก เต๊ะขันหมาก. (2561). การพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนบนฐาน ทุนทางวัฒนธรรมลาวแง้ว ตำบลทองเอน อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี, *รายงานการวิจัย* มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, 8(2), 393-394.

วชิราพร อัจฉริยโกศล. (2536). การประเมินผลสื่อการเรียนการสอน. *วารสารครุศาสตร์.* 21(3), 13-31.

เสริมศิริ นิลดำ, กษิดิศ ใจผาวัง, จิราพร ขุนศรี, เบญจวรรณ เบญจกรณ์, ศิริพรรณ จีนะบุญเรือง, นิเวศ จีนะบุญเรือง และ พีรญา ชื่นวงศ์. (2560). การพัฒนาเส้นทางการท่องเที่ยวตามรอยชาติพันธุ์ใน จังหวัดเชียงราย. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร*, 12(3), 26-37.

4) บทความจากเว็บไซต์

ทบวงมหาวิทยาลัย. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 / ทบวงมหาวิทยาลัย.* สืบค้นเมื่อ 13 มีนาคม 2565. เข้าถึงได้จาก https://cmudc.library.cmu.ac.th/frontend/Info/item/dc:138229.

ธรรมชาติ ทองแดง. (2556*). การสนทนากลุ่ม (Focus group).* สืบค้นเมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2565 เข้าถึงได้จาก URL http://tammachart15.blogspot.com/ 2013/10/focus-group.html.

โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2546. (2546). สืบค้นเมื่อ 13 มีนาคม 2565 เข้าถึงได้จาก : www.onab.go.th/.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. (2549). *การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion).* สืบค้นเมื่อ 13 กุมภาพันธ์ 2565 เข้าถึงได้จาก : http:/www.vjai.ory Tool vjai/12/02.asp.

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2546). *ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา พ.ศ.2546*. สืบค้นเมื่อ 11 กุมภาพันธ์ 2565 เข้าถึงได้จาก :www.onab.go.th/.

5) เอกสารอื่น ๆ ที่ไม่ได้ตีพิมพ์

แผนพัฒนาการศึกษา คณะสาธารณสุขศาสตร์ (พ.ศ.2556-2560). (2556). *งานแผนพัฒนาและระบบคุณภาพ คณะสาธารณสุขศาสตร์.* มหาวิทยาลัยมหิดล. (อัดสำเนา).

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.). (2556). *ประกาศสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)*. เรื่อง รายชื่อสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวัตถุประสงค์พิเศษที่ขอรับการประเมินคุณภาพภายนอก. (อัดสำเนา).

2. ภาษาอังกฤษ

Amstrong, M. (2005). *Strategic Human Resource Management: a guide action*. (3 rd ed). Michigan: Thomson-Shore.

Barkley, R. (2006). *ADHD: A handbook for diagnosis and treatment (3rd ed.).* New York: Guilford Press.

Beane, J. (1991). The Middle School : The Natural Home of integrated Curriculum. *Educational Leadership*. 49(2), 43.

Sinclair, J. and P. Hanks. (1987). *Collins Cobuild English Language Dictionary*. London : William Collin Son.

Throsby, D. (2001). *Economics and Culture*. United Kingdom: Cambridge University.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ สนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

งานวิจัยเรื่อง การบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน

วันที่.....5.....เดือน.....ตุลาคม.....พ.ศ.....2565.....

สถานที่ ณ ศาลาโฮงหลวงครูบาเจ้าอภิชัยขาวปี วัดพระพุทธบาทผาหนาม ตำบลป่าไผ่ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

ที่	ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง	ลายเซ็น
1	พระมหาสกุล มหาวีโร ผศ.,ดร.	ผู้อำนวยการสำนักงานวิทยาเขต มมร.ล้านนา	
2	พระสงกรานต์ ปญญาวชิโร	ผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมพระชัยยะวงศาพัฒนา	
3	ดร.ชาลี ภักดี	อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารการศึกษา มมร.ล้านนา	
4	นายเจริญทิพย์ อร่ามรุ่งโรจน์	ปลัดอำเภอลี้	
5	ว่าที่ร้อยโทอุทัย กันทาแจ่ม	รองผู้อำนวยการโรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยา	
6	นางสมพร บุญมี	รองผู้อำนวยการโรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพระธาตุห้าดวง	
7	นายณัฐพงษ์ ตันมิ่ง	ผู้ช่วยรองผู้อำนวยการ ฝ่ายกิจการนักเรียนโรงเรียนส่วนบุญโญปถัมภ์ลำพูน	

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจต่อการดำเนินการตามรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน

คำชี้แจง : กรุณาเขียนตอบเพื่อแสดงความพึงพอใจ ตามความคิดเห็นของท่านในแต่ละข้อ และเขียนข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มเติมความคิดเห็นของท่าน

---

1. แบบสอบถามความพึงพอใจ

1.1 ท่านมีความพึงพอใจเกี่ยวกับหลักการและเหตุผลที่ชัดเจนของรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

1.2 ท่านมีความพึงพอใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนของรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

1.3 ท่านมีความพึงพอใจเกี่ยวการดำเนินงานตามรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

1.4 ท่านมีความพึงพอใจเกี่ยวกับการนำไปใช้ในสถานการณ์จริงของรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

1.5 ท่านมีความพึงพอใจเกี่ยวกับประโยชน์ที่เกิดขึ้นหลังการใช้รูปแบบของรูปแบบการบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในจังหวัดลำพูน หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะเพื่อเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- ขอบพระคุณในการตอบแบบสอบถาม -

ภาคผนวก ค
หนังสือยินยอมโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ

หนังสือยินยอมโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ

(Informed Consent Form)

ชื่อเรื่องวิจัย **การบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน**

ชื่อผู้วิจัย พระสมชาย วชิรญาโณ

ชื่อผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์ พระมหาสกุล มหาวีโร ผศ.,ดร.

คำยินยอมของผู้เข้าร่วมการวิจัย

ข้าพเจ้า **พระมหาสกุล มหาวีโร ผศ.,ดร.** ได้ทราบรายละเอียดของงานวิจัยตลอดจนประโยชน์และข้อเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อข้าพเจ้าจากผู้วิจัยแล้วอย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น ยินยอมให้ทำการสัมภาษณ์ในโครงการที่มีชื่อข้างต้น โดยข้าพเจ้ารู้ว่าถ้ามีปัญหาหรือข้อสงสัยเกิดขึ้นข้าพเจ้าสามารถสอบถามผู้วิจัยได้ ข้าพเจ้าสามารถไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับและจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัยเท่านั้น

ลงชื่อ.....(ผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์)

(พระมหาสกุล มหาวีโร ผศ.,ดร.)

หนังสือยินยอมโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ

(Informed Consent Form)

ชื่อเรื่องวิจัย **การบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน**

ชื่อผู้วิจัย พระสมชาย วชิรญาโณ

ชื่อผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์ พระสงกรานต์ ปญฺญาวชิโร

คำยินยอมของผู้เข้าร่วมการวิจัย

ข้าพเจ้า **พระสงกรานต์ ปญฺญาวชิโร** ได้ทราบรายละเอียดของงานวิจัยตลอดจนประโยชน์และข้อเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อข้าพเจ้าจากผู้วิจัยแล้วอย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น ยินยอมให้ทำการสัมภาษณ์ในโครงการที่มีชื่อข้างต้น โดยข้าพเจ้ารู้ว่าถ้ามีปัญหาหรือข้อสงสัยเกิดขึ้นข้าพเจ้าสามารถสอบถามผู้วิจัยได้ ข้าพเจ้าสามารถไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับและจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัยเท่านั้น

ลงชื่อ.....(ผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์)

(พระสงกรานต์ ปญฺญาวชิโร)

มหามกุฏราชวิทยาลัย

หนังสือยินยอมโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ

(Informed Consent Form)

ชื่อเรื่องวิจัย **การบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน**

ชื่อผู้วิจัย พระสมชาย วชิรญาโณ

ชื่อผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์ ดร.ชาลี ภักดี

คำยินยอมของผู้เข้าร่วมการวิจัย

ข้าพเจ้า **ดร.ชาลี ภักดี** ได้ทราบรายละเอียดของงานวิจัยตลอดจนประโยชน์และข้อเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อข้าพเจ้าจากผู้วิจัยแล้วอย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น ยินยอมให้ทำการสัมภาษณ์ในโครงการที่มีชื่อข้างต้น โดยข้าพเจ้ารู้ว่าถ้ามีปัญหาหรือข้อสงสัยเกิดขึ้นข้าพเจ้าสามารถสอบถามผู้วิจัยได้ ข้าพเจ้าสามารถไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ และจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัยเท่านั้น

ลงชื่อ.....(ผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์)

(ดร.ชาลี ภักดี)

หนังสือยินยอมโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ

(Informed Consent Form)

ชื่อเรื่องวิจัย **การบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน**

ชื่อผู้วิจัย พระสมชาย วชิรญาโณ

ชื่อผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์ นายเจริญทิพย์ อร่ามรุ่งโรจน์

คำยินยอมของผู้เข้าร่วมการวิจัย

ข้าพเจ้า **นายเจริญทิพย์ อร่ามรุ่งโรจน์** ได้ทราบรายละเอียดของงานวิจัยตลอดจนประโยชน์และข้อเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อข้าพเจ้าจากผู้วิจัยแล้วอย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น ยินยอมให้ทำการสัมภาษณ์ในโครงการที่มีชื่อข้างต้น โดยข้าพเจ้ารู้ว่าถ้ามีปัญหาหรือข้อสงสัยเกิดขึ้นข้าพเจ้าสามารถสอบถามผู้วิจัยได้ ข้าพเจ้าสามารถไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับและจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัยเท่านั้น

ลงชื่อ.....(ผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์)

(นายเจริญทิพย์ อร่ามรุ่งโรจน์)

มหามกุฏราชวิทยาลัย

หนังสือยินยอมโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ

(Informed Consent Form)

ชื่อเรื่องวิจัย **การบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน**

ชื่อผู้วิจัย พระสมชาย วชิรญาโณ

ชื่อผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์ ว่าที่ร้อยโทอุทัย กันทาแจ่ม

คำยินยอมของผู้เข้าร่วมการวิจัย

ข้าพเจ้า **ว่าที่ร้อยโทอุทัย กันทาแจ่ม** ได้ทราบรายละเอียดของงานวิจัยตลอดจนประโยชน์และข้อเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อข้าพเจ้าจากผู้วิจัยแล้วอย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น ยินยอมให้ทำการสัมภาษณ์ในโครงการที่มีชื่อข้างต้น โดยข้าพเจ้ารู้ว่าถ้ามีปัญหาหรือข้อสงสัยเกิดขึ้นข้าพเจ้าสามารถสอบถามผู้วิจัยได้ ข้าพเจ้าสามารถไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับและจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัยเท่านั้น

ลงชื่อ.....(ผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์)

(ว่าที่ร้อยโทอุทัย กันทาแจ่ม)

มหามกุฏราชวิทยาลัย

หนังสือยินยอมโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ

(Informed Consent Form)

ชื่อเรื่องวิจัย **การบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน**

ชื่อผู้วิจัย พระสมชาย วชิรญาโณ

ชื่อผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์ นางสมพร บุญมี

คำยินยอมของผู้เข้าร่วมการวิจัย

ข้าพเจ้า **นางสมพร บุญมี** ได้ทราบรายละเอียดของงานวิจัยตลอดจนประโยชน์และข้อเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อข้าพเจ้าจากผู้วิจัยแล้วอย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น ยินยอมให้ทำการสัมภาษณ์ในโครงการที่มีชื่อข้างต้น โดยข้าพเจ้ารู้ว่าถ้ามีปัญหาหรือข้อสงสัยเกิดขึ้นข้าพเจ้าสามารถสอบถามผู้วิจัยได้ ข้าพเจ้าสามารถไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ และจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัยเท่านั้น

ลงชื่อ.....(ผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์)

(นางสมพร บุญมี)

หนังสือยินยอมโดยได้รับการบอกกล่าวและเต็มใจ

(Informed Consent Form)

ชื่อเรื่องวิจัย **การบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน**

ชื่อผู้วิจัย พระสมชาย วชิรญาโณ

ชื่อผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์ นายณัฐพงษ์ ต้นมิ่ง

คำยินยอมของผู้เข้าร่วมการวิจัย

ข้าพเจ้า **นายณัฐพงษ์ ต้นมิ่ง** ได้ทราบรายละเอียดของงานวิจัยตลอดจนประโยชน์และข้อเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อข้าพเจ้าจากผู้วิจัยแล้วอย่างชัดเจน ไม่มีสิ่งใดปิดบังซ่อนเร้น ยินยอมให้ทำการสัมภาษณ์ในโครงการที่มีชื่อข้างต้น โดยข้าพเจ้ารู้ว่าถ้ามีปัญหาหรือข้อสงสัยเกิดขึ้นข้าพเจ้าสามารถสอบถามผู้วิจัยได้ ข้าพเจ้าสามารถไม่เข้าร่วมโครงการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลเฉพาะเกี่ยวกับตัวข้าพเจ้าเป็นความลับ และจะเปิดเผยได้เฉพาะในรูปที่เป็นสรุปผลการวิจัยเท่านั้น

ลงชื่อ.....(ผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์)

(นายณัฐพงษ์ ต้นมิ่ง)

ภาคผนวก ง
ภาพประกอบการวิจัย

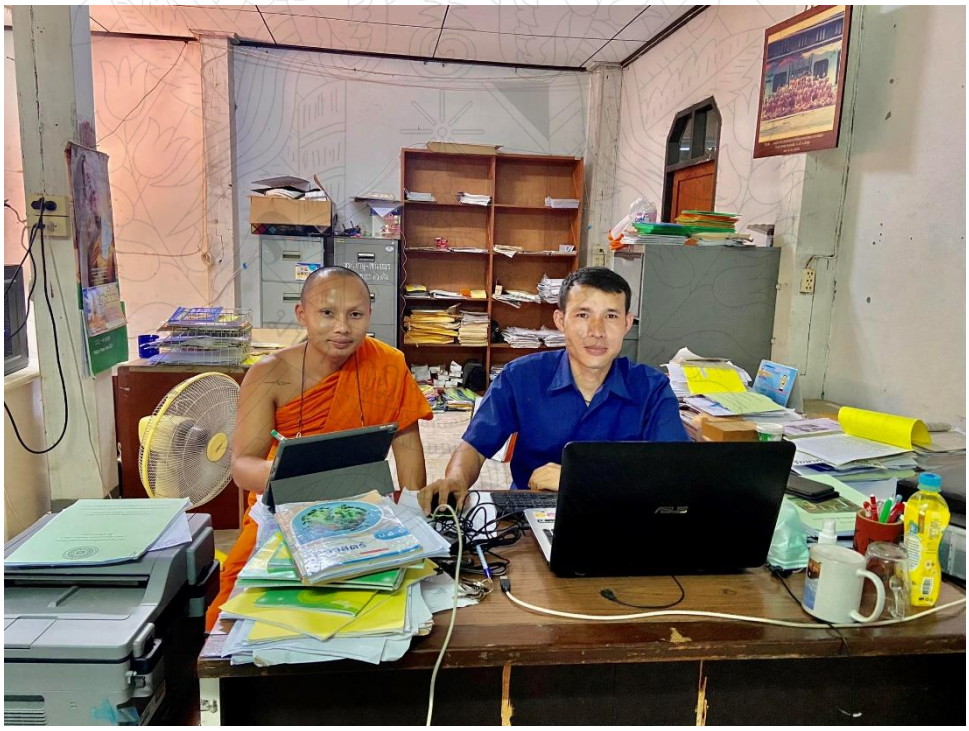

VITAMIN WATER

ภาคผนวก จ
หนังสือตอบรับการลงตีพิมพ์บทความวิจัย

ที่ อว ๘๐๒๕ / ว ๑๔๘

วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เลขที่ ๑๙๒ หมู่ ๒ ตำบลต้นธง อำเภอเมือง
จังหวัดลำพูน ๕๑๐๐๐

วันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๖๗

เรื่อง ตอบรับการลงตีพิมพ์บทความวิจัย ในวารสาร มจร. หริภุญชัยปริทรรศน์

นมัสการ พระสมชาย วชิรญาโณ (วังมัน) พศิน แตงจวงและพระมหาสกุล มหาวีโร ผศ.ดร.

ตามที่ท่านได้ส่งบทความวิจัยเรื่อง “การบูรณาการทุนทางวัฒนธรรมชนเผ่ากับหลักการพุทธศาสนาในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดลำพูน :AN INTEGRATION OF ETHNIC CULTURAL CAPITAL WITH BUDDHIST PRINCIPLES FOR PHRAPARIYATTIDHAMMA SCHOOLS ADMINISTRATION IN LAMPHUN PROVINCE” เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร มจร. หริภุญชัยปริทรรศน์นั้น (ISSN : ๒๖๗๒-๙๗๙๒, ออนไลน์) ซึ่งอยู่ในกลุ่ม ๒ (TCI 2) ทั้งนี้ การรับรองคุณภาพวารสารตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๕ ไปจนถึง วันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๗

ในการนี้ กองบรรณาธิการวารสาร มจร. หริภุญชัยปริทรรศน์ได้ตรวจสอบเอกสาร และขอนมัสการให้ท่านทราบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาของท่านแล้ว ผลการพิจารณาและประเมินผลงานอยู่ในระดับ **ดี** จึงเห็นสมควรให้รับตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิจัยดังกล่าวในวารสาร มจร.หริภุญชัยปริทรรศน์ ซึ่งกำหนดการเผยแพร่ผลงานในปีที่ ๘ ฉบับที่ ๓ (เดือนกรกฎาคม-กันยายน) ๒๕๖๗

ทางบรรณาธิการวารสาร มจร หริภุญชัยปริทรรศน์ ขอขอบพระคุณและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในการส่งผลงานเพื่อการตีพิมพ์ผลงานของวารสาร ฯ โอกาสต่อไป

เรียนมาด้วยความเคารพ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสน่ห์ ใจสิทธิ์)
บรรณาธิการ วารสาร มจร หริภุญชัยปริทรรศน์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

ประสานงาน : สำนักงาน วารสาร มจร. หริภุญชัยปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน
ผศ.ดร.สามารถ บุญรัตน์ หัวหน้ากองบรรณาธิการ
โทรศัพท์ ๐-๕๓๕๖-๓๑๖๓, ๐๘๙-๒๙๐-๙๗๗๕

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	พระสมชาย วชิรญาโณ
วัน เดือน ปีเกิด	5 กันยายน 2533
สถานที่เกิด	173/1 หมู่ที่ 12 ตำบลป่าไผ่ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน 51110
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	99 หมู่ที่ 10 ตำบลป่าไผ่ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน 51110
ตำแหน่งและประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2563	เจ้าหน้าที่การศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม (จศป.) โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดพระธาตุห้าดวง
พ.ศ.2565	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระพุทธบาทผาหนาม
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2551	นักธรรมชั้นเอก
พ.ศ. 2558	ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา